

EPISTOLÆ
JOANNIS
RAVISII TEX-
TORIS, NON

26a vulgaris eruditionis:

*Nunc recens in gratiam studioſæ
Juventutis multò quam antehac
unquam emendatiores in
lucem editæ.*

LONDINI,
Ex Typographiâ Societatis
Stationariorum 1637.

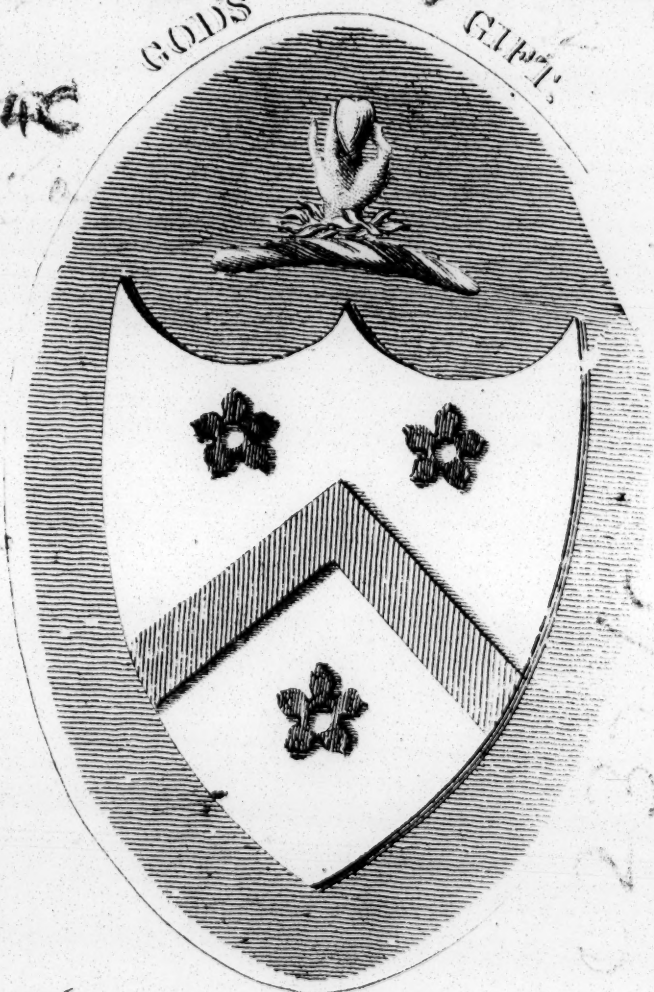
26a

244

GOD'S

GLORY

245

Durwich College

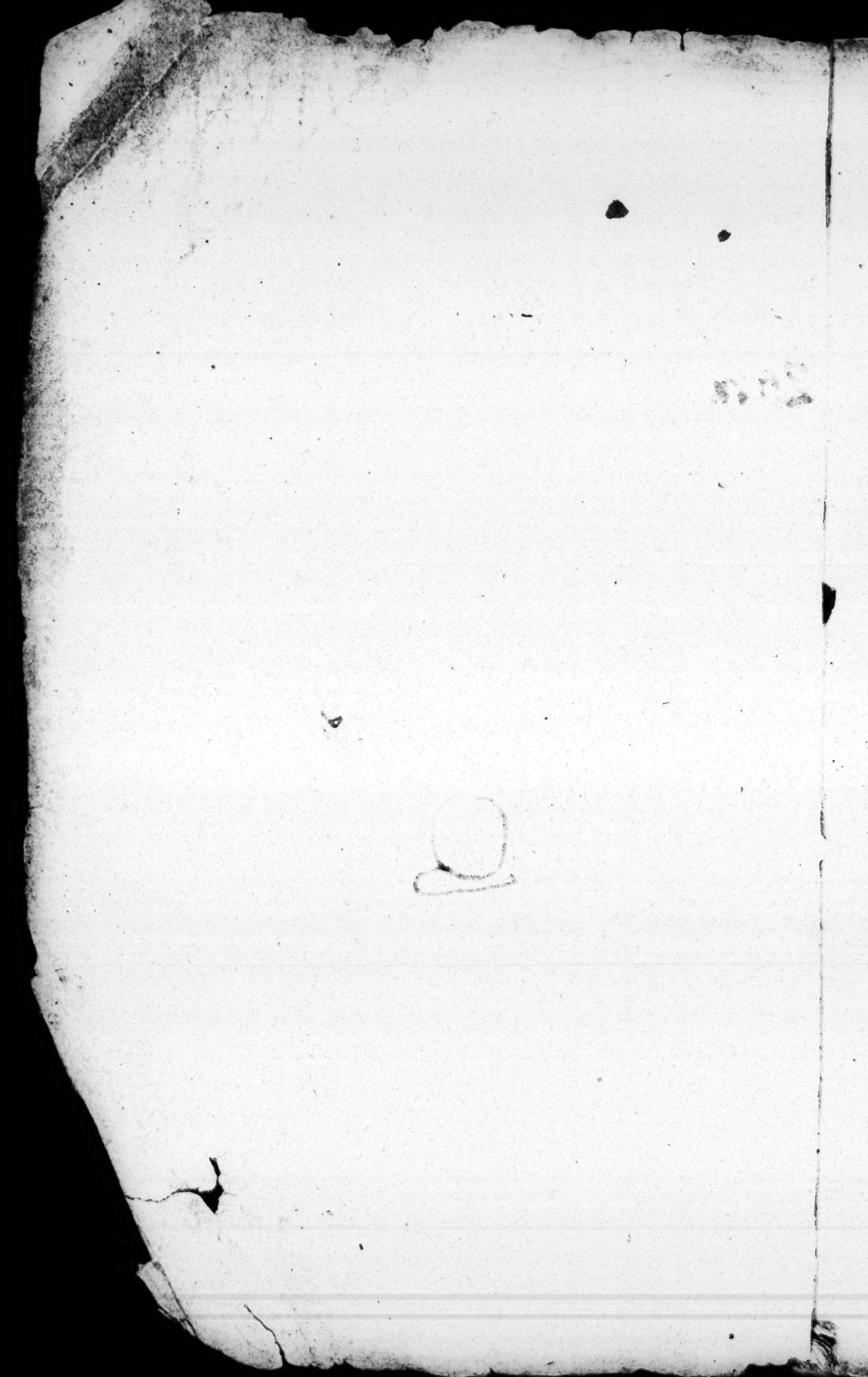
EPISTOLÆ
JOANNIS
RAVISII TEX-
TORIS, NON

hæ vulgaris eruditionis:

*Nunc recens in gratiam studioſæ
Juventutis multò quam antehac
unquam emendatiores in
lucem editæ.*

LONDINI,
Ex Typographiâ Societatis
Stationariorum 1637.

AD
LECTOREM TEXTORIS,
in bonis literis
Alumnus.

Quum certò viderem, Lector amici,
 non defuturos otiose garrulitati &
 qualitatìs importuna homines, qui
 Textori viro clarissimo vitio pertee-
 rent quòd has epistolas emisisset in
 lucem, (summus enim natura ad ma-
 ledicendum pròxi) putavi mea interesse, nec interesse
 tantùm, at oportere, ut hanc refellenda calumniæ pro-
 vinciam, et si non æquam viribus, humeris tamen meis
 imponerem: quanquam ex Phavorini philosophi sen-
 tentia animo dubitabam, turpius esse frigide & exi-
 guè quenkum laudare, aut eum à noxâ eximere, quàm
 insectanter & graviter vituperare. Primum omni-
 um velim scias, quòd facile (puto) tibi persuadebis,
 non in hoc scriptas has esse Epistolas ut ederentur,
 tum quòd neque ab authore elaboratas, neque exquisitè
 comptève ornatas expertus viderem, tum etiam quòd
 non ignoraret vir ille multifersus, non eodem scriben-
 dum esse stylo crudis & immaturis adhuc ingenii, quo
 fecundis & foelicissimis: sequitur in hac re optimam
 vivendi ducem naturam, quæ citra omnem exceptio-
 nem, nunquam nisi ex rudibus & adhuc imperfectis ad
 elimatiore consurgit. Exemplo erunt Aviculæ, prius
 incerto quodam alarum remigio per dumeta, pèrque
 spinas volitantes, quàm eleganti illa & frequenti cor-
 poris agitatione sese in altum aëra elevent. Ut enim
 non est credibile, tenellum adhuc stomachum durisse-

102

Q

AD
LECTOREM TEXTORIS,
in bonis literis
Alumnus.

Quum certò viderem, Lector amici,
non defuturos otiose garrulitatis &
qualitatis importuna homines, qui
Textori viro clarissimo vitio perte-
rent quòd has epistolas emisisset in
lucem, (sumus enim natura ad ma-
ledicendum pròxi) putavi mea interesse, nec interesse
tantum, at oportere, ut hanc refellendae calumniae pro-
vinciam, etsi non equam viribus, humeris tamen meis
imponerem: quanquam ex Phavorini philosophi sen-
tentia animo dubitabam, turpius esse frigide & exi-
guè quenkumque laudare, aut eum à noxâ eximere, quàm
insectanter & graviter vituperare. Primum omni-
um velim scias, quòd facile (puto) tibi persuadebis,
non in hoc scriptas has esse Epistolas ut ederentur,
tum quòd neque ab autore elaboratas, neque exquisitè
comptève ornatas expertus viderem, tum etiam quòd
non ignoraret vir ille multiferus, non eodem scriben-
dum esse stylo crudis & immaturis adhuc ingenii, quo
fecundis & foelicissimis: sequuntur in hac re optimam
vivendi ducem naturam, quae citra omnem exceptio-
nem, nunquam nisi ex rudibus & adhuc imperfectis ad
elimatiora consurgit. Exemplo erunt Aviculae, prius
incerto quodam alarum remigio per dumeta, perque
spinas volitantes, quàm eleganti illa & frequenti cor-
poris agitatione sese in altum aëra elevent. Ut enim
non est credibile, tenellum adhuc stomachum durisse-

AD LECTOREM.

ma & amara quæq; digerere, cui vel mollicula omnia
& planè mellita vomitum prevocant, pariuntq; fasti-
dium: ita sanè non est verisimile, ut hi majoribus non
succumbant oneribus, qui per modico fatiscunt, rudes
adhuc & elementarij. Caterùm Lector benevole, si-
quid non satis tersum aut politum occurrat, tuæ erit
prudentiæ partim necessitati, partim etiam juvenum
in scribendo incuriæ atq; adeò ignorantiae, non autho-
ris culpæ (quæ nulla est) id totum ascribere. Bene vale,
& tuum ac meum, Textorem, votivas preces Deo ob-
laturus in memoriam revoca.

DISTICHON.

Quid graphiis limâve opus est? exporrige frontem.
Nil tibi cum larvis hîc pie lector erit.

JOANNIS

IOANNIS RAVISII
TEXTORIS NIVER-

nensis Epistola prima.

HAEC I jam pridem in votis, mutuis
te verbis convenire, & paucis ad-
modum, quæ in rem tuam sint, a-
micorum precibus hortari. Cœ-
nabamus pridie hujus diei domi
meæ; ego & aliquot parentum tu-
orum, qui te à parvulo semper sibi demeruerunt. In-
ter cœnandum quum variis de rebus unà loquere-
mur, accessit inspiratus nescio quis nuncius, tuus (ut
dicebat) familiaris. Protinus (ut liberorum curio-
si sunt parentes) mater tua percunctari cœpit:
quomodo esset filio suo, quàm prosperè valeret,
quantùmque in literis profecisset? Respondit ille:
Benè quidem tibi esse, teque parentum monitis u-
bique semper acquievissè, præterquàm quòd litera-
rum studia non amavissès. Quod ubi accepit pau-
perrima illa muliercula, miserum me, quantum in-
doluit! Verba mea apud te fidem non caperent; si
ejusdem de tua hac negligentia querimonias tibi
aperirem; non doluit siquidem vehementius, quàm
ut credi valeat. Te oro, si hætenus dementaveris,
nunc resipiscas, & ad literas animum convertas.
Si enim tua semper negligentia Epimenidi (quod
aiunt) somnum indormires, esses ei causa mortis,
quæ tibi fuit vitæ. Vale.

A Micorum tuorum permulti satis ægrè tulerunt, quòd quotidianis penè convitiis tui te honoris jampridem monuerunt: neque tamen assiduus eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua quæ jam diù cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti; cum ut ex ea editione aliquid tibi laudis accederet: tum etiam ut inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæso, jacturam faceres, si nostris omnium votis responderes? Existimásne parentibus non esse permolestum, repulsam ab te pati, à quo omnia sibi promittebant? Non sum adeo imprudens rerum, ut non faciliè videam nihil non maturum & concoctum curiosis hominum judiciis committi oportere. Quinetiam summorum quoque scriptorum opera & labores, criticis lectorum unguibus & lituris plerunque vapulant. Nihilominus quum multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigilias tuas ad unguem elimaveris, securè (mea quidem sententia) potes parere, quod jampridem parturis. Ego enim te extra omnem liturarum, & obeliscorum aleam esse dijudico; neque jacturam ullam inde futuram video: præterquam quòd docilem tibi inveniam demereberis, & amicorum precibus satisfacies: quibus si non pareas, quamdiù certè vives, tamdiù malè audies. Vale.

EPIST. III.

Pudet me nostri hujus seculi, quo jam ea inolevit consuetudo, ut si quis vel protelarius, vel semidoctus opus aliquod rudi (quod aiunt) Minerva compegerit, magis quàm fabrefecerit: dignum statim existimemus quod nihil non vellicantibus hominum judiciis committatur: quodque lecturiant omnes, & empturi ant. Quasi verò non esset nobis compertum, nil esse usque adeò elimatum, quod non

non interdum lectorum unguibus & graphiis expungatur severissimis. Quorsum verò hæc roget aliquis? Hortabaris me paucis abhinc diebus, ut ego frivolas quasdam nugas, à me tumultuario, & interrupto plerunque studio congestas, curarem imprimendas: quinetiam me stultitiæ arguere videbaris quòd tamdiu hoc ipsum facere supersedissem. Ne tu ipse multum deliras, qui Horatii non perpendis consilium, monentis, ne præcipitetur editio, nonúmque prematur in annum. An verò non vides plerosque primæ in dicendo celebritatis viros deletiles, Censuram spongiarum pertulisse? Si ergo has mei laboris primitias eventilarem, quid inde futurum diceret: quum nihil dum commendatione dignum scripserim, nihil quod marcentem lectoris stomachum non magis ad somnum provocet, quàm ad ampliùs legendum everberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum: magis tamen nitari honori meo consulere, quàm incautis eorum judiciis temerè assentiri. Vale.

EPIST. IV.

QUum propter utilitates eò tui te parentes miserunt quò solent, qui bonas amant disciplinas: da operam quæso, ut eam, quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam novissimis, quas ad te dedi literis, quantum matri tuæ doluisset, quòd accepisset, te parùm adhuc, aut nihil omninò in bonis literis promovisse. Eesses malignæ conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tuum est nobis obedire, ut nostrum, te hortari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non sit utile? Nos si nescis, tuæ, non nostræ utilitatis satagimus. Negligentiam tuam & inortiam susque deque ferremus, nisi eam sciremus tibi futuram detrimento. Fac ergo quod monemus, & prosperè tecum age-

tur. Si enim feceris, omnia ex animi sententia abundè tibi suppeditabimus. Vale.

EPIST. V.

QUum certò videas ad nullius rei summam, nisi præcedentibus initiis, perveniri posse: miror maximè, quòd minores disciplinas, (sine quibus tamen non est majoribus locus) adeò spreveris, ut earum studio tibi omninò interdixeris. An quia procul ab ostentatione positæ sunt, inutiles propterea, & infrugiferæ tibi videntur? Usu venit, ut qui minoribus primùm elementis exerceri vel recusant, vel erubescunt; in his quæ sublimiora sunt, infirmum ingenii sui captum præbeant, & experiantur. Neque enim credibile est firmum fore ædificium, quod invalidis ruinosisque nititur fundamentis: aut eos magno oneri non succubituros, qui permodico fatiscunt. Si sciperes, altiora non molireris: sed potiùs imitareris aviculas, quæ nidis suis nunquam egrediuntur implumes: neque priùs aëri corpuscula committunt, quàm facto primùm periculo, sese idoneas ad volatum didicerint. Vale.

EPIST. VI.

EMergunt quotidie novæ mihi anxietates, quæ animum meum, suprâ quàm cuiquam credibile sit, variè distorquent. Sed nihil est, quod dolorem meum magis adaugeat, quàm quum turpissima tua vita venit in mentem. Effluxit jam triennium, ex quo, sumptu non modico tui te parentes in scholis nutrierunt, tibi quæ omnia ex animi tui sententia abundè suppeditarunt. Fuere tamen receptæ fidei homines plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrarunt, te parum adhuc, aut nihil omninò, in bonis literis promovisse: ita ut tertio quoque vocabulo barbarismum committas. Egeris ut voles. vivo tuis legibus: ego te missum faciam: sciveris tamen,

EPISTOLÆ.

men, rebus tuis pessimè consultum iri, nisi vitam in melius commutaveris.

D I S T I C H.

*Tot fortunati sine morbo sint tibi menses:
Tempore quot verno parturit bybla favos.*

E P I S T. VII.

Nihil facis, ut audio, amicorum consilia: quæ tuæ tamen student utilitati. Neque laboro, neque gravatè fero, quòd verba mea susque deque habeas. Doleo tamen, quòd his non pareas, qui tibi nocere, non minus, quàm prodesse valeant. Pessimè, ut video, rebus tuis consuletur, si solitæ semper dementiæ institeris, neque apud amicos culpam deprecabere, nisi eis acquiescas, quibus & animam debes. Vale, & me seriò, non joco loqui existimes. Nam nisi feceris quod moneo, periclitaberis parum tibi frugis accidere. Iterum vale.

D I S T I C H.

*Non prius incurras duri contagia morbi:
Quàm sese immiti copulet agna lupo.*

E P I S T. VIII.

Si existimarem literas meas aliquid ad stomachum tuum facturæ, tibi que fore plausibiles: ego te non minus scribendo latiarem, quàm tuis ipse clamoribus ad hoc agendum me jam pridem compulisti. Culpam enim deprecari, aut noxæ me eximere non possem, si repulsam à me patereris: cui te hactenus totum devovisti, quémque tuis semper opibus juvisi, & consiliis. Sed quum videam eorum nomen periclitari maximè, qui suas ineptias viris saltem eruditis, tuisque similibus, non tam legendas, quàm ridendas exponunt, & eventilant: ego infirmitatis meæ deterritus conscientia, nugæ meas tanti viri judicio non ausim exponere. Nam si scriberem, risum (certò scio) moverent tibi mei barbarissimi, & te ab amore mei fortasse diverterent.

Quare

Quare nostræ vellem deprecationi veniam non de-
rogas. Vale decus literarum.

DISTICH

*Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique, talenta:
Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.*

EPIST. IX.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti,
ecavisti que ab eorum commercio, quos, more
pecudum, Veneri & voluptatibus non pudet indul-
gere: tantam ubique locorum famam tui nomi-
nis concitasti, ut viciatim, compitatimque te prædi-
cent omnes, ac Deum penè faciant. Quòd si eo, quo
cepisti, pede porrexeris: certò scio, tantam, amicis
futuram inde lætitiā, ut ne dignum quidem trans-
versum à nominis tui commendatione recessuri
sint. Pater tuus (nihil comminiscar) tantam ex ea
recepit voluptatem, ut jam se totum tibi devovisse,
relictisq; omnibus aliis, quos habet, liberis, in tuam
unius iurasse utilitatem videatur. Quare pruden-
ter, mea quidem sententia, feceris, si à scopo virtu-
tis non declines. Vale, & rectè monentem sequere.

EPIST. X.

CRedebas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi for-
midolosum, quum nuper irascereris, evomerès-
que quicquid in buccam veniret. Non sum is qui ful-
gura ex vitro reformidem, cuique terrori sint futiles
& importunæ, qualibus tunc temporis strepebas
comminationes. Convitia tua nullo me detrimento
afficiunt. Si tamen solita semper loquacitate sto-
machum mihi moveris, faciam te tuæ stultitiæ pœ-
nitere: secus enim illatæ tibi injuriæ culpam præ-
starem: quum tamen rebus tuis perindè ac meis,
hactenus semper consuluerim. Vale.

EPIST. XI.

NEscio quàm odiosa mihi semper fuerit superba
& impudens hominum arrogantia, eorum ma-
ximè,

ximè, qui, quum ex humili & peregrina conditione ad perpinguem conscenderunt, adeò protinus infollescunt, primæque paupertatis obliviscuntur, ut neminem præ se ducant hominem. Cujusmodi morbo quoniam tota laboras cervice: periclitari mihi libuit, possem necne aliquo velut helleboro contagiosam hanc cerebri tui expurgare dementiam. Qui utinam pressius paulò generis tui utilitatem examinares ac reminisceris, quoties pater tuus ostiatim, domesticatimque stipem emendicavit. Tu pridè quàm huc venisses, ne obolum quidem habebas, unde restim emerces. Nudus eras, tanquam ex matre. Si benignior tecum fortuna luserit, & utramq; (quod dicitur) mammam dederit lactandam, debes propterea tantum tibi arrogare, tuoque indulgere supercilio, ut jam pavonis fiabellum, & exuvium leonis præ te feras? Si divitias illas tuæ virtuti magis, quàm fortuito casui adscribis, tota erras via: nam si fortuna ex hominum meritis opes dispensaret, & largiretur, multi certè emendicaret, & inedia consumerentur, qui bonorum habent myrmecias: multi contrà (in quos novercatur eadem fortuna) opulescerent & drachmæ grandine operirentur. Quare nosce te ipsum, & tuorum natalium, qui ortu Nisi sunt obscuriores, reminiscere. Vale.

EPIST. XII.

NON desisto literis ferè quotidianis aures tuas onerare, téque hortari, ut verbis antiquariis & inusitatis tibi interdicas. Nihilominus tamen quotiescunq; scribis, tota tua oratio obsoletis adeò scatet vocabulis, ut conjectare plerunque me oporteat quid sibi velint tua verba. Nescio an inusitarum ejusmodi sermonem gratum cuiquam existimes: sciveris tamen tantum mihi displicere, quantum literatis placet Cicero. Pluris multo facerem protritas & proculcatas dictiones, quàm priscas
illase

illas: quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditis voluptatem. Proinde (si me ames) Phavorinum sequare consulentem: ut verbis utamur præsentibus & moribus priscis vivamus. Vale.

EPIST. XIII.

Nulper mihi quidam retulerunt, eò te impudentiæ conscendisse ut jam non erubescas cum ganeonibus, perditissimisque patrimoniorum decoctoribus conversari: qui omnia prandiorum gurgitibus absument, & abliguriunt. Quod ubi primum accepi, non potui à lachrymis temperare: adeò me tuæ calamitatis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar? vix certè fidem impetrarem, si verbis vellem consequi quantum se distorqueat, & excruciet. Miror, quòd te non pudeat tuæ immanitatis: qui decrepitum illum morti & capulo vicinum, & jam in Proserpinæ (quod dicitur) peculio annumeratum, sic affligas: qui ab amore tui nunquam ne latum quidem unguem recessisse visus est. Egeris ut voles, nunquam tamen satyras & virulenta linguarum verbera declinabis, quantisper ad bonam frugem te receperis. Vale.

EPIST. XIV.

Qui miseriam sibi fabricant, & asciam cruribus suis illidunt, si fortè fortuna in discrimen aliquod impeerint: non est quod cuiquam irascantur, aut in alios quàm seipsos, acerbitalis suæ virus evomant. Tu ubi satis Veneri & gulæ indulisti, virtutesque omnes, reclamantibus nequicquam amicis, à te relegasti: eò tandem miseriæ redactus es, ut quorsum te vertas, aut quem implores, nescias. Quis quæso in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipsum prædiximus tibi futurum? Verba nostra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc si tua unius causa infortunium feras, patienter patere. Vale.

EPISTOLÆ.

EPIST. XV.

INcredibilis me tendit admiratio, quod crescentibus annis nihilo plus sapias, quamquum in puerilibus balbutires cunabulis. Nemo est adeo delirans animi, quem suæ tandem stultitiæ non poeniteat. Te verò nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessum euntibus, cunctisque naso te suspendentibus, & postica eludentibus sanna, quod nuces nondum reliqueris. Dic quæso, quonam modo apud parentes super vitia rationabere, nisi his ignorantiae tenebris emergas? Fuerat nobis in summa votorum benè semper de te mereri, teque nullo non honoris genere prosequi. Videreturne tibi vacantis operæ, si his obedires qui tuæ satagunt utilitatis? Haftenus quanta maxima potui benevolentia, te monui. Verum nisi blandis huiusmodi verbis animus tuus remollescat, præceptis in convitia mutabo, tuisque (quod dici solet) te pingam coloribus. Vale.

EPIST. XVI.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen nudiusquartus quum epistolam tuam me præsentem legeret, visus est mihi frontem caperare. Est enim credibile, aut barbarissimum aliquem reperisse, aut aliquod aliud ignorantiae tuæ fecisse periculum. Da operam quæso, ut eum in amore tui contineas, eiusque indignationem exarmes. Quod erit tibi factum facile, si quid in bonis literis te profecisse videret. Hæc ego jampridem tacitè & in aurem tibi dixeram, iterum dico, ne posthac excusationis veniam fore tibi confidas. Observare debes quantum haftenus te dilexerit, quum nihil unquã tibi deesse permisisset. Nisi feceris quod moneo, pessimè rebus tuis video consultum iri: nam præter ludibrium, quo afficeris, amici tui omnes te deserent; quod si fiat, quomodo vives, nullo manum porrigente? Vale.

EPIST. XVII.

EO foras, quando rediturus, nescio : quàm citissimè tamen potero redibo. Commendo tibi rem domesticam. Suffragium meum demereberis, si me absente sine tumultu omnia & citra pulveris jactum sese habeant : ita vivas, ut nihil in te notatu dignum percipiant liberi mei. Habent enim nasum, & hæc propius observant, quæ deteriora sunt. Si cui flagitio succumbas, reminiscantur, nec te poterunt revereri, quem crimini obnoxium cognoverunt. Quod si inculpatam tuam vitam perceperint, non solum mandatis tuis assurgent, sed & aspectum reformidabunt. Vale.

EPIST. XVIII.

Puerum habeo eleganti forma, & ingenio facili, quem quoniam magnam spem futuræ virtutis pollicetur, studio literarum devovere constitui, & tuæ primùm committere disciplinæ. Siquid sub te profecerit, faciam ut tui te laboris non poeniteat. Si quid fortasse tibi offerat, nolo ut assem quidem aut eo plus in muneribus ab illo suscipias. Laboribus tuis cumulatè & largo fœnore satisfaciam : si modò cum talem reddas qui aliquando sua doctrina amicos omnes ab injuriâ mortalitatis afferat, & oblivionis. Quod faciet, si tantum docendi illius desiderium te teneat, quanto discendi ille trahitur. Vale.

EPIST. XIX.

Nescio quo pacto alienæ semper calamitatis teneat me commiseratio : quotiescunque tamen amici mei quid detrimenti capiunt, aut fortunæ flagellis vapulant & confodiuntur, eorum jactura non minus animum meum everberat, quàm si ipse naufragium facerem, aut meis quoque rebus pessimè viderem consultum. Propterea quum videam famam tuam in dies periclitari, me oportet (ut dolori satisfaciam, & animus meus conquiescat) rebus
tuis

tuis manum dare. Omnes magnoperè tristemur quòd perditissimis quibusdam & libidinis compertæ nebulonibus adherereas, qui neque Deum timent, neque homines reverentur. Qui si corruptis suis moribus aliquantò diutius te inebriaverint, jam nullam tui liberandi spem relinques, actum erit de tuo nomine. Sin eorum vinculis properè te eximas, adhuc morbo tuo mederi poterimus. Et quamvis primi tui mores patri stomachum moverint, tamen velit, nolit, ab eo veniam extorquebimus, modò morari prima longa desinas, & meam expectationem non destituas. Per me non stabit, quo minus in parentum amorem redeas. Dii faciant, ut nostra hæc exhortatio aliquem tuæ menti relinquat aculeum. Vale, & verborum meorum reminiscere.

EPIST. XX.

A Mo te plus quam capiat humanæ mentis conjectura, Corneli suavissime: neque est mihi frequentius votum, quàm ut tuæ semper voluntati respondeat fortuna, & omnia ex animi sententia consequare: & si scirem, opera mea tibi esse opus, accommodarem me tuis rebus, vel ulque acturus. Quum tamen venit in mentem canescentis illius & decrepiti parentis tui, quem non sine nota & pollice multorum sanna turpissime reliquisti: nequeo mihi temperare, quo minus ingratitude tuæ irascar, vel ut veriùs dicam, impietati. Quid enim inhumanius debet dici, quam si trementem senio, & morbis affectum parentem filius gravatim videat, ne dum non adjuvet: quum ratione carentibus brutis, modicisq; animantibus hoc ipsum sit odiosum? Ciconiæ genetricum senectam invicem educant. Glires genitores suos fessos senecta, alunt insigni pietate. Quid autem hæc testimonia exemplis præpono domesticis ac vernaculis? Canes ipsi alumnos sua morte tutantur sæpenumerò: à quibus
tamen

tamen nil præter vilissimam stipem, (utpote modica panis, idq; ordeacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moveris, tuam ipsius naturam videri brutis deteriore? Quis hoc non excretur? Quis temperet in vectivis? Pater tuus assiduè languet, nulla non hora laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculosior: neque tamen morienti dextram porrigis. Dii immortales, ut jam exulat probitas! ut pessum ière boni mores, quum jam natos nihil parentum misereat! Dic bona fide, si nunc epulari lautè, si abundè rerum omnium tibi suppetit, id ipsum cui acceptum referri convenit, nisi patri, cui vitam ipsam debes etiamnum? Meditari sic impudentissime, quid de te viciatim prædicetur, aut quanto tibi crimini vertatur: quum nitida & benè curata cute, ac probè saginato corpore incedis ampullosus, patre tuo jam semimortuo? Mortuam Murænam flevit Hortensius Orator multos dies attratus: tu patris morientis non miserebere? O mala tempora! O perditam ætatem! Velim, nolim, taceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi ægritudo. Superest tantum, ut resipiscas, aut non ægrè feras, si ab amore tui recessero. Vale.

EPIST. XXI.

Quam benè decipiuntur, qui domus vestræ ruinam sperant propediem tua virtute restauratum iri, quum tu (cujus interest assiduo labore lucrum venari, & domesticarum rerum satagere) non solum nihil acquiras, sed etiam parta devores, ludisque & conviviis omnia absorbeas, quæ pertinaci & improbo sudore parentes tui collegerunt. Hæc cine est illa tui expectatio? Sic amicorum opinioni respondes? Nescis (me miserum) nescis, quam gravem tibi tuisque facias plagam. Pigritate quamdiù voles, porrectisque (quod aiunt) pedibus, & in utramvis aulem quiescas: timeo tamen, ne ubi di-
uturnum

uturnum stultitiæ tuæ somnum indormiveris, ad resipiscendum serò consurgas, & expergiscare. Demùm si casu aliquo infortunium feras, & novercam tibi, Nemefim experiare; quis cachinnis temperabit? quis te naso non suspendet? quis de te otiosa garrulitate non fabulabitur? Scio verba mea nullum menti tuæ aculeum relictura, ne tamen causeris, tuæ te utilitatis nunquam monitum fuisse: neu jacturam tuam cuiquam impropere, & impingas; docere volui, per me non steteris, quo minus benè & prudenter vixeris. Vale, & desertam omni ornatu ac verborum lautitia epistolam boni consulas.

EPIST. XXII.

Mirum non debet videri, si nostræ ætatis liberi ab omni morum honestate recesserint, & velut impudentes, ac inverecundi ganeones unicuique, jam virtuti dixerint extremum Vale. Neque enim fieri potest, quin quum à nobis infantuli, & absis quidem semper astris corruptelam & improbitatem imbiberunt, adulti quoque tenacissimè retineant. Nos authore Fabio (quum adhuc repunt) infantium deliciis solvimus: gaudemus, si quid turpe & impudicum dixerint: verba ne abjectissimis quidem porcariis, aut mulionibus permittenda, risu & osculo excipimus: aut (quod turpius est multò) aliis dicenda in aurem susurramus. Quid huic nutriti contagio, ubi adoleverint flagitiis non experientur? qui priusquam hiscere, aut rectè proloqui possint, turpissimis & impurgabilibus maculis jam se totos & aurium tenus immerferunt: voluptatùmque delicias concitaverunt, priusquam quid esset voluptas, agnoscerent. Demùm quam illis mercedem rependent, à quibus licenter adeò & molliter sunt nutriti? Eos, ut suæ turpitudinis authores arguent, & insimulabunt, nedum eis non

assurgent. Prudenter quocirca fecerit, cui aliena jactura melioris consilii suggerit argumentum.

EPIST. XXIII.

Quoniam ego multis audientibus nuper docui, quantum pueris detrimentum afferat mollis illa educatio, quam indulgentiam dicimus; efflagitasti, ut aliquando uberius tibi aperiam, quibusnam institutis & moribus liberos tuos formare debeas. Quod (quamvis ægrè feram studia mea quibuscunque negotiis interpellari) facere tamen non recusabo; ne nihil omninò amicitiae nostrae videar condonasse. Imprimis, quod ad mores spectat, cave ne corruptis juvenibus adhæreant, qui pernoctant in alea, dies integros compotant & lascivunt. Nam si hujusmodi maculas ab infantia contraherent, nihil esset de futura probitate sperandum.

*Comparan-
dus præcep-
tor morum
sanctimoni-
a insignis.*

Compara tibi præceptorem sanctissimum, cujus sanctitas teneriores ab injuria tueatur, proveciores à licentia deterreat gravitas. Neque enim, si me audis, eorum doctrinæ magis quam moribus consulas: absit cuim studiis magis quam virtuti scholas prodesse. Secus enim bene vivendi ratio potius esset eligenda, quam vel optimè dicendi. Laboribus paulatim sunt assuefaciendi, non tamen pondere, cui superesse nequeant, opprimendi. Si delinquant, si mendacii convincantur, si jugem detrectent, si vel tantillum quidem remurmurent aut muginentur, acerrimè vapulent: neque prius parcatur flagellis, aut animadversioni temperetur, quam & arrogantia cognoscatur emollita, & tranquilliores oleo, aut pepone molliores facti sint. Quòd si verborum lenociniis iram præceptorum velint exarmare, adulabilis eorum sermo omniuò dandus est ventis. Ante omnia cavendum puto maximè, ne eorum delictis conniveant, neu consultò dissimulentur errata, ubi palàm sceleris comperti fuerint.

fuerint. Si bene fecerint, laus eorum quandoque non est suppressenda: ut eo velut gloriolæ fumo plecti, acrius solito virtuti dent operam. Impertuna redeuntis ad te nuncii festinatio, plura scribere non permittit. Vale.

EPIST. XXIV.

SI essem ex eorum numero, qui criminatorias amicorum epistolas cum bile & stomacho excipiunt, non paterer tamdiu me tuis literis objurgari: aut enim desidiā meam culpas, aut arrogantiam criminari, aut in voluptates declamas. Sed quum non ignorem, te hoc alioversum facere, quā ut nomini meo maculam inuras, quidquid scribis, boni consulo; tantum abest, ut aures tuis consiliis velim occludere. Sit vita mea moribus non usque quaque probatis, adhuc tamen dabitur mihi laudi, si probè monenti assurrexero. De his hactenus. Porro si qua ex tuis illis monumentis sub incudem jam satis revocata maturuerint, fac in lucem prodeant & eventilentur: cum ut nos pleniore obsequio tibi demerearis, tum etiam ut teipsum ab omni incommodo mortalitatis & oblivionis afferas. Vale.

EPIST. XXV.

Nescio cerrè si existimes te operæ pretium facere, aut multum haurire lucri, dum severè adeò, & Stoico velut supercilio vitam meam criminari. At ut intelligas te nec hilum proficere, ego verba tua nihili penitus duco. Nam cum tetrici nimium censores mihi displiceant, hi omnium maximè qui se erratis alienis ingerunt Aristarchos, & aliis prædicant bene vivendum, quum ipsi turpissimè vivant. Si audiveris, me vel minimum peccasse, exclamas protinus, & nasum non aliter suspendis, quā si vel parricidii, vel stupri me compertum haberes. Quasi verò mores tui intus & in cute unicuique non essent explorati. Tu bonam ætatis tuæ

partem contrivisti ludo; universum ferè patrimonium latrunculis & alea prodegisti: nihilominus tamen simulata, & quadam vulpina sanctitate alienis illatras delictis. Dices non mea interesse, quid agas observare. Certè non video, cur pluris tua referat, mores meos objurgare, quàm me sceleribus tuis irasci. Propterea vel alienam vitam culpae definas, aut ipse ducas inculpatam. Secus tuæ censuræ nec unius assis aestimabuntur. Vale.

EPIST. XXVI.

Feri nequit, ut missum te faciam, nisi prius culpandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris te culpa carere, ac nihil commœruisse, dicto citius, & sub manum mendacii te convincam. Nuper quum unà cœnarem, suaseram tibi, ut relictis quibusdam nugis, Græcas amplectereris literas: quòd ab his fluxerint Latinæ, & ad imponendum bonis studiis Colophonem plurimum conducant: & adeò quidem, ut sine his perfectus dici debeat nemo. Fidem dederas, facturum te quod dixeram: Neque omnino quidem stetisti promissis: nam primis elementis dedisti biduum: verùm mutata post paulò sententia, alio negotii animum convertisti, sola (ut credibile est) levitate ductus & inconstantia: quæ te Proteo mutabiliorem arguit faciè. Si dicas terrori tibi fuisse ejus rei difficultatem: non diffitebor amaras esse studiorum radices, verùm hanc molestiam dulcissimorum inde fructuum comes pensat utilitas. Propterea si quid loci apud te habent nostræ exhortationes, eò revertere, unde impudenter desiluisti, neque primo labore terrearis: nam quas in portu credis tenebras, tibi postea sole clarius elucescent. Si annum integrum sub hoc jugo durare non graveris, nullius postea desiderabis operam. Solus poteris sine cortice natare. Vale.

EPIST. XXVII.

Ubi pater tuus sumptu domesticæ charybdis rem omnem usque ad assem & pulvisculum prodegit, ne ostiatim liberos stipem oporteret emendicare, coactus est omnes mechanicis artibus colligare, præter te unum, quem meo unius beneficio Academiis devovit expectationi, ut proficeres, & vestræ omnium consuleres paupertati. Cæcutis plurimum, si non videas, tecum melius quàm cum cæteris actum esse. Fratrum tuorum alter est alutarius, alius lapicida, alius institor, alius figulus, alius Phrygio, alius fullo, alius pegasarius. Omnes quotquot sunt, cum paupertate nocturno diurnoque labore dimicant. Nulli omnium melius, quàm tibi consultum, modò fortunam sequaris ducem, & occasionem nunc capillatam effugere & calvam fieri non permittas. Si vis evadere in virum magnæ & reconditæ literaturæ, prius oportet, ut ipso statim principio te totum labori devoveas. Ante omnia solida jacias fundamenta, ne corruat quicquid superextruxeris. Nullam de te mihi frugem polliceor, si remissus primùm videreris, & in ipso (quod aiunt) portu impingeres. Quum te studiorum tenebit satietas, non offendet me aliquantula sudoris remissio; parcè tamen hæc tibi indulgeas: nam qui diu nimis ab instituto opere desuescunt & feriantur, ocii consuetudinem plerumque induunt. Constitui de te mereri quàm optimè, nec sententiam mutabo, aut calculum reducam: modò spem meam non fefelleris. Dura patere: futurum est enim, ut te laboris tui non poeniteat, quum satis olei consumpseris. Vale.

EPIST. XXVIII.

Vulgò dicitur: cos non facilè emergere, quorum virtus paupertate caligat. Quod adeò verum est, ut paucis admodum pauperibus liceat opullescere:

*Non facile
emergunt
quorum vir-
tutibus ob-
stat Res ar-
gusta domi.*

lescere: nisi vel utramque fortunæ mammam luxerint, aut prodigiosum aliquid sua comminiscantur industria. Cui infortunio supremum illud accedit malum, quòd ubique ferè gentium miseros illos foelices contemnant, ut scarabeos aquilæ. Neque tamen propterea melior tibi conditio desperanda est: nam quamvis hoc seculo sufficiens virtuti merces non exolvatur, neque tamen usque adeò exulârunt literæ quin quandoque Principibus placeant, & familiarescant literati pinguiorémque fortunam sibi ipsi faciant. Quòd si nihil melius tuis unquam votis accesserit, adhuc futurum est, ut te studiorum tuorum non pœniteat: hoc saltem lucri feceris, quòd scientia, & multarum rerum cognitione à brutis differes. Vale.

EPIST. XXIX.

NUnquam ferè ad me scribis, quin opinionem meam roges, quid de stylo tuo mihi videatur: sed sanè quid respondeam nihil dum certum habeo, quòd certum, & sui similem scribendi modum non habeas. Nunc enim impendisti te delectat Laconismus, nunc varia verborum suppellectile orationem locupletas. Nihil tamen (ut verè dicam) adhuc reperi, quòd abhorreat à castimonia lingue Romanæ, neque est ullus, qui sermonis tui puritatem non deoscularetur, nisi quibusdam molestum & grave esset auditu, quòd pleraque triduo tibiingas elaborata, in quibus tamen temporis multum & operæ collocasti. Hac ostentatione si careres, nihil daretur tibi probro: at dum ingenii gratiam studes demereri, otiosam lectorum in te garrulitatem excitas, suscitâsque: & facis, ut immodicis nugis obstrepant arrogantia tua. Quare vide ne dum tibi places, multis displiceas. Vale.

EPIST. XXX.

HAstenus aures tuas verbis onerare non destiti, ut & torpere desineres, & tandem aliquando ad virtutes expergisceris. Quod te facturum dejeraveras, si vetus tibi condonaretur culpa. Condonata est: & puerilem stultitiam omnes connivente oculo dissimulavimus: neque tamen experimur, te factum aliquanto meliorem. Si tui scelestis te non pudeat, periculum est, ne ea mali suboriatur consuetudo, cui, quum velis, mederi nequeas. Interrupi interim negotia mea, ut honori tuo consulerem, nec ne quidem pigebit hoc fecisse, modò resipiscas tandem ac dementiri desinas. Sin pergas semper facere, ut cœpisti finem faciam exhortationibus. Liberum tibi relinquetur, utram sequaris viam, voluptatisne, an virtutis. Demum si casu aliquo infortunium feras, aliorum esto iudicium; quis fuerit in culpa. Vale.

EPIST. XXXI.

Quum ea ferè sit omnium natura, ut suarum potius rerum quàm alienarum satagant: adeò tamen utilitas tua semper mihi fuit curæ, ut vix effluerit momentum, quo me ceperit tui oblivio. Quare non ægrè feras, aut ab amore tui me recessisse arbitreris, si interim vitis tuis irascat. Reclamavi, fateor, quod illiteratis quibusdam fabulis tempus contereris. Sed hoc ipsum feci, ut aliud studium complectereris, unde plus frugis aliquando referres. Et si non putarim tibi probatum iri, quæ dico, sanè missum te facerem. Hoc unum tibi persuadeas, me tui semper studiosum fuisse, & qui te ardentius amet, esse neminem: sed quum video famam tuam apud verbosas hominum linguas periclitari, tacere nequeo: neque si vellem, permetteret tuæ laudis desiderium, quo dispercam, si quid unquam ardentius cupiverim. Vale.

EPIST. XXXII.

Quatuor abhinc annos frequentius literis, te salutavimus: neq; tamen certiores sumus facti rerum tuarum. Quid sit in causa, conjectare non possumus. Credibile non est, tantis te negotiis distractum esse, ut tanto tempore nullum omnino scribendum potueris tibi suffragari. Aut ergo nostri te cepit oblivio, aut negligentiae culpa non cares. Quam pridem enim te monuimus, ut non solum scriberes, sed ad nos ipse revertereris, & matrem capulo vicinam reviseres. Si venires, amici omnes quos longa tui fatigat expectatio, animi curas discuterent, in oculumtati tuae gratularentur, obviis te manibus exciperent & longa salutarerent praefatione. Meditare, quanto spectandi tui desiderio ardeant omnes. Nulla non hora de te loquimur, & vitam nobis acerbam putamus, quod tamdiu consuetudinis tuae fructu careamus. Propterea si nos amas, fac nobis aliquantulum videndi tui copiam. Vale.

EPIST. XXXIII.

*Gymnosophistarum
consuetudo
laudabilis.
Amasis regis
Aegypti
probanda
sanctio.*

Laudabilis mihi videtur Gymnosophistarum consuetudo, apud quos, pueris qui nihil quotidianae frugis afferunt, cibus denegatur. Nec minus probanda est Amasis regis Aegypti sanctio, qui dicto jussit, ut singuli quotannis apud cujusque praefecturae praesidem ratiocinarentur, unde viverent: eisque mors inferretur, qui non facerent. Quod utinam nostro quoque seculo observaretur. Non tot passim nequam, & nihili reperirentur nebulones, quot ubique ferè gentium reperiantur: quibus nullum est aliud negotium, quam ut prona & obedientia ventri pecora, toto die crapulari, aut alienae insidiari vitae. Quorum perditos mores quotiescunque memoria repeto, videre videor desolatam, & multis madentem Lachrimis Justitiam, quae & Principum negligentiae irascatur, & Senatum jam se-

sepultum somno aut conniventem arguat. Et nisi obviam ab omnibus properatur, resistaturque: pululantibus abundè flagitiis, in tantum se propagabit iniquitas, ut nullus sit futurus virtuti locus. Actū erit de bonis moribus, exulabit probitas, & improbitati jus relinquetur sedendi in Orchestra: Proinde Corneli, siquidem me amas, (ut amas) cave ne eorum numero adscribaris, qui naturam sui partus poenitere faciunt, & antiquissimum illud chaos contusis adhuc elementis appetere. Da operam, ut quum parentes tui interrogabunt quid profeceris, dignus reperire qui vivas, & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neque illos benè de te meruisse. Vale.

EPIST. XXXIV.

Natura ferè comparatum est, ut quo quisque sit major doctrina, hoc & superbiat magis & supercilium severiùs contrahat. Nec sanè mirum. Nam & volucris quò plures sunt plumæ, hoc sublimiùs in auras efferuntur. Et pavones hoc sese mirantur magis, quò latius flabellum proferunt. Sed est hominum genus, quicum sint elementarii, & bonas literas ne à limine quidem salutarint, se tamen omnium primos (si diis placet) haberi volunt: feruntque ægrè, quod non æstimentur pluris, & quod quaquaversum transierint, transeuntibus non asurgatur. Cujusmodi erat nescio quis magistellus & grammatista, qui audiente nuper idiotarum & vularum turba, multis fabulis se strepebat immodicè, ut importunis illis commendationibus populo esset admirationi, & magnam doctrinæ opinionem sibi mereretur. Huc ergo quum ejus videndi causa certatim omnes convolarent, cœpi protinus percontari, quid illud esset: eodem omnes ore responderunt, alterum, & mundo redditum Ciceronem. Tunc ego cum reliquis accessi ut percontarer, verum esset

necne,

nécne, quod de nebulone sibi persuaserat vulgus. Sed, dii boni, quàm nihil inveni quum accessi proximè. Vix orationem proferebat, in qua non tot essent barbarissimi quot dictiones. Quum ego nugis illis aliquandiu fatigatus pertæduissem temperare mihi non potui, quin eum sua sede disturbarem; quod cum fecissem, parum abfuit quin delusa nugis plebecula in me saxis irrueret: tot jam ille fumos vendiderat turbæ, tot beneficiis universum excantaverat theatrum. Quod quotiescunque memoria repeto, non possum nostro seculo non irasci, cui non sit aliud in doctorum literis discrimen. Vale.

EPIST. XXXV.

PLerumque mihi doluit quod conveniendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnoperè spectantia. Paucis abhinc diebus pater audivit, te voluptatibus irretitum usque adeò, & illaqueatum, ut jam virtutes omnes aspernatus fueris, ac æstima- veris nihili. Vale.

EPIST. XXXVI.

EST genus hominum, quorum utilitati dum consulitur, se præbere gravantur dociles, ita ut videantur habere minus cerebri, quàm Cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videris unus, qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi volunt. Novissimè quum me consuleres, ad quem vitæ scopum arcum intenderes, vetueram tibi, ne insecteris aulicos istos palpones qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi, aureos montes pollicentur, & à tertio usque jugere manus porrigunt, his tamen sæpenuerò fucum faciunt, à quibus amplissima susceperunt munera. Nescio qua diluendi tui sceleris fiducia consilium meum nauci feceris: hoc ipsum tamen est tibi ma-

ximo malo futurum. Nescis quàm austerum sit inculpatè vivere, ubi probitas & virtus exulant? in aula qui Arabicè olent, & in cute sunt purpurati, intus ulceribus & lepra scatent. Postremò videtúrne à virtute alienum, in multam noctem pergræcari, in alea pernoctare, ère alieno obrui, nihil non inhonestū audire? Et ne multa, nihilest non probrosū. Oporteret in primis ab alterius jussu pendere. Religiosè & ad anxietatem usque observandum est, non tantum quid verbis jubeat dominus, aut imperet: sed quid nutu significet, aut digito crepet. Aliena vivendum quadra. Bullatis nugis aures sunt præbendæ: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni gravet. Si caleat, æstuum est, si frigeat, tremendum; & plerumq; quum diuturnam servitutem serviveris, si in ipsius iram impingas, ob rem nihili, ob floccos, ob vitiosam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam, nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monueram: tamen verba mea nihili fecisti. Si tui infortunii fueris author, æquanimiter feras. Æquum est enim ut faber quas fecit compedes, ipse gestet. Vale.

EPIST. XXXVII.

MOris est mihi ubicunque locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bene vivere, injuria temporum prius sepultæ, reviviscunt paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum, nam mea quidem sententia non minoris (minoris autem, imò verò longè pluris) æstimandi sunt, qui linguam Latinam a morte vendicant, & pristinae restituunt dignitati, quàm qui civitatibus amplissimis jugum servitutis excutiunt, reddita libertate. Sed est hominum genus, qui cum rudere magis quàm loqui noverint probis eruditorum votis & conatibus renitantur: timéntque ne optimæ se propagent disciplinæ.

Quanti æstimandi qui linguam Latinam propriae restituunt dignitati.

nécne, quod de nebulone sibi persuaserat vulgus. Sed, dii boni, quàm nihil inveni quum accessi proximè. Vix orationem proferebat, in qua non tot essent barbarismi quot dictiones. Quum ego nugis illis aliquandiu fatigatus pertæduissem temperare mihi non potui, quin eum sua sede disturbarem; quod cum fecissem, parum absuit quin delusa nugis plebecula in me saxis irrueret: tot jam ille fumos vendiderat turbæ, tot beneficiis universum excantaverat theatrum. Quod quotiescunque memoria repeto, non possum nostro seculo non irasci, cui non sit aliud in doctorum literis discrimen. Vale.

EPIST. XXXV.

PLerumque mihi doluit quod conveniendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnoperè spectantia. Paucis abhinc diebus pater audivit, te voluptatibus irretitum usque adeò, & illaqueatum, ut jam virtutes omnes aspernatus fueris, ac æstima-veris nihili. Vale.

EPIST. XXXVI.

EST genus hominum, quorum utilitati dum consulitur, se præbere gravantur dociles, ita ut videantur habere minus cerebri, quàm Cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videris unus, qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi volunt. Novissimè quum me consuleres, ad quem vitæ scopum arcum intenderes, vetueram tibi, ne insecteris aulicos istos palpones qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantùm formosi, aureos montes pollicentur, & à tertio usque jugere manus porrigunt, his tamen sæpenuerò fucum faciunt, à quibus amplissima susceperunt munera. Nescio qua diluendi tui sceleris fiducia consilium meum naucifeceris: hoc ipsum tamen est tibi ma-

ximo malo futurum. Nescis quàm austerum sit inculpatè vivere, ubi probitas & virtus exulant? in aula qui Arabicè olent, & in cute sunt purpurati, intus ulceribus & lepra scatent. Postremò videtúrne à virtute alienum, in multam noctem pergræcari, in alea pernoctare, ère alieno obrui, nihil non inhonestū audire? Et ne multa, nihil est non probrosū. Oporteret in primis ab alterius jussu pendere. Religiosè & ad anxietatem usque observandum est, non tantum quid verbis jubeat dominus, aut imperet: sed quid nutu significet, aut digito crepet. Aliena vivendum quadra. Bullatis nugis aures sunt præbendæ: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni gravet. Si caleat, æstuum est, si frigeat, tremendum: & plerumq; quum diuturnam servitutem serviveris, si in ipsius iram impingas, ob rem nihili, ob floccos, ob vitiosam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam, nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monueram: tamen verba mea nihili fecisti. Si tui infortunii fueris author, æquanimiter feras. Æquum est enim ut faber quas fecit compedes, ipse gestet. Vale.

EPIST. XXXVII.

Moris est mihi ubicunque locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bene literè, injuria temporum prius sepultè, reviviscunt paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum, nam mea quidem sententia non minoris (minoris autem, imò verò longè pluris) æstimandi sunt, qui linguam Latinam a morte vendicant, & pristina restitunt dignitati, quàm qui civitatibus amplissimis jugum servitutis excutiant, reddita libertate. Sed est hominum genus, qui cum rudere magis quàm loqui noverint probis eruditorum votis & conatibus renitantur: timéntque ne optimæ se propagent disciplinæ.

Quanti æstimandi qui linguam Latinam propriæ restitunt dignitati.

*Invehitur
in barbaros.*

plinæ. In quos si reclamationis aliquis, Deus bone, quibus verborum tonitribus fulminabunt, quot plaustra convitiis onusta remonent? Non tantum non assurgent authoribus renascentis eloquentiæ: sed facta velut conjuratione in eos certatim conferuntque dimicabunt; neque prius concutere parietes theatrum, verbisq; obtundere desistent, quam sui similes ad latrandum in laudabiles illos linguæ Latinæ candidatos, & redivivos eloquentiæ Camillos excitaverint. Diceres esse Gotthorum Vandularumque reliquias, quæ in Romanam Rempublicam arma parare, resarcire, suisque barbarismis rogatum sermonem corrumpere velint. Quare autem velint non video, nisi quod fortè verentur, ut ne qui suis nugis idiotas prius eluserunt, & agrestibus imposuerunt ingeniis, redeunte Minervæ principatu ridiculi fiant, & ipsis etiam contemptibiles, quibus prius fuerant admirationi. Sed longè sua spe falluntur. Nam si suscitandæ semper eloquentiæ animum adjecerint eruditi, tantumque operæ quantum jam ceperunt, barbaris hujusmodi retrudendis collocaverint: non est mihi dubium quin pudore deteriti hoc genus Gotthi, causa casuri, ac arena cessuri sint, & ad extremum sese in pedes daturi. Quod si suis ineptiis contenti viverent, neque cæteros hominum eodem cuperent sordere luto, essent quidem ridendi, non tamen tanto odio habendi. Verum (quod omnium multò turpissimum) quum nullo non verbo solæcissent, indignanter ferunt, non omnes eadem infantia, iisdemque barbarismis juvenari & ineptire. Et (quod magis rideas) sacras literas eo esse fato arbitrantur, ut cum his stare nequeat regina rerum eloquentia; quasi Hieronymus, Ambrosius, Lactantius, Athanasius, & alii plus sexcenti barbarè semper sint locuti, aut eloquentiam cum theologia non ita conjunxerint, ut nescias utri

duarum

duarum magis debeas. Quiescite, quiescite philosophastri, nostræ omnium aures vestris jam deliciis calent. Magno vobis malo futurum est, nisi à suscepto in literatas literas bello pedem retuleritis. Nam ut numerosas Xerxis copias paucissimæ Græcorum turmæ pepulerunt: ita & pauculæ eruditorum centuriæ infinitas vestræ gentis Vandalicæ myriades nullo negotio, & victoria expugnabunt incruenta. Ridiculum est quòd publico exclamatis theatro, renasci hæreses, Antichristos surgere, fidem catholicam ruinam minari. Qui (malum) Religionis hostes reviviscunt? hinc qui ex Græcis ad verbum docent Latina? Quieta erat fides, quis eam commovit? Vos plebeculam in re nihili concitatis, ut eruditis terrori sitis: monstra confingitis, quæ nec fuerunt hætenus, nec posthac sunt futura: neq; est quisquam, cui à satyris vestris securo esse liceat quicq; loquacitatis vestræ retia possit declinare, quàm audiente vetularum turba sermocinamini: seu verò ad serendum ocymum sitis nati, & major quædam maledicendi libertas vobis, quàm cæteris mortalium sit concessa. Quòd si quisquam reluctari satagat, aut eadem tragula vos referire, tantisper illatrabitis, dum rudi vulgo persuaseritis, eum vel cervicem matris rupisse, vel in patrios minxisse cineres. Et (quod pejus odi) neminem putatis dignum, qui vestra vestigia (si diis placet) lambat & osculetur? quasi verò legitimi sitis naturæ filii, nos spurii tantum: aut si aliquid in vobis doctrinæ, quod nemo quisquam sperare audeat. Si eloquentiam creditis viliores, quàm cui vacari debeat: respondebo; vos similes esse procis Penelopes, qui cum dominam assequi non possent, ad ancillas divertebant. Vos quoq; infirmitatis vestræ conscientia deterriti, quoniam ad eloquentiam, ut ad solem nocturnum, caligatis, ad quæstiones quas Fabius Ceratinas vocat, crocodilinosq; diver-

divertitis syllogismos. Quos tametsi vestrum plerique inutiles fateantur, neminem tamen habendum in pretio putabitis, qui futiles hoc genus nugas nesciverit. Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiae cristas retundite. Secus non deerunt, qui tanti fastus pertæsi, acutas sibi sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi urbinam habere, (ut vos machæram) doceant, testenturque non esse defendendam glandem, reperto jam tritico. Vale.

EPIST. XXXVIII.

EGO quum rerum tuarum studiosus tuique longè amantissimus semper fuerim, nec ullum obsequiosi hominis officium tua in re prætermiserim, speravi, imò verò intrepidè mihi sæpenuerò pollicitus sum, te mei perpetuo fore memorem, ac si quando novercantis fortunæ Boreas mihi insultaret, eum te fore, qui in accepti beneficii hostimentum primus adjutricem manum mihi porrigeres. Sed, dii boni, quàm longè mea me fefellit opinio, dum te mei memorem expectavi, qui tui dememineris: dum inquam te rebus meis adiutorem speravi, qui tuarum, plexisque mirantibus, imò verò illudentibus, nunquam satagas: quin omnia quæ multo parentum sudore tibi parta sunt, avidè consumas, & cum flagitiosis hominum corruptissimorum gregibus universum patrimonium stultissimè profundas; & quod longè deterius, & ab humanitate magis alienum videtur, patris defuncti obliviscare, cujus viventis labor tibi omnia peperit: qui te suavissimè educavit, effusis charitatis habenis amavit, tibi que omnia, quæ ad benè & beatè vivendum pertinebant, ubertim semper & ambabus suppeditavit manibus. Cui jam capulo instanti, & (quod dici solet) alterum pedem in cymba Charontis habenti, fidem dederas, te annuis parentalibus, ac sacrificiis

Deo immolaturum. Quinetiam dum mortui cada-
ver per sandapilarios efferretur, ejulabas, vocifera-
baris & ad ravim usque clamatibas, ita ut pro eo vi-
tam pacisci velle videreris. Nunc autem, ubi fides
viventi præstita? ubi simulata pietas cadaveri ex-
hibita? O ingratae mentis juvenem! O perditissi-
mum adolescentem! Nihil sanè jam conqueror,
quòd mei dememineris, quem parentis cepit obli-
vio. Jam quoniam in nequitia tua ita occoluisti, ut
lapidem magis, quàm humanam videaris effigiem
indutus, pluribus te verbis hortari desistam. Vive ut
luber, egerisque ut volueris: profundas, perdas, pe-
reas, nihil ad me futurum. Sciveris tamen ex Pitra-
ci sapientis dicto, tales te habiturum liberos, qua-
lem erga parentes te præstiteris. Vale.

EPIST. XXXIX.

Politioris literaturæ viri, multaq; lectione exer-
citi, qui de liberis educandis libros ediderunt,
benè & doctè mihi instituisse videntur, ut infanti-
bus adhuc vagientibus studiosæ adhiberentur nu-
trices, quæ eos cibis mollioribus, utpote lacticiiniis
suaviter pascere, ne si duriusculos ori tenero for-
tasse inculcassent, flaccidæ adhuc & bulla fragilio-
res maxillæ, dentibus immunes non frangerent,
aut molliores pepone stomachi non decoquerunt.
Cautè siquidem observarunt, tenellum corpus vix
benè compactum, esculenti paulò asperioris non
esse capax. Hunc ritum, qui de erudiendis pueris
aliquid reposuere itidem observari voluerunt, ut vi-
delicet rudibus crudisque ingeniis, quæ sunt veluti
tabula rasa in qua nihil depictum est præficerentur
viri moribus non minùs, quàm doctrina conspicui:
qui nutricibus nihilo asperiores, ipsos primis litera-
rum eduliis, utpote minutulis elementis imbuerent,
atq; animum virtutibus perinde ac doctrina forma-
rent, excolerent: non ignorantes eos arduis oneri-
bus

bus non sufficere, quorum vires modicis etiam rebus succumberent: eos præterea majoribus disciplinis non esse idoneos, qui in ipso vestibulo deficerent. Cognitis demum elementis liminaribusque literis, grammatices rudimenta studuerunt his inculcanda, quò facilius orationem grammaticam, licet ornatu & cultu immunem, contexerent. Quod ubi facere jam probè scivissent, orationibus partim solutis, partim pedestribus, leporum & venustatis succo affatim delibutis, componendos voluerunt: ut imitatricis instar simiæ alienis inhærerent vestigiis, quòdque ab aliis factum inspicerent ipsi facere, aut saltem æmulari a tergo & eminùs conarentur. Hoc uno motus argumento, quum pridè hujus diei audissem, Petroni charissime, te ad artis dialecticę studia remis velisque aspirare, non potui, ut utilitatis tuę semper studiosus, quin id desiderium literis conarer excuere; difficillimum factu suspicatus, te illius succo ebibere, qui aliarum artium parentis rivulos vix bene labellis primoribus degustaveris. Nec enim te latet, caduca & fragilia architectorum fore ædificia, quorum debile fundamentum extiterit. Agedum ergo, priusquam immaturis concedendas affectibus, sagaci examine perpendas, quid tibi sit utile: neque quicquam pares extruere, priusquam stabili fulcro illud solidaveris. Futurumque dubio procul expecta, te à cunctis artibus longè exulaturum, si hanc à te floccifactam proscripseris, proscriptam floccifeceris. Cui enim, per Deos immortales, idoneus videberis disciplinæ, si hanc (Grammaticen dico) ignores? Quid ad stomachum tuum faciet rivus, cujus fons tibi odiosus fuerit? Eris Juris Civilis aut Canonici peritus, qui Latinarum dictionum sensus ignoraveris? Callebis phycas rationes, qui verborum etymologiam nesciveris? Extricabis difficiles sophismatum Mæandros, qui

Grammaticam discere perutile.

qui apertissima quæq; explanare nequiveris? Scrutaberis cœlestes & altissimas Astrologiæ, aut Theologiæ causas, qui quæ infima sunt & pedibus tuis vicina contemplari nesciveris? Degustabis arborum, herbarum, unguentorum ac radicum succos, cui odiosa fuerit primarum literarum delibatio? Aliorum morbos unguentis aut antidotis repelles, qui tuæ ignorantia remedium adhibere neglexeris? Declamabis in Senatu, aut ages in theatris, priusquam in schola didiceris? Aliisne persuadebis, qui quæ tibi prævides utilia suadere nequiveris? Perpende, velim, & in memoriam aliquantisper revoca ex majorum annalibus, quàm frugifera, quàm jucunda sit artium humanitatis lectio, cujus amœnitas, lepos, suavitas Italos (à quorum scatebris lingua Latinæ rorem primum constat emanasse) ita *Italiæ gratissima artificum humanitatis lectio.* pellexerit, ut parùm gravatè tulerint, cæteras omnino disciplinas à se rejici & eliminari: ut has obviis vulnibus amplecterentur, harum odorem assiduè nari- bus olfacerent, saporem lingua inexplebili degustarent, venustatem labellis artissimè compactis deoscularentur. Quotusquisque enim Philosophus aut Sophistes in ipsis etiam Italiæ penetralibus comperitur? Quot illic Medicos, quot Astrologiæ peritos, quot Jurisconsultos invenies? Nullos sanè aut paucos: Contrà verò poëtarum nominibus civitatum compita ebulliunt. Rhetoribus ac declamatoribus vix theatra sufficiunt. Grammaticos non capiunt scholæ. Historicorum verbis passim locorum compita fulminant. Novus quotidie Servius nodulos enodat. Novus assidue Valla muscosos emungit: & (ut semel dicam quod sentio) laudanda videtur Italorum Latini sermonis parentum constantia: qui (quòd has artes cæteris jucundiores *Itali sermonis Latini parentes.* semper credidè) ab earum castris nunquam defecerint. Legimus oratorum principem propectæ jam

ætatis, Tullium, Rhodiis præceptoribus sese reco-
quendum tradidisse: quin & easdem artes à priscis
Regibus tantoperè excultas, ut liberos suos præ-
ceptorum ferulis ac flagris perindè ac infimæ sortis
aut conditionis peregrinæ puerculos, submitti vo-
luerint, ipsosq; institutores amplissimis plerunque
muneribus cumulaverint. Sic Marcus Antonius Im-
perator Frontoni Philosopho, quem dicendi præ-
ceptorem habuerat, statuam erexit: sic Scipio Afri-
canus Ennii statuam sepulchro suo imponi, sic Ar-
chelaus Euripidem sibi convivam adesse, sic Traja-
nus Romam ingrediens Dionem Prusum curru suo
donatum honorari, sic Ptolomæus Philopater tem-
plum Homeri dedicari voluerunt. Sic denique (ut
à peregrina ad domesticam transcamus Historiam)
Clotharius Sadragosillum ludimagistrum, quod
Dagoberti filii sui pædagogus esset, Ducatu Aqu-
tanico donavit. Hæc & alia permulta quæ adduci
possunt testimonia (ut opinor) sufficiunt, quæ artes
humanitatis attentius excolendas in animum (nisi
lapideus fueris) inducant. Verbis meis igitur ac-
quiescas velim qui nihil tibi non utile, non frugife-
rum consulam. Id ubi feceris, meo in te amoris licet
infinitus prope fuerit, plurimum incrementi adje-
ctum periclitabere. Vale.

EPIST. XL.

REm à me tibi frugiferam, ne dum jucundam
semper factum iri opinatus, si parentis instar
quod ad animi tui cultum & morum honestatem
pertineret, dictum tibi legendum, ac pro suavissimo
delibandum esculento proponerem: statui apud me
brevissimis sæpenuerò codicillis (quoniam id eti-
am quotidiano penè convitio efflagitabas) quid tibi
laudi, quid utilitati futurum, contra quid honori
tuo fuliginem & tenebras inducturum sit, aperire:
quo certius meæ in te benevolentiz, licet tibi tuis
ungui-

*Clotharii
liberalitas
in filii sui
pædago-
gum.*

unguiculis notioris, periculum adhuc facias. Fecisse
 autem operæ pretium videbor, si prius omnes in te
 vitiorum favillas funditus extinxero, quàm te ad
 virtutis studium inflammare studeam: si inquam,
 docti agricolæ instar, prius tribulos, lolium, cardu-
 os, & urticas radicitus extirpavero, quàm purga-
 tissimum & purum tritici granum sulcis immittam.
 Inter cætera, quæ nomini tuo magnoperè officiant,
 primas sibi vendicat ebrietas: quàm ideo primùm
 eliminandam censui, quòd ea rationis usum homi-
 nibus excutiat, vitiiis omnibus incrementum præ-
 stet, virtutibus ortum & nutrimentum impediat.
 Hinc eò faciliùs eam claustris tui corporis interdi-
 cere speravi, imò & mihi sum pollicitus, quòd non
 ignores vinolentiam rabificum multis venenum fu- *Incommoda*
 itic. Quis enim nescit, florentissimis civitatibus & o- *quanta ex*
 pulentissimis earundem incolis perniciosam & ex- *vinolentia*
 tialem fuisse? Quis nescit, Trojam multis antè tem- *orientur.*
 poribus ineluctabilem, & Martis rabie indomabi-
 lem, sepultis vino Phrygibus captam fuisse? Quis
 ingentes Rutulorum copias à Niso & Euryalo præ-
 ter vindictam jugulatas? Romam à Brenno Seno-
 num duce, obrutis Baccho civibus, incendio datam?
 Fuitne & contagiosa summis etiam Principibus hec
 temulentia? qua auctore Antiochus magnus hye-
 me tota vino & Venere contrita profligatus, Olo-
 fernes à Judith muliere interemptus, Polyphemus
 ab Ulysse excæcatus, Deiphobus à Menelao in-
 terfectus, Alexander ab Iola pincerna, veneno po-
 tatus, Cynaras filix incestu contaminatus, Bon-
 us Imperator à Probo superatus, ac suo sibi laqueo
 jugulatus: Athamas, Læarchi, Agave, Penthei, fi-
 liorum sanguine pollutus: Anacreon acino uvæ
 passæ suffocatus, Lacides Philosophus nimio hau-
 stu obrutus, Cyanippus à Cyane, Arantius à Me-
 dullina, filiabus occisi creduntur. Infinita propè

testimonia quæ inexhausto orationis stylo mihi sup-
 peditantur, in medium evocarem, nisi hæc satis esse
 arbitrarer, quæ vel temulentiam omnem tibi adi-
 merent, aut saltem aliqua ex parte refrigerent. Per-
 pende, velim, & apud te sagacius paulò contem-
 plare: quid inde veneni pullulet: quanta exha-
 letur mephytis: obruti vino sensus hominem gliri-
 bus somnolentiorē efficiunt, è gradu mentis deji-
 ciunt, & rectam tollunt de cardine mentem. Resipisce
 igitur, & ab hoc exitiali veneno linguam revoces:
 aut si factu tibi videatur difficile, eo prorsus abstine,
 quod tamdiu tantoperè dilexeris, ne saltem scythi-
 ses, id est, scytharum morum initer, qui nectar vel
 meracissimum Acheloio poculo nunquam dilunt:
 quin (ut scribebat Androchides Philosophus ad A-
 lexandrum) memento cum vinum potas, sanguinem
 te bibiturum: nam cicuta homini venenum est, ci-
 cutæ vinum: hoc est, considera, quanta vini vis sit
 ut veneni sit venenum. Vale. Datum ex ædibus
 nostris, pridie Calendas Decembris.

EPIST. XLI.

FACIT tua in omneis vel ignotos comitas, ne dum
 in liberos humanitas, pater colendissime, ut
 quamvis præter hoc corpus, & quicquid in eo est,
 tanta semper abs te susceperimus obsequia, plura
 semper dietim appetere non erubescamus. Quin-
 etiam ita natura comparatum esse non ignoramus,
 ut (authore Virgilio) omnis in Ascanio chari stet
 cura parentis. Contra verò liberorum spes omnis
 in parentibus, veluti nautæ refugium in anchora
 constituta permaneat. Audaciores igitur paulò in
 his quæ utiliora nobis fore conspiciamus, vel ob id u-
 num facti sumus, quòd pictorē in excolendis morti-
 ciniis, imaginibus, simulachris fictilibus, sensu & a-
 nima, vacuis: non auro, non argento, non denique
 pretiosissimis parcere pigmentis conspiciamus. Va-
 lidi-

lidius igitur argumentum cum nobis visum sit, nec patrem in excolendis suis animatis imaginibus debere facultatibus parcere, intrepidè quæ ad ingenii nostri, ne dum corporis, cultum pertinent, exposcimus, te nihil in his quæ ad ornatum nostrum spectant, pictore tenaciorem expectantes. Ne autem diutius te pendulum remoremur, lucidius quid verba hæc nostra velint aperiemus. Defecimus à primo præceptore, quem dum rusticaremur, mensæ tuæ convivam adhibuisti: nunc sub alio militamus, primæ itidem classis præfecto: qui discipulo, soluta partim orationis venustate, historiæ partim folculis expolire satagens, Fabium Quintilianum & Cæsaris commentarios assumpsit, legendos: nec tamen ita assumpsit quin revocato calculo facilè recanter, si alios ad stomachum tuum & palatum magis facientes eidem legendos injunxeris. Hos tamen præcunctis elegit, quòd Quintilianum, licet mendosum & maculis scatentem, ab omnibus laudari; Cæsarem ut historiæ domesticæ scriptorem, à paucis, imò nullis reprobari videat. Ne autem à majorum vestigiis aberrare, & (quod triviali fertur adagio) cornicum oculos configere, & sexagenarios de *Cornicum* ponte deicere videretur, sex novissimos *Æneidos* *oculos* *con-* Virgilianæ libros explanandos & ad finem superis *figere*. arridentibus deducendos accepit: testatus Lucanum Silium, & Statium ut duriusculos, Mantuani carmen, ut paulò flaccidius, à plerisque non usquequaque probari: unum Maronem heroici carminis scriptorem, ab omnibus nullo reclamante laudari, amari, deosculari. Nunc igitur pater equissime perpendas, videaturne utilius, horum authorum lectio: quam si probaveris, da operam, ut condiscipulis proficientibus oscitantes non pigritemur, pigri non oscitemus, sed novis actutum codicibus, ceteros omneis cursu & lectione prævertamus. Vale.

Stomachum mihi aliquantisper movit, ac bilem
 excitavit multidica illa verborum tuorum licen-
 tia: qua me ut merulentum & vino marcentem, &
 (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitatum
 severius incessivisti: movissésque acerbius paulò,
 nisi indubitata fide mihi compertum esset, te non
 morbo animi, aut livoris stimulo dictum id egisse,
 quin potius ut me tibi jampridem obnoxium, am-
 pliori semper obsequio demerearis. Ego sanè infici-
 as neutiquam iero, me præter modum vinolentiae
 deditum fuisse; ea tamen in re culpæ meæ veniam
 eo facilius me exoraturum spero, quòd non ignores,
 neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit li-
 cet diis ipsis proximus) cujus vita aliquantulis viti-
 orum tenebris non obnubiletur: Æneam sua com-
 mendat pietas, dedecorat proditio. Alexandrum
 bellica virtus extollit, deprimit ebrietas. Salomo-
 nis prudentiam quisque laudat, lasciviam nemo non
 vituperat. Neque tamen propterea licere mihi exi-
 stimo, sceleratis aliorum vestigiis impune ut adhæ-
 ream: verum id unum summo perè ab te oratum
 vellem, ut convitiis aliquanto mitioribus me incre-
 pares. Non sum pectoris adeò obtusi, ut verbis hu-
 manis non mollescam. Cœterum quoniam me à
 potu nimio multis & immodicis sermonibus deter-
 ruisti: te deprecabundus postulo, ut prolixiore ora-
 tionis stylo mihi adaperias & enarres, quid contra-
 ria ebrietati & crapulæ temperantia utilitatis affe-
 rat. Secus haud facilè mihi persuasero, fugiendam
 esse prorsus vinolentiam: quam semper (absit ta-
 men verbis tuis contraniti) non solum jucundum,
 sed & utilem mortalibus existimavi: nec existima-
 vi tantum, sed ex receptæ fidei authoribus, in omni
 doctrina locum facilè principem obtinentibus, col-
 legi. Ennius in primis, Horatio no testimonio suc-
 cinere,

cinere, & calculum adjicere voles, mero dispumas; *Ennius nisi* ad carmen promptior exstitit: quin & Cratinus *as-potus car-* scribit, Nulla placere diù nec vivere carmina posse, *mina scri-* quæ scribuntur aque potoribus. Mnestheus quoque *bere non* vinum animæ & corpori robur addere testatus est. *solebat.*

Quòd si horum testimonia, quòd profani fortasse authores tibi videantur, sùsque deq; tuleris, (*hri-* stianæ religionis cultorem Baptistam Mantuanum tibi adjiciam, qui Faustum pastorem ita loquentem inducit.

Vina sitim minuunt, animiq; doloribus obstant.

Vina ut amicitias, vires ita corporis augent:

Funde iterum, potare semel, gustare secundum

Colluit os potus: Calefacta refrigerat ora

Tertius: arma siti bellumq; indicare quartus

Aggreditur: quintus pugnat: victoria sexti est:

Septimus (Oenophili senis est doctrina) triumphat.

Ne igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc deneges, quin ubi crastina fuisset hora, epistolam ad me remittas, qua lucidiùs omnia verbis complectare. Cœterum pridie hujus diei ad aures meas pervenit, te libris affluere complurculis, quos ut minime tibi idoneos nunquam revolvas: sed in scriniis putrescere, cum blattis ac tineis rixari permittas: hos velim properè ad me curares deferendos, ne non sit, quo corporis & ingenii mei vires exerceam. Vale.

EPIST. XLIII.

Vix satis (ut opinor) verbis exprimi posset, in quam profusam ac vehementem risum me vel invitum traxerat novissima, quam ad me dedisti epistola, notissimum equidem tuæ cœcitatæ argumentum præferens, longèque notius exhibitura, si ita semper cœcutire, hallucinari, ac desipiscere, ut occepisti, pergas. Ego verbis quàm fieri potuit humanis satis, ut opinabar, studueram te à vinolentia

cæterisque permultis id genus flagitiis detertere : quod certò scirem, nullum ad virtutes, non eradicatis à stirpe vitiorum fomentis aditum mortalibus patere : mihiq; adeò præter scrupulum pollicebar, te in meam sententiam non pedibus modò sed manibus quoque ac toto corpore descensurum. Verùm quis me oleum & operam perdidisse non fatebitur ? dum te ab his quæ perniciofa fore tibi conjiciebam, divertere studui, ad ea quæ profutura opinabar, hortatus sum : cui verbis meis, ut aliquanto asperioribus, ac consilio importuno, parum fuit non acquiescere, nisi & reprobanda quorundam Epicureorum testimonia ad vinolentiæ tuæ & erroris fulcimentum adduceres : quasi verò delicti causam expurger erroris alieni testimonium, cæcisque visum restituat alienæ cæcitatis probatio. Sed Christianæ Religionis cultor, Mantuanus vinolentiam probavit, qui septimum etiam haustum non denegat. Perpende velim prius, quam quicquam crudum, & impræmeditatum evomas, quemnam pastorem his verbis inanibus effutientem induxerit ; nōne quæso ut idiotam & consilii prorsus immunem ? quod sciverit, quæ à rusticis nihil præter aratrum redolentibus efferuntur, à sapientibus non pluris quàm ventris crepitum æstimari. Videberis igitur agresti plus quam ingenio natus, si rustici perindè ac gravissimi Catonis, frontis rugosæ viri probaveris dictum : eò quod ad nequitiam ampliorem (quod dici solet) fenestram tibi patefeceris. Quoniam autem efflagitas, ut amplioribus verbis tibi aperiam, quid contraria crapulæ, & corporum voluptatibus, temperantia utilitatis aut laudis afferat. Notius id (ut opinor) tibi fuerit, si prius apud te mediteris, quid infamiæ, quid probri, quid ignaviæ afferant turpissimæ ac mellitæ voluptates : quas (ut ait Cicero) qui sequitur, nomine tantum homo, re
autem

autem bellua dicendus est, cuius sit proprium corpori inservire & his solum voluptatibus quas tum è pastu, tum è ventris quærit rebus. Turpissimum enim est genus hominum illorum, qui in ventrem projecti ac libidinem, veluti sues cœno volutantur. Nihil est ergo quod ignores, hominem tantis laudibus ob temperantiam efferendum, quanto probro ob voluptates illas, quibus semper poenitentia subsequitur comes, deprimendum esse conspicias. Temperantiam (nisi cornea fibra, aut jecur adamantinum, roburque & æs triplex circa pectus fuerit) ut laudabilem probabis, si diligentius observes, quantum plerisque mortalium celebritatem, aut, ut verius loquar, immortalitatem pepererit. Non ignoras communi omnium suffragio perpetuò laudibus efferri Masinissam regem Numidarum, quod centesimum suæ ætatis annum ægens, semel tantum in meridie cibum sumpserit: ut milites suos ad temperantiam suo induceret exemplo, Romanorum historiis Curium cœlo tenus efferri conspicias, quod holusculis contentus viveret. Lycurgus nonne regem ubique gentium nominari, quod abstemius vixerit? Alios item propè infinitos per ora hominum volitare, quod sibi hac peste interdixerunt? Cogant te igitur ad resipiscendum virtutis præmia, aut à flagitio deterroant scelerum opprobria. Non me præterit difficile admodum esse, contemnere voluptatem jam nobis insitam, & quæ affectuum nostrorum semper sequatur comes. Possunt tamen sensim vitiorum fomenta extinguere quæ momento vino extirpari nequeunt. Sed de his hætenus. Expectiveras nuper, ut libros, quos in scrinio putrescentes cum blattis tineisque rixari permittebam, ad te curarem perferendos. Curavi; quod etiam, licet ab ostentatione procul positos, utiles tamen tibi fore suspicabar. Ego ubi majorem paulo studiis
meis

meis quietem impetravero, ad te majora dare con-
siliui. Hos tu iterum boni consulas. Vale.

EPIST. XLIV.

Assiduis (ut accepi) lachrymulis faciem hume-
ctas, curis edacibus animum corrodis, verberi-
bus crebris corpusculum diverberas, unguibus insa-
nis faciem deformas, quòd natum eximio litera-
rum amore flagrantem, (cuius prima ætas iter ad
ingenii lumen manifestum ostendebat) fatali jacu-
lo percussam amiseris. Quod sanè audire, ne dum
perpeti, difficile admodum mihi visum est: pa-
rumque absuit (ita me stimulabat novi doloris ra-
bies) quin interdum vulneribus inhonestis me mor-
dicus mutilaverim: idque (ut opinor) fecissem, ni
muliebrem quandam ejulationem olim parentum
& amicorum obsequiis interdictam, lege cautam
fuisse, me monuisset Cicero. Ad id me urgebat in-
doles pueri eximia, mores probatissimi, & ingenuus
pudor. Verùm quum apud me sagaciùs paulò con-

Stultum est sideravi, stultum esse (ex Senecæ dicto) id timere,
timere quod quod vitari nequeat, lachrymis temperavi: quod
vitari ne- ut facias, monitum te velim. Nostri certius, quam
queat. ut moneri debeas, mortales omneis, etsi serius mor-
ituros, tamen Parcarum ordo stat immobilis; fa-
tum ineluctabile, immutabilis rerum dispositio:
Surdas esse mortis aures, saxeam pectus, inevitabi-
le telum conspicias. Nihil est ergo quod te diutius a-
nimi excrucies, nihil quòd vehementius indoleas,
nihil quòd amplius Deos & astra voces crudelia.
Esset hercle quod meritò posses conqueri, si mitius
cum cæteris mortalium, quàm cum nato tuo factum
conspiceres. Esset quod justè mortem ut injustam
accusares. Verùm (ut ait Tragicus) est omnibus
æqua, non superbificis regum divitiis magis quàm
lacero mendicorum panno flectitur, nec frequentius
casas & tuguria, quàm turres & castra ingreditur,
&

& expugnat: nec magis Iro quàm Cræso, Curio quàm Augustis præstitit inimicam. Non hanc fucatis declamationibus oratores, suavidicis carminibus poëtæ, promiscuis pharmacis aut unguentis medici myropolæ, teretibus lanceis equites, pennatis missilibus strictisve mucronibus pedites, gemmatis coronis imperatores, non deniq; cuncti mortales rebus ullis mortem effugiunt, aut terrent: neque sanè honestius aut sublimius Regi, quàm pastori domicilium præparat.

*Quantum quisque sui metitur corporis umbra
Impendens terræ: majorem non parat urnam
Principibus, quam pauperibus rudibusq; bubulcis.*

Quin & urbes fortissimis munitas propugnaculis, templa variis exstructa marmoribus, aulas Attalicis decoratas tapetibus funditus demolitur, evertit, dissipat. Quum nihil igitur intactum relinquat cui suæ acerbitatis virus non propinet, quod non tondicer telo: suorem moderare, bilem cohibere. Erat (fateor) quem lugens facili natus Minerva multaq; jam lectione exercitatus: ita ut prosperè cum Latinis actum esset literis, si supervixisset. Quum tamen fatalis necessitas ita exigat, ut unumquemque aliò migrare expediat: ejus transitum vultu sereno ac minimè supercilioso perferre debes: quin etiam foelicem illum censere, quòd non repentino (ut plerique à Plinio enumerati) obitu decesserit: sed diluta ac expurgata longo examine conscientia: quanquam nihil (ut conjicio) severa dignum scutica, brevibusque Gyaris & umbrarum carcere dignum perpetraverit. Quòd si tantus animi tui dolor nullis verborum aggeribus queat mansuescere, alienæ saltem constantiæ exempla te moveant. Anaxagoræ in primis, qui audita filii morte, nihil sibi novum

vum nunciari asseruit: quod ex se natum mortalem sciret. Pericles item, qui duobus filiis intra quattriduum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis moto, quàm si fuisset dura silex, aut Marpesia cautè, concionatus est. Æmilii Pauli & Xenophontis postremò quorum huic sacrificium agenti quum nunciatum esset, alterum ex filiis natu majorem in acie cecidisse, coronam tantum deposuit percunctatus demum quonam modo cecidisset: ut audivit fortissimè pugnantem interiisse, depositam capiti coronam reposuit, numina testatus, se ampliorum ex filii virtute voluptatem, quàm ex morte amaritudinem sentire. Ille, dum quarto ante triumphum suum Macedonicum die alterum filiorum amisisset, alterum demum tertio post triumphum, iacturam illam æquo animo tulit. Id erat quod te monitum volebam, & à te precariò factum expectabam. Vale.

EPIST. XLV.

SÆpè & multum apud me dubitavi, liceret necne ad eos velut ad anchoram & asylum semper in adversis confugere, quorum suppetiis & patrocinio jam plerumque fuerimus adjuti: atque eò magis, quod beneficium qui dare nescit, (inquit Seneca) injustè petit; sitque ingrata, & minimè generosa mentis, accipere semper, largiri nunquam. Fecit ea res, ut novo emergente scrupulo, qui malè me habet, consilii tui suppetias adhuc emendicare diutius & cunctanter erubuerim: quum jam tua beneficia in me tanta extiterint, ut si vitam pro tua unius dignitate profunderem, vix partem minimam viderer affecutus. Quum tamen monuit me Tullius, grati esse animi, & multum velle debere, cui jam plurimum debeas: tanti tamque prudentis viri dicto audacior paulò factus, timorem exui: neque adhuc turpe existimavi, ad te veluti Mæcenas-

rem beneficium recurrere: qui si meritis tuis respondere, aut gratiam referre nequeam, agere saltem non desistam: eosque imitabor mendicos, qui quum acceptæ stipis mutuum referre nequeunt, benevola verborum actione rependunt. Is autem scrupulus, qui me mordicitus vulnerat, nocturnum somnum mihi adimit, severam faciem mihi exasperat, meque prope dixerim de gradu dejicit, talis est. Insurgit in me rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentia clamoribus quispiam detractor, ac pestifer libitina, satyricis armatus aculeis telâque vipereo sanguine tincta gerens. Quem nec verbis à me læsum, nec injuria affectum (testes verborum meorum Deos Invoco) putaverim, sed (quod nunquam sibi persuasit) plerunque miris extulerim præconiis, meisque rebus ac modica supellectile, quantulacunque fuerit, si eguisset, uti voluerim: is tamen, ut norunt omnes passim locorum, canina utens facundia, nomini meo illudet, genuino dente me mordicat, indebile stigma mihi inurit. Hunc diceres quotidie totum perlegere Archilocum. Quod sanè perpeti difficilius ac molestum magis videtur, quum qua me accusavit culpa ipse vacem, simque eorum, quæ mihi impingit, minimè conscius. Si ulla verborum petulantia à me præter hanc fuisset irritatus, immeritò sanè viderer conqueri. Qui paterer telis vulnera facta meis. Quum præsertim Lacedæmonius Chilo præceperit: Proximo non maledicas, si non vis malè audire. Verùm (repetere cogit doloris rabies) nunquam usquam à me factum dictumve existimo, quare ita in me stomachari, succensere, invchi, ac sævire debeat. Id tolerandum necne fuerit non satis scio. Tolerarem nisi tacendo culpam præstare viderer, nisi etiam ab hoc me diverteret Publii minographi poetæ verbum, scribentis, Veterè ferendo injuriam, invitas novam. Te igitur plus
quàm

quàm dici queat, oratum velim, ut ubi primum negotiis, quibus nunc districtus es, quietem impetaveris, aliquam consilii tui scintillam mihi porrigas, quodque imponitur oneris, sponte suscipias: simul ut pleniore obsequio me tui amantissimum demeraris, simul ne id suffragii mihi denegans, sis delicti mei (quod alioqui fortasse perpetrarem) author conscius. Vale. Valetudinem tuam cura diligenter, & me semper ama, ut semper fecisti. Datum ex ædibus nostris, quar. Non. Januarii.

EPIST. XLVI.

Sæpè & multum dubitasse te asseris, esses necne, si quando sinister scrupulus animum tuum pressius vulneraret, ad me velut anchoram præsidii causâ confugiturus. Miror sanè unde perplexa ista fluctuatio, & anxietas tibi primum irrepserit, qui amicitiae jure omnia tibi polliceri debuisses, quæ aut corporis, aut ingenii mei vires non exuperant. Esse quòd cunctantius paulò hæsitares, si ulla in re, quæ amicum postulaveris, aut te repulsam apud me passum testereris, aut si in præstando vulneribus tuis medicamine, tardiusculum me aliquando amicum præstitissem. Verùm (nisi fallor) cum me semper probasti, qui (ut Periclis verbum mihi vendicem) paratus sum me rebus tuis accommodare, sed usque ad aras: quique conservandi tui causa de via declinare cum Chilone non dubitarim. Dignissimum enim hoc mutuae inter nos charitatis pignore semper judicavi. Hæsitare igitur quiescas moneo tibi que persuadeas, me (ut cum Terentio loquar) pedibus manibusque omnia semper facturum, quæ rebus tuis consulam. Quod autem scribis, malignum quendam ac rabiosæ loquacitatis Zoilum in contrarios virulentiae dietim quicquam ubi vis locorum evomere: quem nec verbis à te læsum, nec injuria affectum putes: vis quid in ea re utile factum sentiam.

sentiam, tibi adaperiam, Socraticæ patientiæ tibi loricam assumes, frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, patere & abstinere, ejusque verba non pluris quàm saturi ventris crepitus facias. Non ignoro, idèd durius bilem tibi ac stomachum monuisse quòd quorum te insinuat minimè sis conscius. In hoc hercle notius argumentum fuerit tuæ sapientiæ, si ubi clamorosa comminatione, verbisque jurgiosis ita oblatrat, ita cornicatur, elinguem Siryphi ranam te præstiteris. *In Serypho-*
Quid enim huic homini bombilio litem dissuadeas? *no insula*
 Quid serpentiniæ linguæ venenum excludere sata- *rana multa*
 gas? Patere, patere, ac priusquam temerè quic- *sunt.*
 quam cruces, Tiberii Cæsaris modestiam in memoriam revoces, qui (ut testatur ille) post convitia, malosque rumores, ac famosa de se ac suis carmina, firmus & patiens, dicere satis habuit: In civitate libera, liberas esse linguas oportere. Ad id te omnia Philosophorum apophthegmata ac sententiæ invitant: Cleobuli imprimis, cum cavillantibus *Cleobuli*
 non esse insaniendum præcipientis. Quid, Quæso *sententia.*
 te lucri consecuturum speras, si cum jurgioso liti- *Adversus*
 ges, & (quod fertur) in puteo cum cane pugnes? *improbos*
 Nihil sanè malè dicit, qui benè dicere non novit: *non est veli-*
 Ejus igitur verba Zephyris committas. Clamet, ob- *tandum.*
 strepat, crepet, increpet, nihil est quod tibi dari queat vitio, si pertuleris. Vale.

EPIST. XLVII.

Magni (ut video) verba mea æstimasti, magni consilia fecisti hominum stultissime: qui quod tibi perniciosum semper fore prædicavi, excæcatus, stultitiæ tenebris involutus perpetraveris. Parum tibi visum fuerat, juventutem innumeris propè flagitiis contaminare, nisi & summam tuis miseriis impositurus, uxorem duceres: quasi verò odiosa tibi fuerit libertas, infantium clamor jucundus, quasi

multorum

multorum curam appetas, qui tui tantum vix curiosus esse poteras. Quid dicet homo antiqua virtute ac fide pater tuus, si resciverit, qui jam sacris mysteriis & cultui divino ab incunabilis te devoverat? Testor Deum atque hominum fidem, ad insaniam redigetur, vix erit sui compos, ira ardebit iracundia. Et cui dubium potest esse, quin sicubi locorum te repererit, quingentos protinus tibi infringat colaphos, aut cerebrum tibi diminuat, aut te verberibus caesum in pristinum dedat? Quibus autem verbis ambire furem conabor? Quae prima exordia sumam? Quo affatu lenire studebo? Vociferabitur, scio, & me erroris tui conscium protinus exclamabit, arguet, detestabitur. Quum enim interdum apud me juventutis tuae jugum libidinem prodigentiâque biliosus increparet, atque adeo execraretur, ut penè in capillos tuos vellet involare: apud eum te semper excusatum habui, dixique juvenile id esse vitium, ac primævis omnibus commune, quod crescentibus annis facile extirparetur: promissique perditos illos mores me tibi facile excussurum. Dii boni, quid inquam dicet? Utri nostrum gravius excandescet? Utri durius convicium evomet? Utrumque sanè (ut opinor) pari cultro dignum putans, furiis devovebit. Miserum me, quid agam? Hocce etiam hominum perditissime fecisse debueras, quin prius amicorum cuiquam verba faceres: mihi saltem, qui te semper pari loco habui, quo & parentem: cui nihil unquam tam arcenum intus latuit, quod tibi adaperire dubitaverim? Quid est quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies? Quid quum te arguet, referes? Si prius quam quicquam molleris, amicorum neminem consiliis tuis adhibere voluisti, cautius saltem præmeditari debuisses, quid oneris subibas, cui iugo cervicem inclinabas: iugo dico

dico, quod cum vel cornibus excutere placeat, non liceat. Id auribus tuis inculcatum si profundius volvas, ademptam tibi libertatem comperies. Te so- *Multis sunt*
lum tui curiosum prius esse oportebat: Uxoris *obnoxii cu-*
posthac, & liberorum cura erit habenda. In diem *ris quibus*
antehac vivebas: incepto vix prandiculo matu- *nupserint*
no, cœnæ sequentis anxium te esse nunc expedit. *mulieres.*
Porrectis (quod dicitur) pedibus, & in utramque *Horatius.*
prius aurem dormiebas, nocturnum somnum tibi
posthac auferat domestica necessitas. O hominem
inconsultum, ô tribus Anticyris caput insanabile!
Erit, polliceor, tempus in quo stultitiæ tuæ poeni-
tentia ductus, & unguibus faciem tibi defor-
mēs, & matrem cum te pepererit, abortivum malles pepe-
risse. Quid quæso, si amicorum verba nequive-
runt, suis aureis sententiis Philosophi ab hoc non
deterruere? Quid primum omnium tibi non suc-
currit Alexandrides, qui dicebat, Diem nuptiarum,
omnium malorum initium. Nam aiebat, Si pauper
divitem duxeris dominam, non uxorem acceperis:
Si pauperem, onus vitæ ferre non poteris, quum
pro uno duo sis nutriturus: Si turpem, dolebis: Si
pulchram, habebis communem. Quid, inquam,
Hyponactes & Cheremon non diverterentur? quo-
rum ille duos dixit uxoris dies dulcissimos: Nup- *Uxoris dies*
tiarum videlicet & mortis: Hic satius uxorem ef- *duo dulcis-*
ferre quàm ducere. Cæterum quoniam veteri fer- *simi.*
tur proverbio, serò Phryges sapere, tuo nunc in-
fortunio sapias: & quam in te cudisti fabam perpe-
tere. Quod tibi propinasti venenum, bibe. Vale.

EPIST. XLVIII.

Quid causæ est, quòd novissimis tuis literis tan-
topere mihi succenseas, in me tam graviter
exclames, tam acriter inveharis, tam furiosè sævi-
as? Summe incendiarius, pirata, sacrilegus, ho-
micida? Nihil herculè (ut suspicor) peccavi, nihil
D com-

commerui, nihil denique tanto dignum convicio perpetravi. At uxorem (dicis) parentibus, qui jam sacris mysteriis ab incunabulis me devoverant, ignorantibus, aut annuitis potius, duxi. Quidni duxerim? Quis à protogamia hominem divertere, quum nec humanis, nec divinis legibus cautum ac vetitum fuisse unquam reperiatur? Tu ficubi, legum, locorum, gentium, authorumve eminentissimorum, contra factum probaveris, dignissimus censi velim, ejus in exitium & mortem non una paretur simia, non serpens unus, non culeus unus: sed quidquid ab ingeniosis ad hominum tormenta & miseras tyrannis unquam repertum est. Vis me senio tenus (quæ misera est lassitudo) solitarium ac coelibem consensescere? Vis brevissimam hanc vitam instar lachrymosi turturis præterire? Frustrà igitur moneret Tragicus, læti ut viveremus dum fata sinunt, quum præsertim properet cursu vita citato, volucrique die tota præcipitis decidat anni. At veterum quidem Philosophorum multos & castè vivendum præcipisse, & ut præceperunt, dixisse, facillè concesserim. Non est tamen dissimulandum, verè sapientes non tantum nuptias commendasse, sed ad eas quoque accessisse. Summi enim philosophi, Pythagoras, Socrates, Crates etiam, qui sine supellectile fuit, uxores duxerunt; eisque cohabitavêre: neque philosophiæ impedimento putaverunt. Quid enim (ut arguebant) magis officium philosophi, quàm secundum naturam vivere? Quid autem magis secundum naturam vivere, quàm uxorem ducere? Tute ipse non isti, animal plenum rationis (quem hominem dicunt) sociale esse, atque ex philosophorum testimonio societatis illius principium esse conjugium, sine quo neque civitas consistere, neque domus perfecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ junctura cunda

*Officium
philosophi.*

cunda est animi requies) utrique curas adimit, in utroque amicitiam constat, ac si quod acerbitalis virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non sum ætatum adeò imprudens, ut cui vel rejectis statim crepundiis, id licere contenderim: ubi tamen ætas firmitus aliquantò maturuerit, non video quare id commodè fieri non possit, aut si possit, debeat, aut si debeat, cur mihi quoque non liceat, cum necessarium videatur matrimonium, ex triplici Lacedæmoniorum lege: Quarum prima, Qui uxorem non duceret: secunda, Qui tardius: tertia, Qui non benè, damnabatur. Apud Romanos quoque Valerius Maximus, & Julius Brutus Bubulcus censores bona eorum qui ad senectutem coelibes pervenerant, fisco adjudicasse creduntur. *Bona eorum qui ad senectutem cœ-* Sed qui deformem (inquis) duxerit, molestam *ferant cœ-* ret: Qui divitem, non uxorem sed dominam ac *libes perve-* ceperit: qui pulchram, tenebit communem. *nerant fisco* *adjudica-* xi ego uxorem forma liberali & vultu adeò modo. *bantur.* sto ut nihil supra: neque enim (spero) communis erit quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam persuasit, sed eos, qui aliquid perpetrassent, Perilli tatro, & Busiridis ara dignissimos semper asseruit. Quid, quæso, melius facerem eo, quo qui laborum partem sustinet, partem voluptatis & lætitiæ mecum ebiberet, reperire? Faciam enim aliquid oportet: sacris me addicerem mysteriis, qui id utile fore ut crederem, adduci numquam potui? Solus belluæ instar viverem, cui solitaria vita nihil unquam magis odiosum visum est? Fornicarer, aut adulteriis me contaminarem, cui aliter concupiscentiæ præter scelus parère liceat? Fornicatione & adulterio abstinerem, cui stimulo carnis reluctari, impossibile magis quàm difficile existit? Quum igitur secus fieri nequiaz juverit, quiescas porro moneo, ac desistas mihi velut

NOTE

This volume has a
tight binding and
effort has been made to
duce the centres,
result in d

acade
microforms

has a very
and while every
made to repro-
s, force would
damage

emic

ns

commerui, nihil denique tanto dignum convicio perpetravi. At uxorem (diciſ) parentibus, qui jam ſacris myſteriis ab incunabulis me devoverant, ignorantibus, aut annuitis potius, duxi. Quidnā duxerim? Quis à protogamia hominem divertere, quum nec humanis, nec divinis legibus cautum ac vetitum fuiſſe unquam reperiatur? Tu ſicubi, legum, locorum, gentium, authorūmve eminentiſſimorum, contrā factum probaveris, digniſſimus cenſeri velim, ejus in exitium & mortem non una paretur ſinitia, non ſerpens unus, non culeus unus: ſed quidquid ab ingenioſis ad hominum tormenta & miſerias tyrannis unquam repertum eſt. Viſ me ſenio tenus (quæ miſera eſt laſſitudo) ſolitarium ac coelibem conſeneſcere? Viſ breviffimam hanc vitam inſtar lachrymoſi turturis prætereire? Fruſtrā igitur moneret Tragicus, læti ut viveremus dum fata ſinunt, quum præſertim properet curſu vita citato, volucrique die tota præcipitis decidat anni. At veterum quidem Philoſophorum multos & caſſè vivendum præcipiſſe, & ut præceperunt, diſſiſſe, facile conceſſerim. Non eſt tamen diſſimulandum, verè ſapientes non tantum nuptias commendafſe, ſed ad eas quoque acceſſiſſe. Summi enim philoſophi, Pythagoras, Socrates, Crates etiam, qui ſine ſupelleſtile fuit, uxores duxerunt; eiſque cohabitavère: neque philoſophiæ impedimento putaverunt. Quid enim (ut arguebant) magis officium philoſophi, quàm ſecundum naturam vivere? Quid autem magis ſecundum naturam vivere, quàm uxorem ducere? Tute ipſe noſti, animal plenum rationis (quem hominem diſſiſſe cunt) ſociale eſſe, atque ex philoſophorum teſtimonio ſocietatis illius principium eſſe conjugium, ſine quo neque civitas conſiſtere, neque domus perfecta eſſe poteſt. Illud enim vinculum (quæ juſta cunda

*Officium
philoſophi.*

cunda est animi requies) utrique curas adimit, in utroque amicitiam constat, ac si quod acerbitatis virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non sum ætatum adeò imprudens, ut cui vel rejectis statim crepundiis, id licere contenderim: ubi tamen ætas firmitus aliquantò maturuerit, non video quare id commodè fieri non possit, aut si possit, debeat, aut si debeat, cur mihi quoque non liceat, cum necessarium videatur matrimonium, ex triplici Lacedæmoniorum lege: Quarum prima, Qui uxorem non duceret: secunda, Qui tardius: tertia, Qui non benè, damnabatur. Apud Romanos quoque Valerius Maximus, & Julius Brutus Bubulcus censores bona eorum qui ad senectutem *Bona eorum* cœlibes pervenerant, fisco adjudicasse creduntur. *qui ad senectutem cœ-* Sed qui deformem (inquis) duxerit, molestam *ferant cœ-* ret: Qui divitem, non uxorem sed dominam *libes perve-* ceperit: qui pulchram, tenebit communem. *nerant fisco* *adjudica-* xi ego uxorem forma liberali & vultu adeò modo *bantur.* sto ut nihil supra: neque enim (spero) communis erit quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam persuasit, sed eos, qui aliquid perpetrassent, Perilli tatro, & Busiridis ara dignissimos semper asseruit. Quid, quæso, melius facerem eo, quo qui laborum partem sustinet, partem voluptatis & lætitiæ mecum ebiberet, reperire? Faciam enim aliquid oportet: sacris me addicerem mysteriis, qui id utile fore ut crederem, adduci numquam potui? Solus belluæ instar viverem, cui solitaria vita nihil unquam magis odiosum visum est? Fornicarer, aut adulteriis me contaminarem, cui aliter concupiscentiæ præter scelus parère liceat? Fornicatione & adulterio abstinerem, cui stimulo carnis reluctari, impossibile magis quàm difficile existit? Quum igitur secus fieri nequiverit, quiescas porro moneo, ac desistas mihi velut

ignominiosum aliquid connubium obijcere. Ego tua & parentum opera, quam si facti hujus pertæsi mihi denegaveritis: solus rerum mearum utcunque potero satagam, quando etiam id efficere, mea propius quam aliorum interest. Quid si assiduus corporis mei sudor minor fuerit, quam ut nostrum utrique victum conferre valeat: certum est domesticatim potius manum ad stipem porrigere, quam inedia miserè consumi. Vale, habes animi nuncia verba mei. Datum ex meo & sponsæ tugurio. Calen. Martii,

EPIST. XLIX.

Hominum barbaris & incultis moribus prædictorum compluscula belluinæ propè feritatis exempla historiarum passim reperire est. Nec ulquam tamen annalium legisse aut vidisse tam lapideæ cervicis, tam agresti natum ingenio quemquam memini, quem pepone molliorem, & oleo tranquillior non redderent meæ vitia tua detestantes inclamationes, quæ te cordicitus non solum non pepugère, sed ne in cute quidem titillarunt. Quod me animi suspensum ita reddidit, ut quotiescunque rei hujus in mentem venit, (venit autem per singulas horarum minutas) mihi vix ipse temperarem, quin vitæ longioris pertæsus, novum aliud quod & inauditum mortis genus misero mihi comminiscar, quo possim invisam quamprimùm abrumper lucem. Fecissemque jampridem, nisi ferreum hunc animi tui rigorem humanissimis verbis sensim excuti posse mihi persuasissem. Quis enī perferat probris alienis se infamem fieri? At peccatorum flagitia sæpenumerò parentibus impinguntur: quod hanc peccandi occasionem, mollè quæ educationem (quæ omnes corporis & animi nervos

frangit

frangit) liberius illis videatur indulgisse. Videbor igitur mea socordia, aut formanda tui negligentia, ad nequitiam fenestram tibi patefecisse: atque cum nihil aliud perpetravero, quàm quòd talem genuerim, magnam tamen reipublicæ injuriam videbor intulisse: quasi verò omnem operam, curam, industriam, diligentiam denique omnem ut te quàm optimis formarem institutis, non adhibuerim. Quando enim, quæso, rerum tuarum negligens visus sum? Quando tardus aut fugiens laboris ejus, præsertim quem tibi usui fore credidi? nonne à puero parvulum eduxi? nonne pecuniarum, aliarumque rerum tibi utilium affatim semper ministravi? nonne sub præceptoribus Latinas literas haud incuriosè doctis, quos intra privatos parietes non modico retinui stipendio, erudiendum curavi? Abundè lignorum, si quando vehemens esset frigorum intemperies, præbui: mundius cæteris fratribus vestivi. Sperabam itaque his in te meritis, te quoque terrarum misissem iturum, nihil eorum, quæ præcipissem, morosa cervice detrectaturum, sed pedibus manibûsque in meam sententiam descendurum. Neque tamen te pudet hominum turpissime ea facere, quæ & me ad insaniam redactura, & te (ne dubitaveris) aliquando ad furcas & scalas gemonias ductura sint. Nam si lufidius aliqua ex his, quæ infinita sunt, verbis complecti liceat, quænam scelerum species reperiri queat, qua te non inquinaveris? Quis in tota Gallia ficarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis aleo, qui se tecum familiarissimè vixisse non fateatur? Taceo pueritiam tuam, quam deliciis solvist; verba impudica ne Alexandrinis quidem permittenda deliciis, in ore tuo frequentia, alia item gravissima, quæ ab omnibus perpetrasse utinam falsò dicereris, quæ tametsi dictu pudenda sunt,

*Natus finis-
tris avibus.*

*Jecur arde-
re ira sicca.*

sunt, fecisse tamen te non puduit. Acciverunt me ad coenam nudiusquartus amicorum nonnulli, ubi cum in tui mentionem mutuis incidissemus colloquiis, coepit quidam immodicus alioqui virtutum mearum aestimator, me finistris avibus natum praedicare, qui filium genuissem effigie tenuis hominem, spurcissimis autem moribus porco simillimum, cui jucundius sit in coeno & stercore volutari, quam aqua purissima dilui. Nec defuere, qui te ipsum, perindè, ac spurium, semine meo genitum inficias irent, qui virtutum mearum ne minimam quidem referres scintillam, nec mea te monentis verba pluris quam eminulos lanarum floccos aestimares. O quanta, quæso, quamque accita doloris cuspide pectus meum tunc perfossum fuisse existimas? O quanta ira siccum jecur arsisse opinaris? Vidisses (me dii ament) effusos oculis meis lachrymarum rivulos ubertim erumpere. Vidisses capillos ventis diffusos extrahi. Dixisses, aut me dentium stridorem perpeti, aut quibusdam numinum intemperiiis morbove comitali miserrimè agitatum distorqueri: ira me stimulabat rabies, ita comprimebat dolor. Quem dum, qui aderant, verbis lenire (frustrà tamen) conarentur, aggravascebat, ita ut perindè viderer moriturus. Dii boni, si te talem futurum sperassem, te hercle (ut opinor) nutriticis ab ubere raptum feris devorandum objecissem. Idque in rem utrique fuisset: vitiis saltem caruisses, ego miseris istis, quas perditissimi tui mores glomeratim mihi congerunt. Tu ob scelerum ignominiam, ego ob eam (quam præbuisse dicor) peccandi occasionem, despectus & ludibrio non haberemur. Mirabar, mirabar quòd tui videnti copiam neque nobis neque amicorum cuiquam jampridem fecisses. Tuæ enim turpissimæ vitæ conscius reformidabas, ne nostris omnium clamoribus

ribus (ut criminosi est) arguereris. Timebas licentiam tibi adimi, & jugum servile imponi. O quàm inopes mentis meo unius periculo, eos prædicaverim, qui dum ætas, metus, magister prohibent, quodam velut præfagio putant sibi compertum, quales sint futuri juvenum mores; his nihilo sagaciores, qui ab unguibus leonem judicant. Tu cùm adhuc puerulus esses, eminentissimum futuræ virtutis lumen præ te ferebas, omnésque (ut eos juvenum, qui verecundi sunt, laudare mos est) modestissimum te prædicabant: nec erat qui spem de te quàm optimam non conspiceret. Sed,

*Heu hominum ignare mentes, ignara futuræ
Pectora: dum validos ætas tibi contulit annos,
Virtutum radiis scelerum præferre tenebras
Cœpisti, & misera præfagia fallere turba.*

Jam ut aliquando verbis istis, nihil apud te lucti facturis, nullum (ut scio) pondus habituris, finem adjiciam: ad ea quæ nunc dicam aures adverte. Non si (ut cum Terentio loquar) ex capite meo sis natus, itidem ut aiunt Minervam esse ex Jove, ea causa magis patiar flagitiis tuis me infamem fieri. Aut igitur vitam tu melius commutes, aut de te literam longam facturus, jugulum pares laqueo. Nisi enim te resipuisse audiero, ego velut spurium, & puerum me patre minimè dignum, te exheredatum, brevibus Gyaris, perpetuis tenebris, aut furiis potiùs devovebo. Vale, & verborum meorum (si sapias) noli dememinisse.

EPIST. L.

*Quæ hic
scribuntur
de Socrate
ex An. Gel-
lio excerpta
sunt.*

Vix audeo herclè postulare, ut verbis meis fidem adhibeas: non quòd commentitia quædam, aut hyperbolica scripturus sim: sed quòd factu difficillima fortasse viderentur, nisi sincera fide tibi persuaderes, eum me esse, quem amicorum absentia non minus torqueat, & exulceret, quàm delectet præsentia, & enutriat. Postulabo tamen (scio) multa intempestivè, & illepidè meo more dicturus: sed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & indulgeat humanitas. Jam primùm omnium latère te nolui, ex eo quo Lutetianas mythologias, viliorésque istas (quibus impallesimus) nœnias reliquisti, Aureliamque profectus es, ut ibidem in meliores disciplinas, & magis quæstuosas te totum impenetrares, animum meum tui absentis desiderio ita intabuiffe, ita somnolentis quibusdam cogitationibus emarcuisse, ut Socratis non longè absimilis viderer, qui stare solitus dicitur pertinaci statu perdius atque pernox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientem, inconveniens, immobilis iisdem in vestigiis, ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus. Dixisses me instar Niobes in lapidem obriguiffe, aut præstigiis quibusdam, larvisque brustariis stupefactum obmutuiffe. Quinetiam agelastus, ac velut irrisibilis lapis tactus sum. Testes collegæ nostri, qui ubi attenuatam prorsus faciem, & ossa ipsa cute tenus protuberantia contuentur, morbo & eo quidem acerbo, ac diuturno me laborasse conjectant? qui tamen mutæ nostræ benevolentiae certiores fiunt, id tui causa mihi contigisse non ambigunt; egrum propterea solantur, aut saltem solari contendunt, causati nullum esse tam pertinax & indissolubile amico-
rum

rum contubernium, quod aliquando alio istuc, alio illuc profecturis separari non oporteat. Vellem nihilominus à diis immortalibus ita comparatum fuisse, ut mori tecum mihi licuisset, quocum jam benevolè vivere, quid, vivere? imò joculari semper & otari licuerat. Sed ô fortuna (exclamat Plautus) ut nunquam es perpetuò bona! Eo me amico privari oportui, quocum omnia, ut mecum liberè loqui poteram? qui dolorum meorum partem ebibebat, sine quo jucundum nihil mihi videbatur; qui acerbitalis meæ virus utcunque pestilens, inexhausta verborum magiloquentia repellebat. Facundo tibicini persimiles, quem scitè & modulatè adhibitum, viperarum moribus mederi testis est Theophrastus ille Gellianus. Quæ omnia qui adulandi studia à me dicta suspicaretur, is herclè tibi non minus quàm mihi esset injurius; me videlicet parasiti similem existimans, te Thrasoni Terentiano auris popularibus gaudenti comparans, qui inadulabilis es, & judicii tui non prodigus: quique pal-

Palpum obtrudere.

gem,

gem, sed quòd mihi dicendi peritiam vindicare nolum. At ubi reddita est nobis a Trismegisto tuo verè (ut opinor) legulcio epistola: Diiboni quantum stupui, quantum inquam, mihi admirationis attulit rei novitas, qui bellè in animum meum induxeram sermonis cultum non magis cum legum studio conjunctum esse, quàm maturam cum infantia prudentiam? Putabam ego philonomos omnibus barbarè, aut saltem non multum lepidè loqui: plerosque non Latinæ linguæ inscitia, sed ostendendæ doctrinæ tædio aut odio potius. Video tamen, si modò tui similes multi comperiantur, peritiam & facundiam cum legibus adeò conjunctam esse, ut difficillimum sit judicare, magisne legibus artes humanitatis, an artibus ipsis leges debeant. Quia in re maximum mihi stuporem attulisti, quòd eas contemptui, nedum derelictui habeas, sine quibus leges ipsæ vel sanè rudentibus Arcadiæ pecuariis displiceant, aut sylvestribus rusticis notescant facillimè. Gaudeo tamen quicquid dicas, earum amœnitate & succo te oblectari, quarum studio cuncta tibi interdixisti. Dii faciant ut eo semper animo, etsi dissimules, perdures, ut palatinam mephitim, & causidicorum istic latrantium barbariem tua eruditione simul & doctrina venustes, & Budæum, quem doctissimum esse vel frequentibus cujusque testimoniis, & inter Lutetianos velut monstrum prius invisum, nemo inficias ire audeat, omnimodo insecteris doctrinæ: eosque aliquando castiges patronos ineptientes, qui nullum utrique juri sermonem aptum existimant, nisi cum qui inornatus sit maximè: quasi verò ex industria barbarè loquantur, quot Latinè loqui vetat imperitia. Quòd autem multis verbis artes nostras despicari visus es, te sanè fœlicem prædico, cui tandem aliquando ex his garrientibus disciplinis, nihil homi-

nī præter pauperiem comparantibus, emergere,
 ac pedem revocare licuit: Nos autem malè feria-
 tos, qui in his consenescimus, ac penè Pherecydis
 instar Phthiriasi, & morbo Syllano inter pediculos
 collegiales emarcescimus, & tabe lenta consumitur.
 Nos impendio loquaciores, theorematibus tantum
 nugilibus puerilibusque commentationibus dila-
 trantes, & captionum Grammaticarum laqueis
 strepentes, stipulas & culmos steriles colligimus:
 vos (absit verbis meis invidia) grana relictis inani-
 bus paleis ubertim metitis. Nos (ut verè dicis) ver-
 borum & argutiarum fuligine obcæcati, præsentia
 tantum conspicimus, futurorum immemores. Vos
 & præsentium & futurorum solliciti, posthabitis
 disciplinarum nihil crumenæ profutarum studiis,
 prospicienter vobis & reipublicæ consulitis. Quare
 nimirum si ad magistratus amplioresque dignitates
 evecti fortunam vestro temperetis arbitrio: nos
 verò veluti pulli involucres & implumes, è nido *e nido sur-*
 surgere nunquam possumus. Sed quid aliud facia- *gere.*
 mus? non cuivis homini contingit adire Corin-
 thum. Unum est, quod me solatur maximè. Se-
 curius ego me in infima conditione victurum spero,
 si modò pauperate mea fuero contentus, quàm si
 ampliori inhians, me semper animi excruciarī mi-
 serè: etsi hoc eorum sit dictum, qui quum nihil
 assequi possunt, desperantes suis se contentos re-
 bus asserunt: quod quidem velint, nolint, faci-
 ant oportet. Cœterum ne in re nihili utramque
 paginam fecisse videar, conditionis meæ certio-
 rem paucis te velim facere, ut mihi si sinistra sit, condo-
 leas: si prospera, congratulêre. Discipulorum in
 primis numerus in eodem statu permanet, præter-
 quam quòd uno Florido imminutus est, qui patrem
 mala valetudine laborantem visurus abiit, ut vel a-
 tratus interfir exequiis, vel convalescentem lætus
 videat:

*Constantia
torica.*

videat: venturus sit necne, latet. Neque sanè multum laboro: eam enim à discessu tuo constantia loricam indui, ut jam frivolis id genus rebus contristari non decreverim. Ego prosperè valeo. Id vānum me semper malè habuit, quòd absentia tuae impatientissimus fuerim: dolorem tamen hunc leniit prospera tua (quam ex literis cognovi) conditio. Nihil istic novi agitur. In regum festo tria aut quatuor tantum collegia mimos & comœdias recitavere, & eas quidem satyricis immunes aculeis: timuit enim capiti suo unusquisque, quorundam periculo factus cautior, qui (quod regiae majestati & muliebri perduelles stigma inuissent) catenari ad regem non tam ducti, quàm tracti sunt. Magister Durandus, cui dolco, adhuc in vinculis est: dolorem tamen, sperato reginae adventu ubi se liberum fore confidit, solatur. Fatis (ut multa plerunque cadunt inter calicem supremaque labra) concesserunt magister Joannes Tylli olim Naverici templi sacellanus, & N. hic Lutetiae, Nivernensis ille: misceatur utriusque Dominus. Salutavi omneis quos literis tuis salutandos jusseras, qui te pariter resalutant. Superest etiam, ut verbis, utcunque fieri poterit humanis, dominos meos Ammoncurianos (quorum ego obsequiis ad aras usque sum paratissimus) meo nomine salutem dones. Item M. Xantonensem & utrumque Garlonerium. Itidem magistros, & quos omisisse fuisset incivilis & rustici planè hominis; discipulos nostros, Rutilium Pedianum, & Mirandulanum, ingenuos adolescentes, mei (ut opinor) amantissimos, quibus quoque in amore respondeo. His plurimum gratulor, gratulaborque quamdiù vixero: quod (ut scribis) contentiosa quadam æmulatione studio avidissimè incumbant, sintque ut meorum & tuorum, ita & studiorum ingeniosi sectatores, & solertes simii. Spero

rem

Multa cadunt inter calicem supremaque labra.

rem nostram publicam tua & eorum doctrina ac prudentia tandem maximè auctum iri, & prudentissimè gubernatum: Dii faciant, ut ea res falsum me non habeat. Si quid est, quod mea ars istic in tua, & eorum causa efficere valeat, aut patrocinari, non parcas laboribus. Invenies me non segnem, neque tui absentis immemorem. Vale tu Nomophage, & illi Nomophili, & excusatam habeto, ut sermonis, ita & formandorum compingendorumque debitè elementorum inscitiam. Datum ex cubiculo nostro 18. Cal. Feb. Unum est quod omiseram: Cavete, quæso, mei animuli, ne ingeniola vestra & corpuscula tantis laboribus, aut pervigiiliis, frequentiorique studio ita fatigetur, ut propterea immedicabilem morbum incurratis. Id dico, quoniam jampridem compertum est, vos in hac refrenis, non calcaribus indigere. Vale.

EPIST. LI.

NUldiustertius, hora post meridiem circiter quarta, ego eas suscepi literas, quas tabellario nostrati pridie Cal. Octob. ad me dederas, quibus ego lectis notissimum, prudentiæ tuæ feci periculum, notius longè facturum, si in ea perstiteris animi modestia, quam hastenus tibi vendicasti. His autem me consulebas, sub cuius præceptoris ferula tibi ad doctrinam comparandam esset militandum. Quod etsi inquisitius, exactius, ac magis sollicitè quæsitum, reposceret iudicium, coactus sum hac epistola, raptim & tumultuariè, scripta tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi. Idque facere propter desperatam abituri nuncii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat, Præceptor tempore, sibi properè redeundum esse testabatur. *quis eligendus.* Consulerem imprimis, ut eum præceptorem tibi eligeres,

geres, cuius virtus non minus animum excoleret: quàm doctrina ingenium vegetaret. Nam si studiis (ut cum Fabio loquar) scholam profuturam, moribus autem nocituram constaret: potior mihi honestè vivendi ratio, quàm vel optimè dicendi videretur. Est ludimagistrorum genus, qui rudimenta illa (sine quibus quicquid superextruxeris corruct,) neglectui habent, & fastidiunt, quòd ab omni ostentatione aliena sint: ea tamen maximè curant, quæ Kenodoxian, id est, vanam gloriam afferant. Sub his te morere nolim: tum quòd plura in fronte promittunt, quàm præstant in recessu: tum quòd impendiò loquaciores, ac nugilibus quibusdam veniis dilatantes, pueris fumos venditent; nihil doctrinæ eorundem animis suggerant & inculcent: sed inani verborum & argutiarum fuligine perbellè deludant: ita ut quum quinquennio eosdem habuerit discipulos, abecedarios, & primorum elementorum ignaros, si interroges comperias: quod quàm molestum sit parentibus, qui pecunias non modicas his nutriendis profuderunt, quàm perniciosum illis ipsis, qui illic pueritiam in nugis contriverunt, dictu esset difficile. Huiusmodi præceptores verbis interdum piperatis strepunt, præ se cæteros rudes esse, & agrestes prædicant; inanes stant glorias, ac falsam scientiæ persuasione sibi induunt, dignosque penè dixerim se iudicant, quibus vicatim assurgant omnes. Verùm si propius consideres quid utilitatis habeat eorum doctrina, nihil sanè reperiēs, quod vel fracta nuce tibi putes emendum. Horum igitur scholis tibi maxime interdicas: præstabilis sapientiæ virum elige, cuius sanctitas teneriores puerorum animos ab injuria custodiat, ferociore à licentia gravitas deterreat. Hæc si feceris, nec te sub eo moruisse, nec consiliis nostris acquievisse poenituerit. Vale.

Datum

Datum ex ædibus nostris. I 6. Calendis Novemb.

EPIST. LII.

Vitam meam nec unius assis æstimandam putaverim, nisi te rebus meis ac saluti totum devoteas, qui nullum amantissimi hominis officium in me prætermiseris: imminet enim capiti meo discrimen, quod nisi tuo unius patrocinio ac præsidio vitare non liceat. Ne autem verbis meis defatigatus pertædeas, rem omnem tibi à principio strictim aperire constitui. Celebrabatur nuper convivium, perdicibus, phasianis, coturnicibus, pavis, lepusculis, serina, tantisque aliis omne id genus deliciis & esculentis superfluens, ut hujus respectu memorabilem Cleopatæ cœnam sordere dixisses. Aderat & trimum nectar, quod jam in subterraneis cœnopolis penè emarcuerat. Huic ergo interfui; affuerunt & plerique multi, nostrates non obscuri nominis viri. Saturis jam omnibus, ubi depositæ epularum reliquæ cœperunt protinus (ut moris est) cytharistæ & tibicines peramænis instrepere cantunculis, atque omnium ita aures delinire, ut jam divorum, nedum regum, felicitati inviderent. Næniæ surrexerunt, histriones, funambuli, qui multiformi corporum volutione plurimum oblectabant: venerunt interdum qui prurientium animos titillarunt. Aderat (ut semel finiam) omne genus voluptatis, gratæque omnia & jucunda supra modum visa sunt, præter quàm quòd comatuli cujusdam, uno digito caput scalpentis, mollicies plerisque; tædiosa satis visa est. Erat enim, qualem fuisse Demosthenem scribit Gellius, vestitu certoque cultu corporis nitido, venusto, nimisque accurato; talaribus tuniculis more Lydi cauponantis circumspectè &

& compositè induebatur. Erant ejus manus inter agendum argutæ & gestuosæ: ita ut Dionysia salatriculæ cognomento dignum cum Hortensio videretur. Quum igitur id omnibus molestum esse conspicerem, nullum tamen esse, qui ejus rei tædium verbis auderet exprimere, iusta objurgatione superfluentem tantis rebus hominem incessivi; quod ægrè ferens animo, colaphum mihi protinus infregit, ego contrà gladio vagina excerpto hominem cordicitus vulneravi: quo factò, salutem mihi fuga quærere coactus sum. Vivâtne adhuc an mortuus sit, nescio. Quærunt me satellites ad furcas, ut sicubi locorum me repererint, de me propediem actum sit. Venio igitur te oraturus, ut vel me domitæ occulas, aut saltem visum tibi, si isthac transierint, inficieris. Iniquum est, fateor, mendacium perpetrare: Parva tamen (inquiunt Theophrastus, Gellianus & Livius) vel turpitude, vel infamia subeunda est, si ea re magna utilitas amico quæri potest. Et Chilo sapiens conservandi amici causa de via declinavit. Falsum enim consilium pro ejus salute dedit. Pericles quoque rogatus, ut pro amico falsum dejeraret, opus est (respondit) me amicis commodare, sed usque ad aras. Hunc igitur precibus meis locum relinquo velim. Tantum enim me tibi debere fatebor, quantum patri, si tuo unius præsidio periculum hoc effugero. Vale.

EPIST. LIII:

Demosthenes Græcorum eloquentissimus, apud Philippum regem Amyntæ filium verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudius tertius mihi contigisset, dum me colloquio tuo dignatus

es, nisi stuporem hunc explorata mihi jampridem excussisset humanitas tua: nam quum parvulus esses, & in re literaria militares, tantum morum facilitatem præ te tulisti, tantam in omneis abjectissimos, & gregarios inopes benignitatem, ut jam tum primum, qui spem de te quàm optimam futuræ virtutis non ceperit, fuerit nemo. Quo mihi ampliori laude cumulandus videris, qui proVectior factus tibi semper constiteris, neque amplissimis honorum culminibus evaseris arrogantior, aut magis insolens: quod qui faciant, albis sanè corvis rariores comperiuntur. Usu enim venire conspiciamus, ut à teneris annis permulti dociles videantur pueri: qui ubi collum jugo subtraxerunt, tandem velut pristinae conditionis immemores, statim superbiant, eosque aspernentur, quibus cum puerili familiarissimè vixerunt: quòdque multò deterius est, virtutes omnes abrogant: Neroni herclè persimiles, qui licet ephœbus optimæ videretur indolis, ubi tamen virum egit, tantis tamque probrosis vitæ flagitiis commaculavit, ut ejus in exitium & mortem non una parari simia, non serpens unus, non culeus unus debuerit. Quod genus hominum moribus quantum tibi interdixeris, vel cæco appareat, qui quanto proVectiores annos attingis, amplioribus animum virtutibus exornes. Nam ut exemplo contentus unico, reliqua innumera, quæ sese ubertim mihi offerunt, & ingenium penè obruunt, omittam: quis mansueti ac modesti hominis factum non judicet, quod me in ludo (quem prius tyronem agnoveris) abjectissimum homuncionem, æquercubus (ut dicitur) & saxis natum, vixque satis dignum, qui pedum tuorum vestigia deosculer, semel & iterum in familiam tuam evocaveris, nunquam de te bene meritum? Quid enim bene mereri posset is, cui nihil est de eo, cui nihil deesset?

E

Quid

Quidullo genere obsequii laceffitus fuisses? Cre-
 dibile est sanè te magis paupertatis meæ & labo-
 rum misereri, quàm opera & famulatio indigere.
 Nunc te parafiti instar verbistitillantibus aures tibi
 demulcere, aut caput blandiendo conficcare vide-
 ar, ea nunc primum literia aperiam, quæ mutuo re-
 velare colloquio tua deterruit majestas: ubi heri
 me tecum loquentem timidiusculum vidisses, con-
 cessisti (quæ tua fuit humanitas) ut id scriptis fa-
 cerem. Faciam igitur. Percunctatus es me, vellem
 necne à regendis puerorum gregibus abstinere at-
 que istinc domum tuam migrare. Nolo herclè istic
 consenescere: consenui tamen hætenus, expe-
 ctans, quò istinc evocarer, ac de me bene mererer,
 non doctrinæ meæ (quæ nulla est) gratia: sed
 paupertatis, quæ magna est intuitu. Hanc spem
 suggerebant plerique quibus non usquequaque si-
 nistrè provisum est. Nam, ut cæteros omittam,
 præceptor meus doctissimus, D. Magister Joannes
 Clavimontius, qui rotam aliquam diù istic voluta-
 vit, familiæ domini Laudunensis adscriptus est.
 Alii etiam permulti, quorum nominibus parco, ne
 quis me oculis obliquis alienam prosperitatem li-
 mare dicat, fortunam satis pinguem sibi fecerunt.
 Eandem ego aleam dietim expecto, nullius tamen,
 quantumcunque etiamne opulanti, domum intratu-
 rus, quin imperitiæ meæ ac morum non commo-
 nuerim. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me
 evocare: id jam primum omnium non ignores ve-
 lim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ,
 quod tibi usui, vel honori esse possit. Si quod ta-
 men sit in hac re ministerium, non negligens tibi
 polliceor, & (sicut vires suppeditabunt) frequens,
 atque laboriosum: nam nullum aliud officii genus
 ab ipsa infantia exercui, in quo operam tibi possem
 promittere: quam si pollicerer, & te tua spe falle-
 rem.

rem, & me mendacii convincerem. Noveris ad hæc me & his moribus præditum, ut holusculis agrestibus liber malim victitare, quàm servus lautissimis esculentis. Quocirca tibi soli & uni obnoxius esse velim, ac subjectus, omnibus tamen obsequiosus. Præterea, nudus sum tanquam ex matre, vixque (ut in adagio dicitur) obolum habeo unde restim emam. Si tecum fuero, omnia mihi suppedites oportet, quæ ad honestè vivendum videbuntur utilia & necessaria: & quoniam ex famulorum immunditia, & sorditate, domini plerunque arguitur inopia, vestimentis (ut clericum decet) honestis indui peto, non versicoloribus, aut histrionicis: quæ si meo commendæ arbitrio voles committere, stipendio quantumcunque modico mihi opus est. Scio te munificum, & qui famulos tersè, neque tamen compositè & venustè nimis indutos malis, quàm crumenam immodicis auri ponderibus tumentem. Equum præterea velim suis ephippiis ornatum, tuis sumptibus nutritum, & quoniam, teste Ovidio, Carmina læcessum scribentis, & otia quærun, vellem ut tandem aliquem locum mihi designares, ubi musis ac tibi liberiùs vacarem. Impossibile est enim, quæ tumultuario fiunt studio, ac frequentibus interrupta discursionibus, multum esse decocta, ac eliminata. Hæc omnia etsi studiosè appetam, nihil tamen ardentius, & obnixè magis tua benevolentia: quam ubi fuero consequutus, digito cælum videbor attingisse. Quæ omnia eò ardentius tibi aperui, quò me intrepidum in his detegendis prius esse iussisti. Postularem, si me susciperes, ut non citò desereres: nisi jam diù mihi compertum esset, ea te constantia præditum, ut quos tecum evocaveris, nunquam nisi volentes deseras. Perpendes igitur, si adhuc hoc mihi condonare libet, placeat necne hæc tibi conditio: quæ si displiceat, fortunæ adhuc prioris contentus

vivam: ferreus tamen sim utcumq; contigerit, lapideus, si unquam tantę tuę humanitatis fucro oblitus. Vale.

EPIST. LIV.

Vix licet per otium in mense semel tantum feriari: tot męx cervici incumbant negotia, tot ultrò citròque curis agitor. Sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi aliquo me loco recipere, ubi fatigatum labore spiritum revocem, & hujus seculi vanitates & miseras considerem, quod nudius tertius feci. Sed ubi satis apud me sagaci velut trutina perpendi, nihil in toto mundo reperi, quod suos non patiatur manes. Reges venenum reformidant: Primates ad ampliora temper obrepunt. Senatores sunt avari, & lucri cupidi: nunquam securi degunt milites, mors propius instat, quàm vita: in perpetuis vivunt miseriis agricolę. Ne multa, nihil est quod suos non patiatur manes, quòdque non sit calamitatibus obnoxium. Quocirca si me consulas quid in hac re sis factururus, te monebo, ut posthabito omni diutino studio exitium vitę perpendas. Nam apertè constat, nihil hac vita esse fragilius: prudenter igitur feceris, si tuę saluti invigiles. Vale.

EPIST. LV.

Nihil pejus odi, quàm istos hypocritas & philosophastros, qui in opinionem sanctitatis venientes, Catonianam severitatem capillis supercilio brevioribus paulatim promittunt. Expertus loquor, multos reperias verborum tenuis Zetos, qui multa de virtutibus publico theatro exclament: quique omnia vitio dent, aut digna putent incendio: intus tamen sunt pellace vulpe nequiores. Volo, si reli-

religionem imitari decreveris, ut sis aperto pectore, & infucatis moribus. In primis da operam, ut talis fias, qualis cupis videri. Non est quod in me succensere debeas, sed potius amans, quòd nullam nomini tuo maculam inuri permittam: insuper quòd dicas te velle amicum habere, quo cum liberè omnia, ut tecum audeas loqui. Nullum (si me audias) amicum tibi comparabis, nisi prius cum eo tres modios salis comederis. Multi sunt in hostio tantùm formosi, & verbis palam amici, qui tamen clanculum serunt insidias. Vale.

EPIST. LVI.

Nescio quid sit in causa, quamobrem mihi succenseas, nihil enim me puto fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detrimento sit futurum. Culpavi, fateor, nonnunquam ignaviam tuam. Observavi quibuscum versabaris, tuarum rerum sategi: sed alioversum hoc feci, quàm ut tibi nocerem. Tute olim mei in te amoris periculum fecisti. Nisi velis in tua vitia reclamari, aliò te divertas: nam quandiu simul vivemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam: mihi etiam si secus agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & benè tibi verter: omnia ad votum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeò omnibus domesticis rebus. Hauries à me, velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrudere velis, ut genialibus tibi indulgeas, nullum à me speres auxilium. Vale.

Non f. h. a. s. i. d. o. b. a. d. o. p. t. a. t. e.
for. s. t. h. o. n. s. h. a. s. t. d. o. n. a. t. e.

EPIST. LVII.

MOneo te plerunque tuæ utilitatis, & ab omni scommatuni injuria nomen tuum vindicare satago: sed dum aliquantisper mihi tecum loqui licet, aliò divagaris, & (ut dicitur) extra meum sermonem tuæ peregrinantur aures. Non ad modum habebis in pretio, si eo, quo cœpisti pede, semper perrexeris. Ut enim viciatim compitatimque eos juvenum prædicant omnes, qui rectè consulentibus dociles se præbere non ingravantur: ita & maximo probro datur his, qui amicorum consiliis aures occludunt, aut prudentum exhortationes nihili penitus ducunt. Et cum unusquisque sibi persuaserat, te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram, te nihil detrectaturum, quod suasissem. At (ut video) si rosas loquerer, verba mea nihili quidem duceres. Nescio quid sit causa, quamobrem id ipsum facias. Tantisper enim dum tua consuetudine mihi frui licuit, intimum te semper habui: sed (ut conjicio) illud ipsum est. Nemo non novit arduum esse, hominem natura districtum corrigere. Nequitia tuæ diuturnum indormivisti somnum, & in pectus semper obduruisti: quare, difficillimum est, te nova pelle induere. Vale.

EPIST. LVIII.

Amasis institutum.

Gymnosophistarum mos.

LAudabile fuit Amasis Ægypti regis institutum, qui lege sanxit, ut singuli quotannis apud cujusque præfecturæ præsidem profiterentur unde viverent: quod qui non facerent, extremum illis supplicium esset poena. Cui sanctissimæ legi conformis propemodum videtur Gymnosophistarum mos, apud quos impransibiles abibant, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferebant. Et apud Baleares Hispaniæ insulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, nisi quid ea monstrante sagitta percussisset.

cussisset. Nam ut in Olympia non meretur coronam, nisi qui legitimè certaverit: ita nec dignus est vita, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ita vel Deo placuit, vel naturæ, ut nihil penitus torperet in otio. Coelum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu se volvit. Sed & lunæ alternatim suos motus peragunt, & sibi cedunt. Hanc noctem illuminat, ille diei præest. Ventī suas tenent regiones, unde flatu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis tranquillum, iisdem reflantibus agitur, & suos pisces nunquam non ejicit. Terra sterilis & infœcunda hyberno tempore, vernis & æstivis frugibus otium pensat hyemale. Arborea ac plantæ & tempus aptum fructui ferendo persentiscunt, egerunt botros, & virorem induunt. Ilices & Quercus concipiunt glandes, Laurus & Oliva baccas, Corylus nuces, Mespilus corna: nec aculeatis quidem dumis, spinis & verpibus cessatio est, nam & rhamnum & alios fructus minutissimos pariunt. Sed observemus nobiles vinearum gemmas. Consideremus quanta fidelitate rerum omnium mater & parens, Terra semen sibi commissum regerat, refundat, rependat: quanto fœnore Agricolam suum ditet, triticum, siliginem, hordeum, avenam, milium, fabas, pisa, lentes, eruum, lupinam, & alia id genus frumenta & legumina cumulatissimo proventu generans. Quid Annus ipse quem rerum nostrarum, & vitæ dimensorem cognoscimus, quando à sua desit natura? Quis vidit Ver sine violis, Æstatem sine granis & calore, sine pomis Autumnum, Hyemem absque nivibus & pruinis? Nōne succedentes seriatim Menses in suis officiis manent? Quis inversum vidit ordinem? Quòd si hæc omnia naturæ legibus & institutis parent, ut suos semper emittant fœtus,

*De quatuor
anni tempo-
ribus.*

pudeatne hominem solum, quem tamen præesse omnibus creaturis Dii voluerunt, quiescere, solum putrescere in otio, solum sine fruge consenescere, effœtam solum ætatem præterire, solum sine ullo vitæ ornamento amori? Quis hoc probaret, nisi desit oculus, nisi qui cucurbitas lippit, & inops est rationis, cum bruta ipsa cæteraque animantia, quibus deest ratio, ratiocinentur unde vivant, & quantum cunque laboris sui testinonium nobis omnibus videndum proponant? Alia hominibus pro sunt, sibi que charum, & nobis utilem proferunt partum: paucissima admodum reperiuntur sterilia & que nihil omnino in publicum afferant emolumentum. Si quis in aquatilibus fidem requirat, & exemplum: parit Balena, partumque lacte nutrit, ova gignit Caphalus, Delphini egerunt fœtus, quos fœmina uberibus & lacte pascit copioso: Agunt verè conjugia, pariunt catulos æstivo tempore. Eschini ferunt ova. Hippocampus contra canis rabiosi morsum prodest. Sed ad hominis usum non nihil operantur. Nec minor est in avibus sedulitas: Aquila pullos probat ad solem: qui reum sustinere nequeant, ut degeneres repellit: Columbi bina ova pariunt, masculum primum, secundum fœminam, concipiunt diebus quadragenis: Galli longa edunt ova, rotunda fœmina, nunciant lucem, & pigros ad laborem excitant: Pavones incubant ovis duodecim: Hirundo quinque pullos parit, quos magna pascit æquitate, incipiens ab eo qui maximus est natu, & ita in cæteris ortus habens rationem. Usque ad cætera descendam animantis. Tauri laborem juvant mortalium, & agricolæ sunt, arantque terram, ex qua fruges demetimus: Oves suis lanis nos induunt, lacte vagientes pascunt infantulos: Apes nobis mellificant: Sues se saginant ad esum nostrum: Canes pro foribus nostris excubant,

Galli pigros excitant.

bant, greges à lupis, domos à latronibus tutantur: Feles cubicula purgant muribus. Dum oculos circumfero, passim nihil invenio, quod in re aliqua non exerceat naturam, nihil quod otium non refugiat. Quid ergo (ut ad institutum aliquando deveniam) faciendum nobis putamus? Volumus vinci à bruti, quæ ratione, anima, dignitate, forma, & nobilitate præcellimus? Imitemur potius Plinianum illum Apellem, qui nullum diem ducebat sine *Nulla dies sine linea.* Caveamus ne similes illi videamur vernæ pigro & ignavo, qui ruri degebat, ut mortuum cadaver in sepulchris. Revolutus est annus, arbores sua poma pepererunt. Ceres agricolæ votis respondit: horti suos carbunculos, suas violas, suos dederunt flores: Racemis suis rubuerunt vineæ, pomis arbores tumuerunt. Soli supersumus, qui annuam nondum frugem protulimus. Reminiscamur opprobrii, quod paritura est nobis ignavia, si convincamur desidii. Reminiscamur iacturæ, quæ nostris omnium cervicibus impendet, si convincamur ignorantia. Expergiscamur focii, surgamus ab otio, ad aratrum convolemus, ad burim, ad ligones, ad vomeres; latremus in aula cervinam pellem, ut tandem in sylvis militemus. Declamemus inter domesticos & privatos parietes, ut in Senatu causam Milonis agamus. Relegemus Catilinam, patrocinemur Cluentio, pupillis obsequamur, expellamus oppressores, consulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balbutientem linguam inter paucos, probemus ingenii vires, purgemus linguam vitiliginem, priusquam eò veniendum sit, ubi superciliosi sedent consules natuti tribuni, oculati prætores, acuti causidici, quæstores vafri, cæteri que emunctæ naris homines. Ecce gymnasiarcha aures arrigit, in expectando est, quid dicamus: paratus est excipere quod offeremus, paratus audire,

audire, quod recitabimus; nec favorem aut patrocinium nobis excusat modestus comes, & ingeniosus hypodidasclus: cæteri insuper doctrina & moribus clarissimi præceptores nostri advertunt favorem, vultum pollicentur, & ridibundis oculis benevolentiam: neque porrò nobis verendum est, ne si quid ornatè parum aut inconcinnè protulerimus, id ipsum protinus crispa nare subsannent, & averfentur. Non estis doctissimi viri ætatem ad eò imprudentes, ut non cognoscatis facillè cum Marco Fabio, suam esse studiis infantiam. Fortissimus quisque edidit aliquando vagitum, & qui coram principibus aut senatoribus magna sui gloria in omnium admirationem causas oraverunt, prius tamen fuerunt rudes & alphabetarii. Vultis exigere ab adolescentulo, quod parentem eloquentiæ Ciceronem deceat? Vultis sarcinam dare infantulo, cui Demosthenes succumbat? Habenda est ætatum ratio. Non habet senectus vires juventutis, sed nec juvenus consilium senectutis & eloquentiam. Vale.

EPIST. LIX:

Satis certasti pater, satis militiam sequutus es: tempus est ut conquiescas, & ferieris: tempus est ut subtrahas te periculo, & solita professione tibi interdicas: tempus, inquam, ut jam doneris rude, & imiteris Horatianum illum Veianum, qui armis ad Herculis postem fixis, domi sese continebat, ne in arenam denuò traheretur: Non est tibi formidandum ne non habeas, unde vivas. Tu non es ut plerique gregarii milites, quibus cum stipendia detraherentur, tenuissimè vivunt, & (ut est in adagio) digito plerumque alium terebrant. Patri tuo (quod diis habeo gratiam) abundè est auri & argenti. Parentes tui omnes habent affatim divitiarum.

rum. Propterea si me amas (ut amas) revertere domum, ut & tranquillius vivas, & votis amicorum respondeas. Vale.

EPIST. LX.

Doluit mihi, quod nostrates aliqui nuper retulerunt, esse scilicet nescio quem nebulonem qui quotidie me mordet, & famam meam passim compitorum vellicat. Eum quæso moneas, ut (si sapiat) alio suas convertat satyras, & me missum faciat: nam si cerebrum mihi moverit, ego illum à vertice capitis ad plantam pedis suis pingam coloribus. Scio non esse sapientiæ juveniles curare nugas, aut anserum moveri strepitu. Quis tamen non graveretur istum foriolum (qui adhuc quotidie brachias & femoralia percacat, & culcitrâs omneis cum lodicibus stercoreat) sic unicuique obstrepere, nulla præsertim laceffitum injuria, nullo everberatum stimulo? Hoc ego susque deque ferrem si postularet ratio. Verùm quoniam fama nec etiam ludum recipit, malo meis ut oppedat naribus, quàm me naso suspendat, aut posticis eludat cachinnis. Vale.

EPIST. LXI.

Rem novam & auribus tuis non prius auditam afferro, Marce Tulli: Scribit Fabius, eos fractum iri potiùs, quàm posse corrigi, qui in pejus obduruerunt. Tortellius tamen ille, ille inquam homicida Tortellius, in quo futuram probitatem desperant omnes ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius. Quod in tantam me rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam: nisi Euripum tandem posito requiescere cursu, mutatumque una consistere Protea forma. Nunquid enim mirum videtur, hominem illum momento, & præter omnium expectationem resipiscere, qui ab adolescentia (adolescentia autem? imò pueritia, adhuc lapsus sum, ab ipsis cunis) meram improbitatem,

tatem, & corruptelam cum lacte imbiberat, & nulli non vitio fuerat innutritus: idque adeò ut jactam de illo aleam prædicarent omnes, videturque Nerone propediem indaturus. Quod quoniam accidit, rediit in benevolentiam parentum. Plura scriberem si per occupationem liceret: quoniam autem nunc non licet, mittam ad te cras aut perinde meum mulionem, qui quæ supersunt, tibi aperiat: interim vale.

EPIST. LXII.

DUrum est mihi studia mea interrumpere: quoniam tamen multis jam argumentis periculum feci, te esse ex eorum numero, qui accepti semel beneficii nunquam non reminiscuntur, volo adhuc pleniore obsequio te mihi demereri. Ante omnia studiis tuis consule, in quibus ne oleum & operam ludas, dicam quid opus factum mihi videatur. Primum omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquariis quibusdam verbis ab Evandri seculo repetitis ampulluntur, quique nihil ducunt pulchrius aut potius, quam ut affectata obscuritate, & permixtis dedita opera gryphis, & hi-antem & suspensum teneant lectorem, & crucem figant studiosis. Poeniteret te lectionis hujusmodi authorum, quamdiu viveres: quile operæ pretium fecisse putant, si involucra quædam compegerint, quæ Oedipo conjectore, & natatore Delio (ut de scriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant: quibusque Gordii nodus, labyrinthus Dædali, Sphyn-gis ænigmata, numeri Platonici, Licophronis tenebræ, & Saliorum versus, suis sacerdotibus (autore Fabio) vix benè intellecti, comparari nequeant. Dum hæc scriberem, insperata quædam moramenta me avocarunt: quibus implicitis, inter-turba-

turbatam epistolam in diem sequentem coactus sum
prorogare. Vale.

EPIST. LXIII.

E Pistola, quam heri ad umbilicum traxeram,
nunc ad calcem perducenda est: quandoqui-
dem otium scribendi liberius sese offert. Quod
etiamsi non adesset, adhuc tamen rerum tuarum
vellem satagere, partim amore tui, partim paren-
tum. Quorum precibus expugnatus, promisi me
aliquid quotidie scripturum, quod esset tibi usui.
Quare ut intelligant me stetisse promissis, homi-
nēque esse, quo cum securè in tenebris micent:
plura præstabo quàm promiserim. Deterrebam te
nuper ab eorum lectione, qui dedita opera anti-
quariis strepunt vocabulis. Nunc te hortor, ut ab-
stineas à librorum copia, neque tam variis autho-
ribus ingenium & memoriam confundas. Nam
quod scribit Fabius, Lectionum varietate refici
stomachum & pluribus cibus minore ali fastidio,
non ibo inficias, modò tamen intelligamus, homi-
nem jam adèò in literis profecisse, ut huic labori
non succumbat, & sub ejusmodi onere vires non fa-
tiscent. Huic verò labori quomodo poteris super-
esse, qui nihil adhuc, aut parùm in bonis literis
promovisti? Commodius multò feceris si postha-
bitis illis, ex quorum paleis, paulum colligitur fru-
ctus, unum tibi deligas Ciceronem, quem semper
velut archetypum feras, cujusque succum imbibas
& doctrinam. Nam & Cicero ipse Terentium
(quem familiarem suum vocat) semper habebat
præ manibus: & Cyprianus diem nullum sine Ter-
tulliani lectione præteribat: Scipio item Africanus
Pædiam Cyri de manibus non ponebat. Quos si
imitaberis, rem facies tibi utilem, & mihi jucundam.
Vale.

EPIST.

EPIST. LXIV.

Quantum me pudeat puerorum nostri seculi, nec tu credere, nec ego satis exprimere possem, Fabiane. Permultos enim reperias invercundos adeo & impudentes, ut quamvis adhuc sint elementarii, & abecedarii, jam tamen plurimum sibi tribuant, neque assurgant illis, qui veteres omne genus scriptores multis vigiliis magnaque olea impensa jam excusserunt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia, aut me aliquid comminisci. Nam quum nudiusquartus redirem Nucerio, ubi metu pestis, nullibi non sævientis, duos & amplius menses fueram rusticatus, obvium habui quendam puerulum, quem cum rogassem, quò iret, unde veniret, & cujas esset: dicere non erubuerit, indignum me esse quocum verba faceret. Causam percunctanti respondit, esse sibi circulum & encyclopædiam illarum artium, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi verò tantum esse inscitiae, quantum sibi doctrinae; ac propterea non oportere, ut inter Arcadiae pecuaria, & Muscas, interque graculos & olores aliquid esset commercii. Pueri insolentiam demiratus, satis habui consulere, ut Anticyram navigaret, ibique sumpto helleboro repurgaret insaniam. Vale.

EPIST. LXV.

Iam annis plus minus decem Grammaticos sequutus es, Pauline, neque tamen ab inscitiae tenebris pedem eduxisti: nam quum scribis aliquid aut loqueris, tertio quoque verbo incidis in solæcum. Nescio quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non potes deprecari, si per te steterit, quominus profeceris. Credo tamen partem culpæ tuis præceptoribus adscribendam, qui prima rudimenta memoriae tuæ non inculcaverunt: quique te adhuc
implu;

implumem ad volatunū provocarunt, & Dædalum fecerunt, prius quàm esses Icarus. Superest tantum, ut quamvis serò, discas tamen, & ad prima redeas fundamenta. Noli putare hoc tibi futurum probro, ob ætatem jam provectam. Præstat in ipsa etiamnum senectute resipiscere, quàm ad capulum usque delirare. Non puduit eloquentiæ parentem Ciceronem, post multas in Senatu declamationes *Cicero Mida-* dare se Apollonio Miloni recoquendum: Neque *loni se reco-* octogenarium Socratem musicæ vacare. Nec tibi *quendum* quoque turpe videri debet in ipsa adolescentia, at- *dedit.* que ad eò virili ætate proficere, eaque jacere fundamenta, sine quibus corruet quicquid superextruxeris. Quod solito brevius ad te scribo, dabis veniam: nam quum has à me literas nuncius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares. Deinceps plura scribam: interim salvebis ab amico, qui commendat se tibi de meliore nota.

EPIST. LXVI.

Magna posteritati fit injuria, gravemque jacturam faciunt bonæ literæ: dum ea supprimuntur opera quæ si prodierint in lucem, & eventilarentur, omnes inde frugem caperent. Omnibus enim exploratum est & compertum quantum studiosi detrimentum acceperint in operibus Ennii, Lucilii, Cæcilii, Quadrigarii, aliorumque plurimorum, ex quibus nihil nobis præter nomen relictum est. Non placet mihi eorum scripta circumferri, aut exponi venalia, qui temerè & sine judicio scribunt quicquid in buccam venerit: neque aliquid unquam ad incudem revocant. De his loquor, qui quod rube primum pariunt, frequenter postea lambunt urforum more, frequenter incudi reddunt, & severam ubique apponunt limam, quisque refrigerato inventionis amore, perpendunt postea, non tanquam authores, sed lectores. Quod te multis
jam

jam lituris fecisse, quoniam in confesso est, & constans ubique prædicat fama: cur tamdiu eos retines suspensos, qui de te multa sibi pergunt polliceri, quique opera tua lecturiunt certatim, & empturiunt? Non est quod judiciorum aleam aut maledicorum graphia reformides. Certò scio, omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officina tua prodibunt, quum etiam quas tumultuariè scribis epistolas, omnes mirentur plurimum, atque adeò tantifaciant, ut rosas loqui videare, & omnia calamistris eloquentiæ compta dicere. Quare non minimo tibi daretur probro si omnium expectationem fraudares ac destitueres. Opus est ergo ut parias, quod paruris jampridem. Vale.

EPIST. LXVII.

M Iratus sum plerunque, cur nunc bonæ literæ pessum eant, quæ superioribus annis tanto in pretio, habitæ sunt: cur nunc literati nihili fiant, qui quondam æstinabantur maximi, & habebantur numinum loco. Sed nihil est quod mirari debeam. Quondam enim artes pretio & honore fovebantur: neque erat qui non assurgeret eruditus; adeò ut maximi quique Principes lucri loco ducerent, in oratorum & poëtarum amicitiam venire, & eorum scriptis famam suam ad posteros prorogari, & vindicari à mortalitate. Nunc verò quàm mutata sint omnia, vident omnes. Sic enim sordent & vilescunt literæ, ut non solum non faveatur studiosis, sed illudatur etiamnum. Nam multo pluri æstimantur (cur hoc relinquis inultum Jupiter?) lenones & parasiti, qui Principum aures verbis deliniant, quique fumos vendunt, qui oleum in auriculas instillant, quàm qui plus olei quàm vini, doctrine studio consumunt. Quare non est mirum, literas ipsas in ruinam cecidisse nostro tempore, quo nec scribitur literatis, nec metitur. Vale.

EPIST. LXVIII.

Aldio esse nonnullos, qui credulitatem multarum rerum tibi insinuant, quique maria & montes promittunt, ut amplissimis pollicitationibus te trahant in suam familiam. Quorum verbis delusus jam adeò insolescis, ut te alumnum fortunæ & partus fortunæ existimes. Cave, mi Lentule, ne eorum verbis qui hunc tibi faciunt fucum, sinistrè res tibi cadat, si quid tua autoritate feceris. Nescis philosophorum permultos cum Diogene olera lavare maluisse, quam cum Aristippo epulas sectari regias? Cur ita quæso? nunquid libertatis causa? Utinam periculum fecisses, quàm acerbum sit & importabile aliena vivere quadra, & alterius pendere arbitrio. Si hoc esses expertus, tu liberam paupertatem opulentæ servituti anteponeres. Vide, mi Lentule, ne in eorum offensionem impingas, qui sibi negotium insinuant de rebus tuis. Malè audies si quid feceris inconsultè. Nihil patimur tibi deesse: nemo istic te objurgat: Tu es tui juris: Vivis tuis legibus: Vadis dormitum, & expergisceris, quando lubet: Ludis, coenas, prandes, cum placet. Quæ omnia tibi auferentur, si te feceris mercenarium. Adde etiam quòd qui te accersunt, multum fortasse de doctrina tua sibi promittunt: quam si opinione repererint minorem, occasionem protinus inquirent, qua te detrudant sua domo; & si nullam repererint, fabricabunt tamen, & comminiscuntur. Vide qua fronte hoc perferes: tu, dico, qui ad libertatem natus es, & ægrè servitutem pateris. Vale.

EPIST. LXIX.

NOlebam tibi aperire, quàm funesta sint omnia domi vestræ; quum tamen ejus rei gratia aures meas precibus onerare non desinis, desiderium tuum explebo. Pater tuus intestatus mortuus est Calend. Januariis: Mater morbo quartana laborat; Fratres tui sunt podagrici adeò, ut pedibus nequeant subsistere. Soror tua Lucretia est paralytica; Patruus Lentulus laborat morbo comitiali; Stadius famulus est calculosus: Neptis Eugenia venit in suspicionem lepræ, quam arguunt livens paulatim caro, raucedo scabræ vocis, articulorum contractio, & rubri quidam novi membris omnibus, instar botrorum, innascentes; Matertera tua Julia incidit in tantam phrenesim, ut fanatico nescio quo errore duci, & fœnum in cornu conclusum gerere videatur; Avus tuus intus & in cure passim corroditur cancro, neque reperiri potest qui ejus morbo medeatur. Famulorum tuorum partim sunt cardiaci: alii coeliac: nullus est quem præ angustia non tædeat vitæ. Si perconteris ut valeat tuus coquus Taratalla, actum est de ejus vita, & conclamatum est cadaver; Vives jam numeratus est in peculio Proserpinæ, & naulum Charonti præparat. In eo siquidem plurima cognovi, quæ evidens mortis argumentum promittunt. Nam stragulam complicat, dentes in somno collidit, membra præter decorem detegi non curat. Præterea ejus labia contrahuntur, oculi glaucescunt, dentes albescunt plus solito, oculi ejus fiunt profundiores quàm prius extiterant, aspectum auditumque sine causa reformidat, & semiapertis dormit oculis. Quæ omnia signa esse mortis receptæ fidei authores dicunt. Vide ergo quomodo tam tristi spectaculo sic-

cis oculis, & sine lachrymis interesses. Superest, ut horum destitutus auxilio, prudenter tibi consulas. Vale.

EPIST. LXX.

Non parva dignus es nota, qui aspectum amicorum sine causa refugias, & videndi tui copiam nemini facias. Quod si semper feceris, præstabis culpam sceleris alicujus, & grandis flagitii conscius tibi videbere: cujus horrore discedas è medio, & latebras inquiras. Quoniam etiam in suspicionem venisti: relictis literarum studiis uxorem duxisse. Quod si falsum est, cave ne fiat: te poeniteret matrimonii, quandiu viveres. Nam quomodo parares tibi victum? neque arare, neque literas nosti. Errares si quicquam sperares à tuo patre. Si te videret manum ad stipem porrigere, si sanguinem flere, tui non tamen misereretur: neque obolum tibi daret ad emendam restim. Non est dissimulandum, quin sit aliqua in conjugio voluptas: sed si prospicienter observaveris quam sit brevis, quot cum dolores, quanta sequatur poenitentia, nuptias vitabis cane pejus & angui. Consule Hypponactem, qui duos dixit uxoris dies dulcissimos, nuptiarum videlicet & mortis. Refer ad Alexandrum qui dixit nuptiarum diem multorum malorum initium. Nam si pauper divitem duxeris, dominam non uxorem acceperis: si pauperem, onus vitæ ferre non poteris: si turpem, dolebis: si pulchram, habebis communem. Audi quid suadet Cheremon: Uxorem (inquit) præstat efferre quam ducere. Interrogatus Simonides quid esset uxor. Viri (inquit) naufragium, domus tempestas, quietis impedimentum, vitæ captivitas, poena quotidiana, pugna sumptuosa, bestia contubernalis, canis ornata, malum necessarium. Horum consilio si oculos animûmque admoveris, mutabis sententiam

& citò calculum reduces. Debes etiam apud te cogitare, multas puellas sursum versum videri formosias, quæ deorsum versum nevis & ulceribus crurum ubique scatent. Vale.

EPIST. LXXI.

NON videatur tibi mirum si nunc præ lætitia oculus dexter mihi saliat, qui nudiusquartus eram totus irrisibilis & agelastus. Accessit mihi quod frequenti voto semper cupiveram. Pater constituerat annos plus quatuor me in scholis captivum tenere: sed precibus amicorum quos semper meæ calamitatis miseruit, expugnatus, libertatem & exitum mihi promisit pridie Nativitatis Domini. Quod si præstiterit, Deus sum: Fortunam ipsam anteibo fortunis meis: Nunquid enim servile & miserum tibi videtur in hac languere carnificina, in qua nullus nisi de inferendis verberibus sermo? Quales putas qui nos erudiunt præceptores? diceres esse plagarios carnifices, & tortores vulnerarios inter lænas, inter lupas, & tigres educatos. Si quid fortasse aberraverimus, si tantillum oculos deiecerimus, si vel unguem latum recesserimus ab eorum mandato, tota vi consurgunt in poenam. Denudant nos à calcaneo scapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, pedibus conculcant, parietibus illidunt. Nullam in miseriā nostram non comminiscuntur impietatis genus. Sola oculorum torvitate & contractione superciliorum nos adeò plerumque terrent, ut malle in orciculum incidisse. Quodque summæ infelicitatis & extremæ crucis est argumentum, quum in nos ita sæviunt & debacchantur, non audemus præ metu hiscere, nec my quidem aut gry facere. Quod si addiderimus verbum, ictibus pluant, & colaphis grandinant. Tam perimus, quam
qui

qui jugulo implicatam jam habet restim. Excute-
rem tibi lachrymas, si cætera infortunia ad umbili-
cum tantum perducerem. Vale.

EPIST. LXXII.

Multi habent me suspectum latrocinii, quod
nunc sericatus appaream & purpuratus, qui
prius eram mulio & auriga: neque sibi possunt per-
suadere, tantas sine furto accrevisse mihi divitias:
quibus utinam explorati essent labores quos pertu-
li prius quam eò rerum pervenerim: non enim
tam facile de me judicarent, neque mirarentur me
tanto erectum è stercore. Quasunque habeo for-
tunas, Diis acceptas refero; ausim tamen juramen-
to contendere, me meis laboribus plura multò me-
ruisse. Nam ex quo tempore excessi ex ephebis,
non recordor diem ullum sine linea præterisse me;
quod semper subiret in mentem Portii Catonis,
qui detestari solebat, si qua dies per incuriam inanis
effluxisset. Natus annos quindecim servivi cuidam
trapezitæ, moroso suprâ quàm sit credibile. Nam
irasciebatur ob rem nihili, ob floecos, ob unguem
pravè sectum. Imperabat ad nictum oculi. Con-
jectare plerumque me oportebat, quid digito cre-
paret. Si vitrum rupissem, comminisset mihi caput
sandalio. Iratus quandoque aqua & igni mihi inter-
dicebat. Perferebam omnia, neque me piguit: mo-
riens enim hæredem me constituit, meorum memor
obsequiorum. Quas ego divitias non temerè pro-
degi, ut solent plerique. Nam converti me ad stu-
dia, ubi quamvis adultus brevi tempore adeò profe-
ci, ut socios meos relinquerem à tergo, & multis
præcessissem parasangis. Cùm adhuc essem rudis,
aliquid quandoque dabis muneris doctioribus: ne-
que me pudebat consulere juniores: cur enim pu-
duisset, cùm Socrates, Philosophorum optimus à
mulieribus doceri, indignum Philosopho non du-
xit?

xerit? Diotinam appellare magistram, & Aspasi-
am frequentare? Hæc ad te scribo Ligurine, ut
exemplo meo, dominum tuum tantis obsequiis tibi
demerearis, ut tuæ consulas paupertati. Vale.

EPIST. LXXIII.

Quid habes Pauline? Quid frontem caperas?
videris mihi tristior solito: facies tua mœroris
promittit argumentum. Compertam habeo tuam
naturam. Tu in primore fronte geris affectum ani-
mi. Non consueveras hoc modo me præsentem tri-
stari. Securè potes acerbitatis tuæ virus mihi evo-
mere. Quicquid dixeris, perindè ac thesaurum
continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modò
capiat medicinam. Priusquam occurrebam tibi, mi-
hi arridebas & à tertio usque jugere porrigebas
dextram. Cur sic te mutatum video? Nescio an
verba mea nuper cum stomacho exceperis, quibus
te insimulabam pigritiæ; at ego alioversum loque-
bar, quàm ut bilem tibi excitarem. Propterea non
ageres amicum, si hoc ipsum mali consuleres. Quic-
quid dixi præter, propter movendam tibi choleram
dixi: semper dedi operam ne quid detrimenti ulla
in re caperes. Amavi te à puero, & molliter educavi
foviq; semper mitiùs, quàm alumnus suum nu-
tricula; neque gravatus sum studia mea sæpenu-
merò interpellare, ut facerem, quæ in rem tuam
essent. Quare errares vehementer, si aliam per-
suasionem indueres. Fac semper mihi in te amoris
periculum; non invenies me verbo tenus amicum.
Si qua in re opera mea tibi fuerit opus, ad me sem-
per velut ad anchoram confugas: qui te amet ve-
hementiùs, habebis neminem. Verum & volo, ut
me semper candidum amicum, & infucatum judi-
ces. Non sum ex ea hominum nota, qui in ostio
tantùm formosi palam blandiuntur, & clanculùm
mordent. Vale.

EPIST. LXXIV.

CRedo horam illam fuisse mihi fatalem, & inauspicatam, qua primum Luretiam veni. Antea nihil mihi deerat, habebam omnia ex animi voto. Eram indutus holoserico, besso, & dalmatico. Ne multis agam, eram totus sericatus. Nunc verò incidi in tantam paupertatem & penuriam rerum, ut me oporteat domesticum & ostiatum victum emendicare, & manum ad stipem porrigere. Vale.

EPIST. LXXV.

Nulla non hora mihi caveto ab insidiis tuis: nam suspectum te habeo furti, & aliorum scelerum quæ sunt turpissima relatu, & castas aures offendunt. Nullum fuit mihi frequentius votum, quàm ut virtutem amplectereris: nunc verò de te nullam spem mihi promitto, omnem in te despero probitatem. Nihilominus quicquid ages, cave ne insolescas: & (ut est in proverbio) exuvium leonis induas. Erunt enim qui retundent tibi arma, si secus egeris. Vale.

EPIST. LXXVI.

Quoniam auriculari nuper digitulo te percussi, nullo non die (ut multorum verbis ad me perlatum est) maledicere mihi desistis ubique locorum. Quod quare facias, miror summopere. Ea non sunt humani ingenii, mansuetique animi officia. Conviciare tamen ut voles. Si insimulaveris me superbiæ, latrocinii, & aliorum id genus scelerum, non verterim manum. Si animus esset injuriam reponere, & hanc tuam petulantiam retaliare, patet amplissimus dicendi campus. Vale.

EPIST. LXXVII.

Satis superque conspicio veracissimam esse paucitatem qua adversis fortunæ flatibus non esse desperandum fertur, aut in prosperis minimè su-

perbiendum. Complusculos enim videre est gravibus infortuniis exagitados, quos molli gremio post paulò eadem complectitur fortuna. Contrà verò per plures non desunt, quos ab immensis opibus ad humilem pastoris conditionem compellit. Quocirca nosce te ipsum, nec tantùm tibi tribuas. Vale.

EPIST. LXXVIII.

Quamdiù fuisti probatis moribus, & spem bonè indolis prè te tulisti, rebus tuis semper consului: nunc verò quoniam ablegasti virtutem & hominum expectationem de te fecellisti, interdico tibi domo mea. Quòd minaris mihi satyras & mortem, ego has comminationes non facio pluris, quàm fulgur ex vitro. Si quid in me jamdiù parturis, parias quæso. Tanti facio verba tua, quanti nugas obstetricum, & delirantium jam vetularum. Si nihili pendis quod dico, multò minoris æstimò quod facias. Vale.

EPIST. LXXIX.

Malè agis & iniquè, si habes me suspectum insidiarum, aut alicujus in te conjurationis. Hoc cène est credibile me in eum insidias parere velle, cui quicquid habeo doctrinæ, acceptum referre debeo? Nutrivisti me à puero: fecisti ex *Ex Terent.* servut essem libertus, & quod habuisti summum pretium, persolvisti mihi. Ne inhumanus essem, & planè incivilis, si tanta benevolentia excideret animo meo, Parce, quæso, furori tantisper, dum rei veritas innotescat tibi clariùs. Demùm si talem me reperias, qualem suspicaris, interdicas mihi domo tua, ipsaque adeò consuetudine & familiaritate; nam & ero dignus tanta nota. Vale.

EPIST. LXXX.

Demeruisti me tibi multis obsequiis: Dii faciant ut mihi liceat aliquando gratiam referre, & agnoscere beneficium. Si velis fieri certior rerum
me.

meorum, contineo me domi, neque amplius sequor militiam, partim quod hæc professio non videatur mihi magnæ frugis, partim etiam quod præ senio jam sim emeritus & donatus rude. Quod rogas, ut de fratre tuo benè merear, eumque ad viam virtutis reducam: illud factu perdifficile est: jam enim adeo occalluit in sua nequitia, ut nulla sit spes ejus revocandi. Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit, quanta maxima potest opera. Vale.

EPIST. LXXXI.

OMnes habent te suspectum ejus homicidii, quod heri perpetratum est in suburbiis, horam circiter nonam. Si res ita se habet, vitæ tuæ non parum timeo. Non solum enim vapulabis à carnifice compitatum: at (quod longè deterius est) traheris ad furcam. Vide quonam modo effugium tibi reperies, Non poteris enim deprecari mortem, si quis adversum te sententiam tulerit. Præterea Judices instabunt, ut ratiocineris usque ad assem de pecunia, quam uno abhinc anno temerè prodegisti. Vale.

EPIST. LXXXII.

Non est mirum si parentes ignaviam tuam pertransi, omni opere te destituerint: quoniam (ut accepi) tu quotidie pernoctas in alea: præterea insidiatrices quædam meretriculæ facultates tuas exhaustiunt, & crumenam: à quibus nisi caveas, non habebis tandem unde satisfacias tuis creditoribus, & ab eorum ære te eximas. Vale.

EPIST. LXXXIII.

Sæpenuerò multis periculis vitam objeci, ut ab his te redimerem, quæ videbanturi minere tuo capiti. Nihilominus si quando opus est mihi opera tua, subterfugis astutè. Utere tuis astutiis ut voles, futurum enim spero, ut nihil inde fructus consequare. Ad extremum dabis poenas tuæ ingratitude: nam

nam non est credibile, deos hoc scelus inultum relicturos. Vale.

EPIST. LXXXIV.

Mirari quidem satis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptissimam tuam vitam probatissimis quibusque viris displicere: tu tamen nihili facis. Cum adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid sibi promittebant de tua indole: nunc verò spem omnem futurae in te virtutis ademisti. Vive tuis legibus: scies tamen parum frugis ex hac vivendi ratione tibi futurum. Longè prudentiùs faceres, si eorum consilium sequerere, qui tuae prospiciunt utilitati. Vale.

EPIST. LXXXV.

Dolenter & egrè fero, quòd non facias frequentius tui videndi copiam: cum exploratissimum habeas meum in te amorem. Quotusquisque amicorum tuorum prospexit rebus tuis vigilantius quàm ego? Te oro, utere amico tuo familiarius. Nulla in re (quam petiveris) repulsam passurus es. Vale.

EPIST. LXXXVI.

Dii immortales, quàm diversa est hominum natura! Qui hac tempestate volunt rem augere domesticam, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animum labiis dissentientem: secùs non dabitur locus, aut ratio augendae facultatis. Proindè, si facilè accessum velis tibi patere ad Principes, inprimis dicendū erit vale Virtuti, repudianda Veritas, atq; etiam probandum gratante plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint: vel si hominem interfecerint. Vide apud te, an iusta paupertate malis vivere, an per nefas ditescere: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quàm congregatae per scelus divitiae. Vale.

EPIST. LXXXVII.

ADimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio, cum quid tibi dixerō quod à receptæ fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere sua domo, exoravi tamen meis precibus, ut propositum hoc immutaret. Da operam, ut eum in amore tui contineas. Nemo enim est mortalium, cui plura debeas, quàm illi. De te (scio) benè merebitur, si hominum expectationem non destituas. Vale.

EPIST. LXXXVIII.

USu plerunque accidit, ut illiterati grammaticæ multò pluris æstiment sese, quàm homines egregiè docti, & oraculorum Sibillæ interpretes. Quod in te expertus sum. Luce clarius est, & vero verius, te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris ignorantiae pedem eduxisse: adeò tamen tibi places, & blandiris, ut neminem præ te ducas hominem. Quæso priùs quàm amplius insolescas, metire te tuo modulo. Putas te dignum Grammatici nomine, quòd ineptas quasdam differentias, frivolâsque etymologias didiceris? Hal'ucinaris plurimum si tam brevi gyro Grammaticen concludas: cum oporteat perfectum Grammaticum Philosophos, Oratores, Poëtas, Jurisconsultos, omne denique scriptorum genus excussisse. Vale.

EPIST. LXXXIX.

FRequens fuit mihi votum ac desiderium, universam vitam in bonis literis consumere: atqui nimia, aut ut verius dicam, Orbiliana præceptoris mei severitas usque adeò me divertit, & absterruit ut certum sit mihi, porcarium potius aut mullionem agere, quàm diù eam sustinere crucem. Hoc si gravatè & dolenter ferat pater tuus, consule quæso quonam modo poterit occurrì, aut iri obviam: Sum enim imparatus, neque consilii locum habeo, neque
auxilii

auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam. Si ratione ulla fieri possit, cavere volo, ne ea res mihi sit infamia. Vale.

EPIST. XC.

Quoniam percontaris sæpenuerò, quomodo res nostræ sese habeant, volo explere animum tuum. Illud primùm scito, nobis omnibus prosperè esse, lautè & genialiter satis vivimus. Unum est tamen quod malè nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perditâ nescio qua muliere, quæ facultates tuas omneis instar hirundinis exugit, & te ipsum radit usque ad cutem. Utinam consultè & recta reputares via quàm fraudulentæ sint diobolares huiusmodi meretriculæ; animum tuum (ut conjicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quod succenseamus tibi, si in re nihili tantum semper feceris sumptum. Proinde medeare huic malo, & quàm poteris citissimè. Vale.

EPIST. XCI.

In morte patris fingebas te plurimum dolere: verum ea sollicitudo bidui solum extitit, aut tridui, fuitque ficta, & similis præficarum lachrymis: demum desisti dolere. Tu non refers par pari, si jam patris oblitus es, qui tamen nihil unquam tibi deesse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hæc ingratitude ad aures hominum pervenerit: propterea fac ut probum decet adolescentem. Vale.

EPIST. XCII.

Putas te fecisse pretium operæ, quòd triviales quosdam versiculos conscripseris: hisque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Areopagitarum theatro dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (quæ incepta à parvis, cum ætate accrevit simul) cave ne sis tibi Suffœnus; aut simias imiteris, quæ suos fœtus quantumlibet deformes,

mes, pro formosissimis, admirantur. Non mone-
rem te hujus rei, nisi certo viderem plus inde futu-
rum detrimenti, quàm utilitatis. Cæterùm audio
te quibusdam flagitiis deditum esse & proclivem: à
quibus pedem revoces te quæso. Admodum enim *Pedem re-*
difficile est, ab eo se malo extricare, cui quis ab in- *vocare.*
cunte ætate insuevit, & innutritus est. Vale.

EPIST. XCIII.

PETIVI abs te decem aureos solatos muneri, nulla
quidem coactus necessitate, aut indigentia, sed
ut animum tuum pertentarem: nam (quod diis
habeo gratiam) auri & argenti est mihi abundè:
passus sum abs te repulsam, quod in magnam me
traxit admirationem. Hoc enim scio, me meis in te
beneficiis meruisse, ut fortunas tuas, ipsamque adeò
vitam pro me expones. Quid? Pollicebaris mon-
tes & maria, dicebásque me tibi esse chariorem tu-
is oculis. Hæccine est illa benevolentia? Qua fi-
ducia id audes recusare, quod paulo ante promitte-
ras? Nunc quoniam explorata est mihi fides tua:
cave deinceps ne conspectui nostro te offeras: faci-
lè carebo opera tua. Vale.

EPIST. XCIV.

NESCIO unde tibi creverit hic fastus, ut abjecti-
orem me putes quàm quocum verba facias.
Primum omnium (quantum conjicio) non sunt tibi
plures animi & naturæ dotes, quam mihi: sed ut
sint, debes propterea eò arrogantia conscendere,
ut neminem præ te ducas hominem? Divitiæ tuæ
(ut conjectura colligo) hoc supercilium tibi non
induunt. Nam licet patrem habueris, ut omnium
hominum sapientissimum ita & ditissimum: rem
tamen domesticam, juxta & universum patrimoni-
um sic prodegisti, ut parum absit, quia te oportet
emen-

*Nosce te-
ipsum.*

emendicare victum ostiatim. Proinde te oro, nosce te ipsum: nec tantum tibi tribuas, quantum consuevisti. Vale.

EPIST. XCV.

Nescio quam ratione factum sit, ut inodium tuum impegerim: nihil me omisisse puto, quod amicum fidelem deceat. Si fortè conquere-
ris, quòd nihil pecuniarum pridie ad te miserim, non est quòd conqueraris: nam ego & nostrates ferè omnes tanta rerum omnium penuria laboramus, ut pauci admodum reperiantur, qui habeant, unde vel mediocriter vivant. Propterea non est credibile te jam prodegisse, quod pridie dominicæ Nativitatis ad te misimus. Si quid aliud mœroris argumentum te pepugerit, maximè vellem cognoscere, ut possem refarcire & reparare, si qua per me, iactura tibi contigisset. Vale.

EPIST. XCVI.

Nullo ferè non die te moneo atque vehementius insto, ut proficias in bonis literis, quo tua doctrina modum aliquem reperias vivendi: nam parentes qui omnes vix habent, unde seipsum nutriant vel tenuissimè. Itaque longè tua expectatione falleris, si eorum fiducia iuventutem in torpore consumeres, & (quod dici solet) in utranque aurem dormires otiosus. Si nihil promoveris, tu solus eris in culpa: neque enim tibi deest ingenium, nec item boni præceptores, qui te bonas artes doceant. Vale.

EPIST. XCVII.

Nihil unquam mihi respondes ex animi sententia, nec compertum habeo, unde inauspicatum hoc malum me semper confectetur, nisi quod aurem præsto nonnullis impostoribus, qui amicitiam vultu promittentes, furtim me decipiunt, & lactant:

lastant: à quibus quam volo me extricare aut revocare, nequeo: acrius tum nituntur, & dant operam, ut me trahant in suas pedicas. Quod non adeò gravatè ferrem, nisi deciperer à quibusdam, pro quorum salute vitam meam multis quandòque periculis exposui. Te oro, si quod huic malo remedium queat inveniri, exhibe te amicum: nullum etenim habeo præter te unum à quo ratio meæ utilitatis dependeat. Vale.

EPIST. XCVIII.

Consulo tibi frequentissimè, quonam modo te coorteat vivere, quibuscum versari, quos refugere, quos imitari. Videris tamen parvi facere quod moneo: nunquam reminisceris verborum meorum. Hoc unum certò scio, neminem unquam extitisse, qui prospexerit rebus tuis vigilantius, quàm ego. Dii deæque omnes illum perdant pessimè, qui primum te divertit, ne virtutem amplectereris: nam (ut videre est) adeò te corrumpit, & perditis inebriavit moribus, ut liberandi tui nulla spes omnino relicta sit. Vale.

EPIST. XCIX.

Videris tibi foelix, & (quod aiunt) coelum digito attigisse, quòd quædam epigrammata & elegias dederis in lucem. Putas enim te magnam ab eo mercedem habiturum, cujus nomini opus ipsum nuncupasti. Novi hominem intus & in cute, ejusque mores mihi sunt exploratissimi. Est opulentius quidem, verum etiam adeò tenax & illiberalis, ut facilius sit elicere aquam ex pumice, quàm ex ejus crumena plumbeum nummum extorquere. Si speras blandis verbis ipsum ambire & inescare, nihil agis. Aurem facilè præstat adulationibus & parasitis: sed semper palpum obtrudit. Vale.

EPIST. C.

Quid habes Nucerine? dissimulas & suppressis dolorem tuum quam potes maxime, & adulerino quodam risu lætitiā promittis: est tamen aliquid quod intus te torquet pessime. Ubi primum te aspicio, arguo protinus animum tuum ex ipsa fronte. Mi animule, si me amas, nolite macerare. Quum te video vultuosa facie, & obductis superciliis, lachrymis nequeo temperare. Potes citra metum arcanum mihi tuæ mentis committere. Non est enim (quantum conjicio) in tota mortalium vita, qui magis honori tuo & famę timeat, quam ego. Quod si nondum satis explorasti, experire certius, quum voles. Vale.

EPIST. CI.

*Linguam
cohibere in
conviviis,
homini vir-
tus est He-
roica.*

Verba tua atque etiam mores magnopere mihi placent, adeo inquam placent, ut incredibilis voluptas accrescat animo meo, quum jucundissimo tuo aspectu frui licet. Aliquantulum tamen displicet immoderata loquacitas, nec mihi tantum, at etiam plerisque magnæ celebritatis hominibus. Si velles aurem præstare meo consilio, parcius loquereris. Nam magna & heroica homini virtus, linguam cohibere in conviviis maximè: ubi quum quis impudenter loquitur aliquid, aut inconsultè, non caret ebrietatis suspitione. Apertè omnia dico: bene enim mihi promitto de tua benevolentia juxta & humanitate, ut existimem te æqui bonique consulturum, & non laturum ægrè, si vel acerbissimè te objurgavero. Vale.

EPIST. CII.

Dici profectò nequeat, quam dolenter & ægrè tulerim, quòd toto triennio, quo Lutetiam habitas, ternas tantum literas, ad me miseris, & eas quidem brevissimas. Quid? quo tempore discessisti à nobis, jurabas te scripturum unoquoque men-
se.

se. Vide quomodo constiteris tibi. Næ tu es egregiè malus dignusque multis plagis & cicatricibus, quòd jam memoria tua exciderint, qui rerum tuarum semper & ubique sategerunt. Emoriar; nisi te poeniteat tuæ ingratitude. Si unquam videro te ad eam rerum inopiam redactum, qua aliquando elaborasti, non miserabor tui, vel si sanguinem ferveris. Vale.

EPIST. CIII.

Nemo est qui te nimis temeritatis non arguat, quòd adeò superbè & elatè respondeas senatoribus, nec injuriâ sanè. Periculosum est enim in eos temerè murmurare & obloqui, penes quos vitæ nostræ juxta & mortis pender potestas. Jam hoc idè tibi prædixeram antè paulò, quàm discederes à me. Te oro si antehac imprudenter vitam institueris, ut posthac in teipsum descendas, & tuo te pede metiaris. Quicquid dico, sine felle dico, nam quamvis *Suo se metiri pede.* infra meritum, & citrà quàm debuisti meæ in te *Sine felle dicere.* benevolentia responderis, non possum tamen non benevolè te hortari. Quum nuncius tuas ad me literas deferret, non pergat ampliùs ad antiquum meum domicilium. Nam habito è regione Gymnasilii Navarrensis, ubi nemo est qui à secundo jugere mihi non assurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionem, quam de me conceperunt omnes. Vale.

EPIST. CIV.

Fuit nescio quis apprimè tibi familiaris, qui vitam tuam omnem ab ipsis (quod ajunt) crepundiis mihi enarravit. At nihil vel modica dignum de te gloria intellexi, præterquàm quòd abstemius vivis. Nullo ferè non die aleam protrahis in mediam noctem. Supra modum & messem tuam sumptum facis, & ult à quàm tui parentes opinentur: Fieri nequit, quin pessimè tibi vertat si voluptatibus semper indul-

indulgeas, ut hactenus consuevisti. Non ignoraste Lutetiam nuper profectum esse, propter voluptates & ludos. Non respondes parentum de te opinioni: & meam ipsius spem fefellisti maximè. Huc usque merui de te suprâ quàm debui amavi ultrâ quàm tibi persuadeas. Verùm nisi ab huiusmodi vanitatibus pedem revoces, ego relinquam te omni ope destitutum; & interdicam tibi domo mea. Vale.

EPIST. CV.

UTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ me nulla non hora inturbant, & ferè obruunt. Facerem ut intelligeres, quantum nomini tuo tribuam. Aliquot abhinc diebus misi ad te nonnihil pecuniarum, plus multò propediem missurus. Utrum autem acceperis, necne, clam me est. Si non acceperis, per me non stat: dedi enim cuidam homini, qui probatæ admodum fidei mihi videbatur: atque etiam dignus quocum in tenebris tutò & citra scrupulum micare possem. Porro desine quæso litigare cum Ligario. Certius & exploratius nosti hominem, quam ut depingi tibi debeat. Mores ejus domesticè tanquam tuos ungues tenes. Præterea vulgò dici solet, gallinaceos in suo sterquilinio plurimùm valere. Si unico verbo factionem cum eo susceperis, fretus parentum fiducia interficiet te. Cæterùm si Codrus domum tuam se contulerit, cave maximè ne cum intromittas. Secus si feceris, te pigebit facti. Nam prima (qua mecum jacuit) nocte pannos, culcitram, pulvinar, lodicem, suppedaneum, braccas, cothurnos, foccos, cæteraque id genus vestimenta (honor si auribus tuis) turpissimè percacavit, & stercoravit. Vale.

EPIST. CVI.

Putabam cum animi candorem esse tibi congenitum, ut nunquam vellet aliquid in me fraudis comminisci. Ubique enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe benignior blandiebaris mihi, & arridebas. Nunc verò apertè video, te hominem esse fraudulentulum & nigra (quod aiunt) cauda: atque animum habere à lingua & labiis dissentientem, & procul remotum. Nam quum pericula multa me circumsteterunt, non solum non subvenisti amico, at etiam amico de industria nocuisti. Nunquam per deum Herculem, quiescam ex animi sententia, quin te cumulatissimè, & cum multo fœnore retaliavero. Quinque anni jam præterierunt, ex quo abundè, & ambabus (ut aiunt) manibus omnia tibi suppeditat animus: at si te oporteret victum emendicare, non extorqueres à me nummum plumbeum ad emendam restim. Vale.

EPIST. CVII.

Quotidiè ferè convertis omnium in te oculos, quod sericatus appareas, superbiùsque induaris, quàm ut fortunam tuam & facultatem deceat. Et, (quod est extremum dementiæ) quod omnes vertunt crimini, tu laudi tribuis. Legistine unquam, hominum inconsultissime, probro datum esse Quinto Hortensio Oratori, quod compositè circumspectèque & multa cum munditia indutus esset? Tu capillos unguento delibutos pectis ad speculum. Unico digitulo (quod aiunt) caput scalpis. Insuescis lecticæ & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibundi & ebriosi, manus inter agendum gestuosæ. Putas hæc omnia carere suspitione mali quod per fœditatem nominari non licet. Si me amas, & honori tuo vis prospicere, abstineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

EPIST. CVIII.

Solus sum quem diligunt Dii immortales, si nullo aegritudo voluptatibus meis intercesserit. Pater meus (quod diis habeo gratiam) prosperè se habet & pugilicè. Mater abundè pecuniarum mihi attulit. Quid queam expectare majus, aut felicius? Si fortè fortuna aliquis me morbis invaserit, sub manu & dicto citiùs præssto aderunt infiniti medici, qui morbo meo medeantur. Unum tamen est duntaxat, quod me excruciat miserrimè. Ego sum planè ignarus: literas ne à limine quidem salutavi, aut primoribus degustavi labiis; hoc si carerem infortunio, cæteros mortalium præ me uno infelicissimos crederem. Vale.

EPIST. CIX.

Dum quid scribis, opera tua tibi rident adeò & blandiuntur, ut digna protinus existimes quæ & eventilari, & in lucem prodire debeant. Qua in re non parum timeo ne sis tibi Suffoenus, ac simias imitère, quæ suos foetus quantumlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si saperes, ab alieno potius arbitrio penderes, quàm tuo. Cave ne his aurem præbeas, qui te magnis laudibus palam efferrant, omnesque Latinæ linguæ principes præ te uno rudes & agrestes esse prædicant, clam verò medio te monstrant digito. Fallaces hoc genus parasiti perbellè tibi imponunt & te molliter inescant, ut aliquid semper trahant in suam nassam. Finem faciam huic epistolæ, ne verbis meis defatigatus pertædeas, quamvis iusta te objurgatione incessam. Si percontaris ut valeam, benè sanè. Nullo est aegritudo, quæ animi mei serenitatem obnubilet, præter tuam illam cæcitatem. Hoc si adesset malum, cætera lætus essem. Vale.

EPIST. CX.

Anteà cùm accersebam te domum meam, à ter-
tio (quod dici solet) jugere & stadio mihi arri-
debas: eorum omninò similis, qui in ostio tantùm
sunt formosi, videnturque pellace vulpe benignio-
res. Ne multis agam, adeò blandiebaris, ut indu-
bitata fide omnia de te mihi promitterem. Nunc
tamen apertè video, te ex eorum esse numero, qui
montes & maria pollicentur: demùm ubi res ipsa
postulat, nihil omninò præstent. Abhinc paucis
diebus te oravi, ut aliqua contrarius & æquitatem
ageres, ut eximeres mea quodam periculo quod im-
minebat capiti meo. Respondisti nulla omninò de
causa declinandum esse de via, etiamsi amici crebris
efflagitarint convitiis. Sed dic mihi, hominum æ-
quissime, unde nova isthæc religio in te incessit, &
suborta est? Chio præstabilis homo sapientiæ nun-
quid conservandi amici gratia falsum dedit consili-
um? Nunquid & Pericles promisit se accommoda-
turum amicis usque ad aras? Sed de his hætenus; si
quando acciderit tempus quo indigeas opera mea,
tu talionem accipies. Vale.

EPIST. CXI.

Longè tua te fallit opinio, si putes nos aulicos
cæteris mortalibus esse fœliciores: nos quidem
lautè & genialiter vivimus. Habemus affatim diviti-
arum, induimur bysso & purpura. Superbè & plus
quàm tragicè incedimus palàm populo. At multi fo-
rinsæcus magnam præ se ferunt & promittunt opu-
lentiam, quibus res est angusta domi, & curta su-
pellex. Alii usque adeò obruuntur ære alieno, ut ip-
sam quoque debeant animam. Præterea putâsne
sub elegantissimis nostris tuniculis multam sordem
quandoque delitescere? Plerique intus & in cute à
calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alii omninò
podagrici, & membrorum impotes, & (quod in ma-
ximam

ximam miserie partem repono) vivendum est nobis non arbitrio nostro, sed aliena (ut aiunt) quadra. Siquis nostrum in morbum quemlibet gravem inciderit, nullo penitus indicio dolorem suum audebit exprimere, ne rideatur ut mollis, & effœminatus. Præterea (si me audis) noli commutare solitam tuam professionem. Vale.

EPIST. CXII.

CONquereris; & plus nimio, quod nudiusquartus brevem quandam pecuniam amiseris: quod me maximè reddit mirabundum, cum præsertim levis & impœnitenda sit jactura, & quæ nullo ferè labore compensari queat & resarciri. Studerem tibi dolorem hunc excutere, nisi vererer mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reverteris ad pristinam professionem, cum præsertim ea sit quæstuosæ & exploratissimæ commoditatis? Aliud est, quod te monitum velim. Cum quis in odium tuum impegit, in eum protinus ructas, & evonis quicquid in buccam venit. Contra verò cum quempiam amicum tibi deligisti, prima statim fronte patefacis intima tuæ mentis arcana. Te oro ex consilio Chilonis, sic ames, tanquam aliquando osurus; hætenus demùm oderis, tanquam postea amaturus. Vale.

EPIST. CXIII.

IN aprico nuper quiescebamus ego & pater tuus; cum autem unà fabularemur, accessit protinus nescio quis nuncius, agrestis planè & inelegans, qui prædicabat se familiarissimum tibi fuisse, & eidem præceptori operam dedisse. Propterea percontati sumus ut valeres, atque in literis profecisses. Respondit ille, te mortaliū omnium pigerrimum, & (quod aiunt) Epimenidis somnum tuæ indormire negligentia. Id ubi prius pater tuus intellexit, turpibus in te verbis & indignis relatu temperare

non potuit. Si vis ut cum in amorem tui revocem, expergiscere, & ab ejusmodi nota, quàm maximè poteris cave, Vale.

EPIST. CXIV.

Contrahis tibi pessimum nomen, quòd nihil habeas frequentius in ore, quàm verba obscæna & quæ castas aures offendunt maximè: & (ut nihil dissimulem) non desunt qui ex ea procacitate linguæ, & illoto sermone, mores tuos arguant & metiantur, dicântque vitam ipsam orationi respondere. Non est quod mihi succenseas, si te benevolè & amicè corripiam: quoniam nostræ omnium aures jam calent turpissimo illo rumore, qui passim de te circumfertur. Cave tibi, nam si nota illa diutius increverit, nunquam eluetur, & tu ipse vix poteris in bonam vulgi opinionem introreperere. Nemo est parentum tuorum, quem tantæ non pudeat turpitudinis. Et certè periculum est, ne turpissima tua vita desinant haberi in pretio. Vale.

EPIST. CXV.

Pater tuus graviter & iniquo animo tulit, quòd audiverit nullum esse tibi frequentius votum, quàm ut uxorem ducas: nec dubito, quin pessimè tibi vertat, nisi enitaris qualicunque via irreperere ad demerendam ejus benevolentiam. Sed dio per deos omneis, undenam tibi incessit mutandæ conditionis desiderium? Non ignoro multas esse in tua professione misérias: verùm hæc majoribus emolumentis pensantur, & obliterantur. Ea causa ad te scribo, ut te à proposito divertam & absterream: certius enim quàm tu video, quantam factururus sis jacturam, si ab ejus mandato vel unguem latum recesseris. Vale.

EPIST. CXVI.

Olim cum quid ad me scribebas, epistolæ tuæ legebantur palàm, & sine ulla vitii suspitione circumferebantur. Nunc verò cum quid scribis, manifestarius error tertio quoque verbo deprehenditur. Quæ in re homines non solum multa lectione exercitati, at etiam tenues, & obscuro loco nati te derident: neque est quisquam aure adeò surda & jacenti, quin faciliè perspiciat, & animadvertat hanc inscitiam. Timeo ne longa studiorum desuetudo hac barbarie te contaminaverit. Si velis redire ad intermissum, interruptumque, & interpolatum calorem, erit quod speremus te nonnihil profecturum: at si diutiùs insueveris huic negligentiae, jacta est alea; nos de te omninò desperamus. Vale.

*Jacta est
alea.*

EPIST. CXVII.

Multi & sapientia & autoritate præditi conqueruntur sæpenuerò, de quibusdam sciolis ineptilisque & diobolaribus grammatistis, qui pedibus (quod aiunt) illotis ad sacrosanctas legum & Philosophiæ disciplinas divertunt, aut frequentibus auditoriis palàm profitentur, cum tamen nihil unquam bonarum literarum, nisi forte in transcurso, degustaverint. Sunt etiam (proh Jupiter) qui Platonem legere velint, non vitæ ornandæ, sed linguæ orationisque comendæ gratia: nec ut modestiores fiant, sed lepidiores. Utinam, utinam jactantuli isti nebulones nugarum tenuis docti, inniterentur vestigiis discipulorum Pythagoræ, quorum nemini prius licebat aut commentari, aut verba facere, quam factus esset eruditus silentio. Horum igitur periculo tibi magnoperè cavendum est, ne conscendas altiores disciplinas, quæ & ingenii & doctrinæ captum longè exuperant. Vale.

*Pythagoræ
discipuli si-
lentio eru-
diti.*

EPIST.

EPIST. CXVIII.

Dolui jampridem, atque in dies ingravescit animi mei ægritudo, quòd universum patrimonium vix toto vertente anno prodegeris. Pater tuus nunquam minoris cœnavit, quàm decem aureis: nunquam minoris habitavit quàm decem millibus aureorum. Tamen ex tot tantisque opibus, quas reliquit moriens, vix superest urceus, aut fictilis lagena. Sed certè nil mirum: vili enim vendidisti, quod magno emerat. Multi me præsente stultitiæ te insimularunt: semper tibi patrocিনatus sum: sed noli deinceps expectare patrocinium meum, dum te videro immutatum. Vale.

EPIST. CXIX.

Videris ex eorum esse numero, qui cùm nihil refert, pudent: ubi verò pudendum est, tunc eos deserit pudor. Nudiusquartus cùm insimulavimus te ignorantia, protinus demissâ fronte erubisti. Ubi verò adulteria tua in medium protulimus, culpæ tuæ patrocinari cœpisti; tantum abest, ut poenitentia ducereris. Miror qua fronte tot probro-
sas de te contumelias perpeti possis. Bis ad subsellia judicum tractus, extrema steristi fortuna, & ita decessisti: non quòd innocens credereris, sed ne iudices pejerasse dicerentur. Cave ne divina ultio *Valerius*
(quæ lento gradu ad vindictam sui procedit) am- *Maxim.*
pliori exitio te reservet, tarditatēque supplicii gravitate compenset. Multis enim fortuna parcit in poenam: & quem sæpè casus transit, aliquando invenit, ut inquit ille. Vale.

EPIST. CXX.

Fater tuus publicè profitetur Æneidem Virgilii, magna doctrinæ suæ ostentatione, utinam tanto auditorum fructu & plausu. Non satis scio quam gratiam inde relaturus sit, nihilominus tanta est discipulorum nostri temporis ingratitude, ut ubi pri-

*ingratitude
discipulo-
rum nostri
temporis.*

primum discesserunt à conspectu præceptorum, statim obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multi enim ex officina & umbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris æstimant, quàm porcarium, aut mulionem abjectissimum. Qui de ingratissimis bene merentur, hoc frugis referunt. Cæterum, quòd me consulis, an debeas aulicam sequi vitam, si me audis, immorare solitæ tuæ professioni: nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior est enim libera paupertas, quàm vel opulentissima servitus. Vale.

EPIST. CXXI.

Quum te abjurgo, & impietatis insimulo quòd rarissimè proficiscaris ad templum, culpam tuam excusas, causarisque te esse podagricum. Eo morbo proximè atque tu, aut etiam æquè (ut juxta mecum ipse nosti,) laboro: neque tamen mihi satisfacio, aut apud me conquiescere possum, quin tertio quoque die templum adeam, votivas preces Deo immolaturus, persolaturus & oblaturus. Nemo est æquè spernendus, quàm qui pietatis obliviscitur, & religionis. Amo te plurimum, nec hodiè vivit quisquam mihi amior actu. Nisi tamen prospexero te alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin amicitia nostra refrigescat & minuatur. Vale.

EPIST. CXXII.

Lucanus.

Verum est quod scribit Lucanus, Nescia plebs jejuna timere. Quoniam magna est rerum omnium penuria, & incredibilis annonæ charitas, multi qui labore & quæstu suæ professionis quærere sibi victum nequeunt, coguntur ad latrocinia & expilationes divertere, aut viatoribus insidias moliri: licet certò videant se suspensum iri, si corripiantur. Sed quid facias? fames est adeò intolerabilis, & male suada, ut ad quodvis discrimen vitæ per-

*fames ma-
ada.*

perferendum propellat. Ego & aliquot alii nuper ibamus rusticatum colligendi animi gratia; vix ab-eramur a Lutetia iter quinque stadiorum, quum tibi protinus quatuor sanguinarii grassatores, indumis & vepribus delitescentes, in nos præter spem impetum fecerunt, animo malevolo & gladiatorio; quibus nisi intrepidè & aperto Marte restitissemus, actum erat de nostra omnium vita; nec tamen usque adeò vitam tutari potuimus, quin unusquisque nostrum aliquod vulnus acceperit. Hoc innuit, eas non satis prudenter sibi consulere, qui foras profisciscuntur soli, nisi suprema quædam necessitas adurgeat. Vale.

EPIST. CXXIII.

Incredibile videndi tui desiderium jam pridem me tenuit, adeò ut nulla nox prætereat, quin imago tua oculis meis obversetur & oberret. Et si liceret citra ullum discrimen ad te commigrare, commigrarem protinus: viamque ipsam (quod aiunt) raptim devorarem. Sed multa sunt, quæ ab hoc animi mei desiderio me remorantur, & avocant. Nam præterquam quod ægrè hodiè & difficulter vivitur ob magnam annonæ charitatem, multi ubivis locorum reperiuntur milites, aut (ut veriùs dicam) grassatores. Literis tuis scire velim, quonam modo vivant vestrates. Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur. Et nisi diuimortales res nostras clementius intueantur, & custodiant, periculum est, ne iniquissimè nobiscum agat fortuna. Vale.

EPIST. CXXIV.

Liberares hanc urbem magna fæce & perditorum hominum colluvie, si eos tecum foras duceres, qui nullo non die de nostro omnium interitu cogitent, & machinentur, atque etiam eorum saluti fortasse prospiceres. Nobiscum enim domum versari ne-

nequeunt, qui vitæ omnium & cervicibus parant insidias. Et si qui fortè fortuna remanserint, observabuntur vigilantissimè, multisque præfidiis opprimuntur, ne commovere se contra Rempublicam possint. Nemo te habet suspectum conjurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem : mihi crede. Etenim tenebris undiq; & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia. Vale.

EPIST. CXXV.

Quod ad me tribus abhinc diebus misisti opus formosum satis & elaboratum, supernè mihi visum est : ipsùmque (ni fallor) grande aliquid proficetur, & inauditum. Vereor tamen, ne non sis ubique similis tui. Si me audis, cave ne quid facias Horatiano monstro simile, nève unum & alterum assuens pannum, ad intempestivas digressiones prodigaliter evageris. Lectores enim risum tenere nequeunt, cum quis ab ipso principio verbis sesquipedalibus ampullatur, demùm remisso, & languente paulatim stylo serpit humi. Stude brevitati quanta maxima poteris diligentia, modò tamen propterea non fias obscurus. Cave ab ampullosis illis & confragosis dictionibus, sed eatenus, ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

EPIST. CXXVI.

Tantum scelerum te notant omnes; ut si vera sint quæ de te passim prædicantur, sperem te propediem damnatum iri capitis. Nemo est quem tuæ turpitudinis corruptissimæque vitæ non pudeat : ubi tamen tuæ salutis qui te monet, verba fiunt mortuo. Nihil mea refert satagere rerum tuarum : quum tamen reminiscor periculi cervici tuæ imminentis, non possum non misereri. Quum ad iudicum subsellia protraheris, tuorumque vitiorum accusabere : inficiare quantum voles, verba tua non habebunt fidem : prætereà facillimum est con-

convincere: pridem enim facta tua turpissima omnibus innotuerunt, & venerunt in apricum. Vale.

EPIST. CXXVII.

Pater tuus ægrè satis & indignanter tulit, quòd audiverit te bonam ætatis partem contrivisse in humanis & politionibus literis, in quibus nihil est omninò frugis, nullum penitus emolumentum: sed illecebre tantum, & velut quædam verborum meretriculæ, quæ nihil aliud profunt, quàm aures titillant, & inebriant. Certius nò sti, quàm ut mone-ri debeas, quàm curta sit domus vestræ supellex. Non est quòd à patre amplissimas divitias tibi pollicere, nisi tua unius industria tibi ipse fabrices fortunam. Quare, si sapias converte animum ad alias artes. In his enim tibi nec feritur, nec metitur. Quod autem scribis, de perduto quodam nebulone, qui passim tibi detrahit: vis audire quid sentiam? Bibe surdis auribus omnia ejus convitia, patere etiam si tuis oppediat naribus. Si enim velles eum retaliare, & eadem repercutere maledicentia, periculum esset, ne insanum eum redderes, qui tantum desipit. Vale.

EPIST. CXXVIII.

Pridiè quum rediisti Lutetia, putabas amicos omneis obviis ulnis tibi gratulatu-ros, tuumque adventum admodum plausibilem fore. Nihilominus nemo omnium repertus est, qui tibi arriserit, imò verò cachinnum sustulerunt omnes. Causam si percontaris, non pudebit dicere. Eo te miseramus, ut bonis literis proficeres, quam tamen de te conceperamus opinionem, fefellisti. Semper enim porrectis (quod aiunt) dormivisti pedibus, & in utramvis aurem, nec prima elementa didicisti. Si hoc feceris fiducia nostri, erras haud dubiè, non enim movebimur tuis infortuniis, vel si fleveris sanguinem. Vale.

EPIST. CXXIX.

*Nare sine
cortice.*

*Virgula
divina.*

Pollicebaris mihi mercedem amplissimam, si doctrinâ meâ ab ignorantiae tenebris te educrem: non peperi labori, docui te quantâ maxima potui diligentia, adeo ut jam prælectore non indigeas, possisque (ut aiunt) nare sine cortice. Antea distuli mercedem meam reposcere, quod fortuna tua videretur mihi exilis & modica. Nunc verò opes tuæ creverunt, omnia tibi suppetunt ad votum, & virgula (quod fertur) divina. Quid igitur causa est, quamobrem non reponis beneficium? Arrogasne tuæ unius virtuti, si quid in bonis literis profeceris? Ista tua ingratitudo non adeo esset intoleranda, si quam rerum patereris penuriam: at (ut jam dixi) habes omnia ex animi sententia, tu es velut bos apud acervum: metis citra arationem, citraque sementem. Non satis apertè video, quonam modo culpæ patrocinari possis. Vale.

EPIST. CXXX.

Non parùm mihi displicuit, quod heri in quodam convivio juvenareris verbis impudicis, creparisque immunda & relatu turpissima. Sed tua ista culpa non omninò caret venia: putabas enim fortasse id ab omnibus laudatum iri, quod à quibusdam abjectissimis homunculis, cicerisque & fractæ nucis emptoribus comprobatur. Diu satis desipuisti, mea quidem sententia: nunc tibi relinquendæ sunt nuces. Sudabis fateor non parùm, prius quàm priscum illum vivendi modum didiceris: at ubi defieris aliquandiu, nihil erit factu facilius. Vale.

EPIST. CXXXI.

Monui te frequentissimè, ut relicto studio poetico ad orationem solutam animum converteras: nam versus tui, quotquot scribis, prodeunt invita (quod aiunt) Minerva & Musis collachrymantibus

mantibus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel cantillum famæ tibi comparer, quin potius facis te publicam & communem vulgi fabulam: adeò ut jam notissimus apud omnes invaluerit rumor te esse velut asinum ad lyram. Multò prudentius ageres, si tuo te pede metireris, nihilque non æquum viribus tuis assumeres. Vale.

EPIST. CXXXII.

INsolentiam tuam satis ridere nequeo. Pater tuus parentesque omnes pauperrimi sunt, nudi tanquam ex matre (ut apertè nosti) victum emendicant ostiatim, manum ad stipem porrigunt: paucis, non habent unde restim emant. Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, superbis, non aliter quàm si esses rex tragicus. Cui animi & capitis tui morbo quomodo possit occurrì, non satis video. Quum enim viri prudentes rerum tuarum volunt satagere: & suadere quod factu sit utile, aures occludis, perinde ac si per te satis scaperes, essetque remotus ab omni vitio. Non adeò vitiis tuis offenderemur, si pauca essent: at tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus. Vale.

EPIST. CXXXIII.

Semper de te bene merui sperans te aliquando fore frugi hominem, censorémque omnium: at spes omnis futuræ in te probitatis omninò adempta est. Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dilapidaistique universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio. Si essem liber laborum, qui me nunc circunstant, & opprimunt, ad te quàm citissimè convolare, via ipsa (ut cum Sidonio loquar) devorata, idque sum facturus, dum per occupationes licebit. Quòd si rem ita

comperero, ut communis prædicat fama, scias animum meum fore multò remissiozem, segniúsque in tui amorem quàm priùs irritatum iri. Vale.

EPIST. CXXXIV.

Quum quid scripsisti, soles me adhibere iudicem tuis operibus: at dum suadeo ut ambitiosa recidas ornamenta, reddásque incudi quæ non benè ornata sunt & polita: mavis defendere delictum, quàm invertere. Propterea ames te & tua sine rivali, nullum enim verbum assumam ultra. Quod autem percontaris, quid hic rerum agatur: Res creditu difficilis & maximum risum tibi excitatura, novissimis diebus accidit. Lentulus, qui genialiter adeò & luxuriosè priùs vivebat, quique omnia prodigebat per luxum, nunc avarus usque adeò factus est, ut inexplibilis sit ejus cupiditas. Nunc quoniam non suppetit otium scribendi pluribus verbis, qui has ad te defert literas, totum hominem suis coloribus graphicè depinget. Vale.

EPIST. CXXXV.

Non parùm mihi displices: nec mihi tantùm, at his omnibus qui tecum aliquando versati sunt, quòd sis adeò prodigus verborum, ac in tuam ipsius laudem propensus, & proclivis. Ante omnia pessimè audis, & magno probro tibi vertitur, quod palàm te prædices bellicosum. Comminaris egregiè: verba tua nihil non Martem spirant; at si quis te aggrediretur, fugam protinus arriperès: totus animus tibi in pedes decideret. Quod qui norunt, temperare nequeant à risu, quum audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

EPIST. CXXXVI.

Non satis scio, qua causa amicitiam contraxeris cum Cornelio Dolabella, aut unde frequens adeò familiaritas tibi cum perditissimo illo nebulone, & (quod aiunt) terræ intestino, intercesserit.

Qui,

EPISTOLÆ.

Qui, ut apertè nosti, & patrimonio, & gentilitiis hereditariis multatus est ob infinita flagitia, quibus ab ipsa jam tum infantia fuit innutritus. Corruptam adeò egit juventutem, ut sæpenumerò ad subsellia judicum pertractus esset, & in extremam stetisset fortunam, nisi pecunia se redemisset ab inquisitoribus. Ubi verò ad utilem pervenit ætatem, nihilo secundiore, imò verò deteriore fama usus est. Unde nunc quoque (ut planè vides) discedere è medio & (quanquam morbo quartano aggravante) per singulas noctes latebras commutare cogitur. Potuisssem versari cum eo si libuisset: at semper ab ejus societate abstinui, licet quotidianis ferè precibus invitarer. Vale.

EPIST. CXXXVII.

Quòd è patria Lutetiam te contulisti, simul ad declinandam perditissimam quorundam nebulonum invidiam, qui te oderant, quique per jocum nonnunquam tibi comminebantur: partim etiam, ut per otium & requiem Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operam dares, factum tuum probo. Nihilominus velis, nolis, redeas oportet. Nam res vestræ domesticæ pessimè se habent, & jam eunt pessum, nisi per te unum tantæ occurras calamitati. Turpissimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, patris præsertim, cui fortunas tuas omneis ipsamque adeò vitam debes cum anima. Vale.

EPIST. CXXXVIII.

Familiaris ille tuus Gellius mortalium avarissimus, dives est quidem, ut ejus omneis divitiæ ex occulto fœnore creverunt, & rapinis. Ut paucis omnia complectar, est bipedum omnium nequissimus, quosque terra sustinet sceleratissimus, ut de Jugurtha scribit ille. Usque adeò tamen hominem ipsum diligis, ut in ejus verba jurasse videaris. Si

TEXTORIS

is aurem commodare culturæ, facilè te divertam & revocabo : ac si omnia privata authoritate velis agere, ego te relinquam, & missum faciam, ut adolescentem perditum, & mihi desperatum. Vale, & probè monentem sequere.

EPIST. CXXXIX.

Nihil unquam tentavi aut molitus sum, quin optimates & ditissimi quique frequentes & obstinati confluerint ad resistendum mihi; nec unquam desierunt præpedire quicquid quod mihi esset voluptiferum, perspexerint. Proindè constitui in reliquum tempus abstinere curia. Nam etiam lites illæ forenses macrum me faciebant, & extenuabant pecunias. Præterea, quid amplius optandum est mihi, cui jam contigit abundè, quod ad vivendum lautè satis est? Qui sunt inexplébiles, & nullum suis votis finem præscribunt, pauperrimi videntur, hisque multò infeliciores, qui victum emendicant. Vale.

EPIST. CXL.

Si fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab humili privatæque conditione ad amplissimos honores potuissem pervenire. Nam populi multitudo semper mihi favit, & ad me confluxit ultro, operam suam omni in re promittens. Soli divites adversarios & oppugnatores se præstiterunt. Quorum decreto ut primum comperi paratos esse, qui vi ac per arma me corripere, sententia mutata pro temporum conditione quieturus sum. Erat in manu mea terrorem maximum eis injicere: at si hoc fecissem, incredibilis invidia me in posterum mansisset. Vale.

EPIST. CXLI.

Cornelius, quocum tibi familiaris est & frequens consuetudo, nuper tractus fuisset in carcerem, nisi sponsoꝝ interventu se à creditoribus redde-

redemisset. Qui ut eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsam & adeò vitam cum tota supellectile voverunt oppignerare. Heri tamen abiit per posticum furtim, & insalutato quidem hospite. Incertum metune novi discriminis, an quò maturius subveniret imploranti patri, qui in repentinum quandam morbum fertur incidisse. Porro frater tuus apud omneis suspectus habetur cujusdam homicidii; propterea sicubi gentium tibi occurreret, dic ei tacite & in aurem, ut maturè sibi caveat. Nam sic corripitur, nullis precibus, quantūlibet importunis, consequi poterit, ut legibus solvatur in homicidas constitutis. Dic salutem meo nomine nostratibus amicis: atque etiam si qua ratione fieri possit, reconcilia me patri mihi irato, quòd literis ejus cunctantius paulò responderim. Vale.

EPIST. CXLII.

OMnia tibi contigerunt ex animi sententia: idque adeò ut nihil magis queam vovere. Unum est tamen in quo non usquequaque mihi places, quòd interim excrucies teipsum. Si fomenta ista curarum posses relinquere, viveres multò diutius. Nihil enim est quod magis hominis vitam imminuat, quàm molestæ illæ animi ægritudines. Propterea da operam, ut medearis & occurras huic malo. Ante omnia cave, ne adeò immoriaris lucro, ut propterea nolis te quandoque labori surripere. Nam nihil est in rerum natura, quod exemplo dierum ac noctium alternas vices feriarum quandoque non desideret. Vale.

EPIST. CXLIII.

ADmiror ingenium tuum, atque etiam plurimifacio paratam tuam in scribendo celeritatem, quòd priusquàm vestigio pedem educas, multos sub manu versus evomas, instar illius Chryssippi, cujus meminit Valerius. Hoc tamen non eo valet; ut

protinus eventilare debeas, quæ raptim adeò & tumultuariè componis. Nam quò quæque res est acceleratior, eò minùs perfectior: contra verò quò lentius incrementum suscipit, eò quoque tardius definit. Saluta meo nomine Hermodotum, cùmque divertas, ne à scholastica vita ad aulicam se convertat. Principes isti sunt admodum liberales & prodigi verborum, süssque famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem. At ubi diù satis eorum opera usi sunt: verba emittunt pro forma. Vale.

EPIST. CXLIV.

NON parùm mihi displices, nec mihi tantum, Nat omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quòd unumquemque crimineris, & palàm vituperes: cùm tamen hodiè sceleratior te vivat nemo. Consultius multò & prudentius ageres, si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in Salustium scribit Cicero) carere debet omni vitio, qui in alterum dicere est paratus. Fateor, neminem esse mortaliū, qui omnibus horis sapiat. Nihilominus intolerabile est, quum quis pergit malè semper agere. Cæterum scis quid in aurem tibi nuper dixerim. Laboras quodam vitio arcano, & paucis cognito: à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis, & dies omnia revelat. Neque est quicquam tam arcanum, quin aliquando eventiletur, & è tenebris prodeat in aprium. Vale.

EPIST. CXLV.

ERAM vegetis viribus & expedito corpore, priusquam ad perdiscendas literas animum appulissim, nihil penitus dolebat mihi: at nocturnæ lucubrationes usque adeò me attenuarunt & confecerunt, ut pedibus infirmis subsistere nequeam. Desinas ergo mirari, si ægrè & invitus fere repero ludum

Nemo mortalium omnibus horis sapit.

Iudum literarium. Nam quotiescunque illic redeo, videre videor locum mœroris & tristitiæ plenum, & quandam (ut aiunt) Trophonii speluncam. Præterea, toto ferè triennio oleum & operam lusi. Nam dedi operam semitario cuidam & poenitendo magistello, sub quo parùm aut nihil omninò profeci: quod tamen negligentiae meae non est adscribendum, at potius ejus ignorantiae. Erat enim planè rudis & illiteratus, nec unquam bonas literas ne à limine quidem salutaverat. Ut finiam, universam ejus doctrinam vitiosa nuce non emerem. Vale.

EPIST. CXLVI.

Mirantur nonnulli, vitam rusticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad cœlum ferri: qui si cognoscerent, quantum sit in ea voluptatis, relictis urbibus vellent rusticari. Vivo in primis convenienter naturæ: nihil est quod divellat mihi somnum: nihil quod studium interpellet. Sed fac nobis rusticis non multum esse divitiarum: quid inde? Num tamen propterea damnum certius aut propius medullis accipimus, quàm vel maximè nummati? Vos urbani, & qui servitis divitibus, genialiter quidem & lautè vivitis: at caretis libertate, quam omnibus Arabum divitiis longè præpono; perpetuam servitis servitutem: vobis observandum est quid domini digito crepent. Si vobiscum immaniter & centauricè loquantur, surdis auribus perferendæ sunt omnes contumeliæ, nec licet hiscere præ metu. Nolum te incastigatum relinquere: nam videris mihi attentior ad rem quàm satis est. Quod autem dicis, me quibusdam ridiculum esse, & contemptibilem ob meam istam penuriam & paupertatem, non vertam manum. Si perconteris, ut valeo, sunt læta omnia: excepto, quòd durum est mihi, tamdiu carere fructu jucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

EPIST. CXLVII.

Operam meam, ipsamque adeò pecuniam tibi puero gratuitam semper contuli, nec minore studio adultum prosecutus sum. Non memini me unquam abrogasse tuis mandatis. Siquid in me beneficii contuleris, abundè aut etiam cum fœnore rependi. Propterea finem faciam tuis calumniis, neque pergas me fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium, qui non fateatur me hominem apertum, sine fūco, & extra omnem doli suspicionem. Et si facultas mea sufficeret ad sublevandam & resarciendam istam tuam penuriam, faceres adhuc periculum manifestius amoris erga te mei: at paupertas tua major est multò quàm quæ opibus meis sublevari possit. Æqui bonique consulas hæc mea verba: nam aliorum tendunt, quàm ut bilem & stomachum tibi moveant. Vale.

EPIST. CXLVIII.

Falleris plurimùm, si quid expectas gloriæ ex opere, quod in lucem nuper edidisti: nam præter plurima (quæ deprehenduntur passim) errata, peccasti in ipso quoque operis ingressu, & insulsè adeò, ut nullus pateat excusationi locus. Fetellisti plurimùm quàm de te ceperant omnes expectationem. Publicus erat rumor, te jam in literis abundè promovisse, at res longè aliter se habet, ut video. Si animus tuus aspirat ad divitias, te oportet consultius rerum tuarum satagere. Hæc enim via non pervenitur ad honores & magistratus. Si me audis, diffuesce ab antiqua illa morum consuetudine. Vale.

EPIST. CXLIX.

Quam culpæ impunitas, & liberior peccandi licentia, atque etiam levitas poenæ augere solent vitia: non constitui in delictis vestris connivere. Si boni eritis, amabo vos unicè, nulli rei magis stude-

studebo, quàm utilitati vestræ: & quamdiù pec-
niæ mihi suppetent, non permittam vobis deesse
quicquam. Contrà verò, si posthabita virtute di-
vertatis ad corruptissimos mores & degeneretis à
parentibus, quorum inculpatissima fuit vita: au-
gebo poenas facinorum; tantùm abest ut eas immi-
nuere velim. Si desideretis proficere in schola mea,
fores apertæ sunt. Nullum penitus laborem detre-
cto, dummodò videam vos benevolos, & animo in
me propenso. Ut spero non pigebit vos meæ do-
ctrinæ: nam (quod de Isoerate fertur) innumeri
linguæ Latinæ principes ex meo ludo literario,
tanquam ex equo Trojano, prodierunt. Nemo ve-
strum propter adultam jam ætatem debet erubescere,
quò minùs proficiat. Nam & Cato jam octogena-
rius operam dedit literis Græcis. Et parens eloquen-
tiæ Cicero, post amplissimos in Republica
magistratus, adhuc se dedit recoquen-
dum Apollonio Miloni, claris-
simo tunc dicendi magi-
stro. Valete.

AD
LECTOREM.

Habes, candidissime Lector, Textoris, viri perpaucorum hominum, aliquot epistolas non vulgari eruditionis. Quem si fata diutius nobis servassent incolumem, ansim vel invidia teste, aut Momus iudice contendere, ceteros omnes nostrae tempestatis homines multis fuisse parasangis praecessurum, multisque praecursurum stadiis. Sed quid facias? sic unumquemque sua manent fata. Stat Parcarum constans ora & invariabilis. Superest, Lector optime, ut mortuum seu potius è morte ad vitam vocato, bene preceris mortuum, petulantissima non insecteris lingua: si velat honestas juxta & pietas, mortuum ledere.

ETRASTICHON AD
eundem pium Lectorem.

Quid tantis luges lachrymis? cur impia clamas
Numina? Textorem sic periisse putas?
Num periit clausa quem fovent sydera sorte?
Desine, Textoris molliter ossa cubant.

FINIS.

CE
pau-
garis
ssent
dice,
mines
e pre-
quem-
s ordo
ortno,
ecceris;
fi ve-

amas

AD LECTOREM.

Habes, candidissime Lector, Textoris, viri per paucorum hominum, aliquot epistolas non vulgaris eruditionis. Quem si fata diutius nobis servassent incolumem, ausim vel invidia teste, aut Momo iudice, contendere, ceteros omnes nostrae tempestatis homines multis fuisse parasangis praecessurum, multisque praecursurum stadiis. Sed quid facias? sic unumquemque sua manent fata. Stat Parcarum constans ordo & invariabilis. Superest, Lector optime, ut mortuo, seu potius è morte ad vitam vocato, bene preceris: mortuum, petulantissima non insecteris lingua: si veritat honestas juxta & pietas, mortuum ledere.

TETRASTICHON AD eundem pium Lectorem.

Quid tantis luges lachrymis? cur impia clamas
Numina? Textorem sic periisse putas?
Num periit clausa quem fovent sydera sorte?
Desine, Textoris molliter ossa cubant.

F I N I S.

au-
aris
tent
lice,
ines
bra-
nem-
orde
rtuo,
eris;
que-

nas